

ΓΙΑ ΠΟΙΑ «ΙΝΔΟΕΥΡΩΠΑΪΚΗ» ΜΙΛΑΜΕ;

Ἐλεύθερος διάλογος γιὰ μία ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες
«ἐπιστημονικὲς» ἀπάτες ὅλων τῶν ἐποχῶν

Ἐφικτὴ ἢ ἐφαρμογὴ τῆς «Ἀντιβαρύτητας»;

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό
Κυδαθηνναίων 29, Πλάκα
105 58 Αθήνα
τηλ.: 3223957 ή 9841655.

Τα Γραφεία του Περιοδικού
λειτουργούν πρωινές ώρες
9.30-13.30 καθημερινά.

Ίδιοκτήτης-Εκδότης
— Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΔΑΜΠΡΟΥ
Αχιλλέως-Μουσών 51
Παλαιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία-Ατελιέ:
«Ν.ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ&ΣΙΑ ΕΠΕ»
Μάγερ 11, Αθήνα, τηλ. 5221792.
Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία:
«ΒΑΣΙΛΑΚΟΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»
Καλλιδρόμου 10
Μπουρνάζι, τηλ. 5726819.

- Τιμή αντίτυπου: 300 δρχ.
- Ετήσια συνδρομή: 3.000 δρχ.
- Οργανισμών κ.λπ.: 5.000 δρχ.
- Φοιτητών: 2.000 δρχ.
- Εξωτερικού: 50 δολλ. ΗΠΑ

Οι συνδρομές προκαταβάλλονται
τόν μήνα Ιανουάριο κάθε χρόνου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά έμβασματα στη
διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΔΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 5322:

Η ελληνική Ευρώπη ζή

Δ.Ι.Λ.

ΣΕΛΙΣ 5323:

*Ο μύθος της «Στρογγυλής Τραπέζης»
παραλλαγή του μύθου της Αϊθρας*
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΑΣ

ΣΕΛΙΣ 5330:

Το «βραχιόλι»
ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΜΑΡΜΑΤΣΟΥΡΗΣ

ΣΕΛΙΣ 5330:

Ερωτήματα για τη γνώση
ΓΙΩΡΓΟΣ Κ. ΠΑΠΠΑΣ

ΣΕΛΙΣ 5333:

*Ο μαθηματικός «άποσυμβολισμός»
της «τετρακτύος» του Πυθαγόρα*
ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ Π. ΔΑΚΟΓΛΟΥ

ΣΕΛΙΣ 5341:

Διάλογος για την «Ίνδοευρωπαϊκή»
ΔΑΜΙΑΝΟΣ ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΗΣ,
Ίερεὺς ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Κ. ΓΑΤΣΙΑΣ,
ΗΛΙΑΣ Α. ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ

ΣΕΛΙΣ 5365:

Αντιβαρύτητα, έλεγχος της βαρύτητας
Δρ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Θ. ΠΑΠΠΑΣ

ΣΕΛΙΣ 5369:

Σπουδές σπουδαίες
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 5370:

Επιλογή επιστολών άναγνωστών
ΙΠΠ. ΔΑΚΟΓΛΟΥ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΓΑΡΔΙΚΑΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΦΑΡΜΑΚΗΣ, ΗΛΙΑΣ ΓΑΖΗΣ

ΣΕΛΙΣ 5380:

Ελληνικό λεξιλόγιο σε ξένες γλώσσες
ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΠΟΙΗΣΗ:

Κύπρος Χρυσάνθης, Λευτέρης Μαρματσούρης, Δημο-
σθένης Βερετεκνίδης.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ:

ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ: σελ. 5331 • ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ: σελ.
5363 • ΔΙΗΓΗΜΑ: σελ. 5376 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙ-
ΤΑ: σελ. 5339 • Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ: σελ. 5380.

Ἡ ἐλληνικὴ Εὐρώπη ζῇ

Τὴν 21 Σεπτεμβρίου, ἡμέρα Πέμπτη, περάσαμε μὲ τὴ σύζυγό μου ἀπὸ τὸ Δυτικὸ Βερολίνο, ὅπου εὐρισκόμεθα **θεωρίας ἔνεκεν**, στὸ Ἀνατολικό, καὶ ἐπισκεφθήκαμε τὸ «Μουσεῖον τῆς Περγάμου», ὅπου, ὡς γνωστόν, στεγάζονται ἀρχαιοτήτες ἀπὸ τοὺς πολιτισμοὺς τῶν Σουμερίων, τῶν Βαβυλωνίων, τῶν Ἀσσυρίων, τῶν Αἰγυπτίων, τῶν Ἰνδῶν, τοῦ Ἰσλάμ καὶ κυριώτατα τῶν Ἑλλήνων. Ἐνῶ ἀκόμη περιεργαζόμεθα τὰ ἐκθέματα στὶς αἴθουσες τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Ἀνατολῆς, στ' αὐτιά μας ἔφθανε ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν ἐλληνικῶν αἰθουσῶν ὁ χαροῦμενος ἀντίλαλος ἀπὸ ἓναν ἀσυνήθιστο βουερὸ θόρυβο, ποὺ διαπερνοῦσε καὶ τοὺς δύο ὁρόφους τοῦ πελωρίου μεγάρου. Ὅταν ἐν τέλει φθάσαμε στὶς αἴθουσες, ὅπου ἔχουν μεταφερθῇ καὶ τοποθετηθῇ σχεδὸν αὐτούσια ὁ ἐπιβλητικὸς Βωμὸς τοῦ Διὸς τῆς Περγάμου, τὸ λαμπρὸ καὶ χαριέν ἐκεῖνο ἀφιέρωμα μὲ τὴν ἐπιγραφὴ στὸ ἀέτωμά του ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΥΜΕΝΗΣ ΑΘΗΝΑ ΝΙΚΗΦΟΡΩ, ὁλόκληρα ἀρχιτεκτονήματα τῆς Ἐφέσου καὶ οἱ ἐπιβλητικοὶ ἀνδριάντες ἀπὸ τὴν Φώκαια, τὴν αἰολικὴ Κύμη, τὴν Μαγνησίαν, τὰ Δίδυμα, τὴν Πριήνη, τὴν Ἀττικὴν, βρεθήκαμε ἐνώπιον μιᾶς συγκλονιστικῆς σκηνῆς: Μία ὁμάδα ἀπὸ 150 περίπου φοιτητὲς διαφόρων εὐρωπαϊκῶν πανεπιστημίων, ποὺ ἔφθαναν ἀνέκφραστοι καὶ σοβαροὶ «κατὰ κύματα» ἀπὸ τὶς αἴθουσες τῆς ἀνατολικῆς Τέχνης, μόλις ἔμπαιναν στὶς ἐλληνικές, κατελαμβάνοντο ἀπὸ φρενίτιδα ἐνθουσιασμοῦ, ζητωκραύγαζαν, σφύριζαν ἐπιδοκιμαστικά, θώπευαν μὲ λατρεία, θὰ ἔλεγα, τὰ ἀριστουργήματα ἐκεῖνα καὶ γενικὰ συμπεριφέροντο μὲ ἐκδηλώσεις ποὺ συλλήβδην θὰ μπορούσαν νὰ θεωρηθοῦν ὡς περιστατικὸ ἐντελῶς ἀπροσδόκητο. Πραγματικὰ τέτοια ἔκρηξη

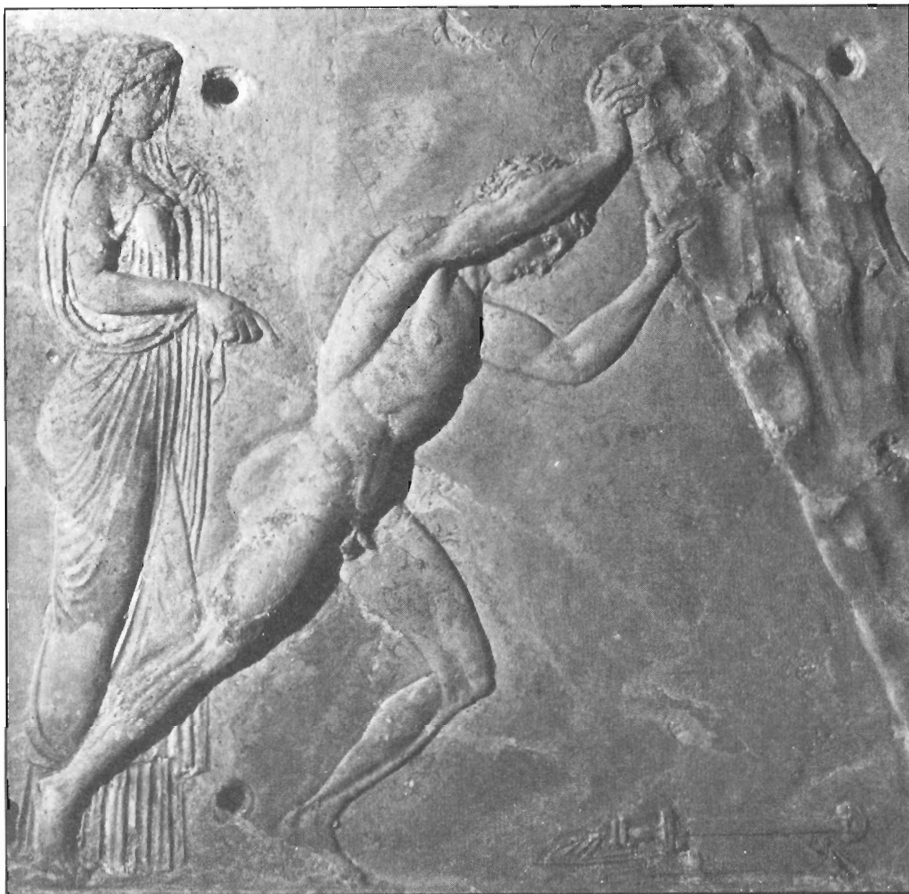
ἐνθουσιασμοῦ εἶναι σπάνια γιὰ Εὐρωπαίους καὶ γιὰ τὸ περιβάλλον ἐνὸς Μουσείου.

Δὲν ξέρω, ἂν τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἔχει ἐπαναληφθῇ καὶ ἄλλες φορές στὶς πανύψηλες αὐτὲς ἐλληνικὲς αἴθουσες, ἀλλὰ γιὰ μένα ἡ μία ποὺ τὸ ἔζησα εἶναι ἀρκετὴ, γιὰ νὰ συναγάγω τὰ συμπεράσματά μου. Ἡ ἀντιπροσωπευτικὴ αὐτὴ ὁμάδα τῆς μελλοντικῆς εὐρωπαϊκῆς ἰθύνουσας τάξεως μὲ τὰ φωτεινὰ μάτια, τὴν αὐτοπεποίθηση τοῦ ὕφους καὶ τῶν κινήσεων καὶ τὴν ἐκρηκτικὴ εὐαισθησία γιὰ τὸ συμπαγὲς Κάλλος καὶ τὴν συμπαντικὴ Ἀρμονία εἶναι οἱ αὐριανοὶ Οἰκουμηνικοὶ Ἕλληνες. Καθὼς ἐκινοῦντο πλάι στοὺς χαμογελαστοὺς κούρους καὶ κόρες, τίς μορφοποιημένες αὐτὲς ἐκφάνσεις τῆς ἀρχαϊκῆς αὐτοπεποιθήσεως» τῆς προκλασικῆς περιόδου, εἶχες τὴν ἐντύπωση ὅτι τὰ ἱερὰ μαρμάρινα ἀριστουργήματα εἶχαν ἀναστηθῇ καὶ ἐνωθῇ μὲ τὴν σημερινὴ Εὐρώπη. Ἐκανα τὴν αὐθόρμητη σκέψη ὅτι μία ἀνεξιχνίαστη ἀκτινοβολία ἐξεπέμπετο πράγματι ἀπὸ τὴν μαρμαρωμένη Ἑλλάδα καὶ διαπερνοῦσε καὶ ἐνθουσίαζε καὶ ἐνεργοποιοῦσε καὶ γονιμοποιοῦσε ψυχοπνευματικὰ τὴν αἰμάτινη ὁλοζώντανη Εὐρώπη.

Θὰ ἦταν περιττὸ νὰ δώσω κι ἄλλη ἔκταση στὴν περιγραφὴ ἢ τὴν ἐρμηνεία τοῦ θαυμάσιου αὐτοῦ γεγονότος. Διαπιστώνω ὅτι ἡ Εὐρώπη δὲν ἔχει ἐξαλλαχθῇ σὲ κάτι ἄλλο, ὅπως φοβοῦνται μερικοί. Ζῇ καὶ παραμένει οἰκουμηνικὴ, δηλαδὴ ἐλληνικὴ. Καὶ ἡ Ἑλλάδα δὲν πέθανε, ὅπως φοβοῦνται (ἢ ἐπιδιώκουν...) ἐπίσης μερικοί. Ζῇ καὶ ὑπάρχει ἔσαε, ὅπως ἔσαε ὑπάρχει ὅ,τι ἐκφράζει, δηλαδὴ τὸ Κάλλος, τὴν Ἀρμονία, μὲ μία λέξη τὸν ΛΟΓΟ τοῦ Σύμπαντος.

Δ.Ι.Λ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. ΓΕΩΡΓΑΝΑΣ

Ἀρχαιοελληνικὸ πῆλινο ἀνάγλυφο ποὺ παριστᾷ τὴν Αἶθρα νὰ ὑποδεικνύῃ στὸ Θησέα τὸ βράχο ὅπου ἦσαν κρυμμένα τὸ ξίφος καὶ τὰ πέδιλα τοῦ Αἰγέα. (Ἀπὸ τὸ «Man, Myth and Magic», σελ. 2750).

Ὁ μῦθος τῆς Στρογγυλῆς Τραπεζῆς παραλλαγὴ τοῦ μύθου τῆς Αἶθρας

“Ὅσο κανεῖς προχωρεῖ στὴν ἔρευνά τῆς προϊστορικῆς παρουσίας τῶν Ἑλλήνων στὴν οἰκουμένη, καὶ εἰδικώτερα στὶς ἡπείρους καὶ τοὺς ὠκεανούς, νέα στοιχεῖα συσσωρεύονται καὶ ἀναδεικνύουν τὶς ἀνεξίτηλες ἑλληνικὲς ἐπιδράσεις στὸν πολιτισμό, τὴν καλλιέργεια, τὴ γλῶσσα, τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν λαῶν, καὶ ἐντοπίζονται τὰ ἴχνη τους ἀποτυπωμένα καὶ ἀδιάψευστα. Στὶς Βρεταννικὲς νήσους, ποὺ

Σκάλισμα σὲ πλαγιὰ λόφου τοῦ Dorset στὴν νότια Ἀγγλία, γνωστὸ στοὺς Ἕλληνας ὡς «Ὁ Γίγας τοῦ Certe Abbas» — προφανῶς, τ' ὄνομα τῆς περιοχῆς — ποὺ παριστᾷ τὸν Ἡρακλῆ μὲ ρόπαλο καὶ φαλλὸ ὡς σύμβολο γονιμότητος τῆς γῆς καὶ τῆς γυναικός. (Ἀπὸ τῆ σελ. 930 τοῦ "Man, Myth and Magic").

ἀποτελοῦν τὴν ἐσχατιὰ τῆς Εὐρώπης, πληθωρική εἶναι καὶ ἡ ἀποτύπωσις τῆς ἐλληνικῆς παρουσίας ἀπὸ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους καὶ ἡ ἐντονὴ ἐπίδρασίς της σ' ὅλους τοὺς τομείς τοῦ πολιτισμοῦ, ὅπως κατεδείχθη στὸ προηγούμενο ἄρθρο μας («Δαυλὸς», τεύχος 91). Μὲ πρόσθετα στοιχεῖα καταδεικνύεται ἐδῶ ἡ ἐλληνικὴ «βάσις ἐκτοξεύσεως» τοῦ Βρεταννικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐξηγεῖται ἡ πρωτοπορία τῶν Βρεταννῶν στὴν μελέτη τῶν ἀρχαιοελληνικῶν κειμένων καὶ ἡ ἐπέλευσις τῆς Ἀναγεννήσεως. Ὁ μεσαίων ἄρχισε μὲ τὸ κλείσιμο τῶν ἐλληνικῶν Σχολῶν ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς καὶ τὴν δίωξι τῶν ἐλληνικῶν κειμένων ἀπὸ τοῦ πάπυρος, πατριάρχης καὶ αὐτοκράτορες καὶ τέλειωσε μὲ τὴν ἐπάνοδο στὰ ἐλληνικὰ κλασσικὰ κείμενα.

Ἐκ τῶν βασικωτέρων ἡρώων τῆς ἐλληνικῆς πρωτοϊστορίας καὶ μυθολογίας (ὁ μῦθος εἶναι ἀντίθετος τοῦ παρά-μυθος, ὅπως ἡ ἱατρικὴ τῆς παραϊατρικῆς, τὸ κράτος τοῦ παρακράτους, ἡ συναγωγὴ τῆς παρασυναγωγῆς, ὁ λόγος τοῦ παραλόγου κ.λ.π.) πασίγνωστοι παγκοσμίως, διότι, ὅπως ὅλοι οἱ ἥρωες τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἡμίθεοι, καὶ αὐτοὶ «ὄργωσαν» τὴν ὑδρόγειο, εἶναι ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Θησεύς. Καὶ τοὺς δύο αὐτοὺς ἥρωες γνώρισαν οἱ προϊστορικοὶ Βρεταννοί, ἀπὸ τὸν συγχρωτισμὸν τοὺς μὲ τοὺς ἔλληνες μεταλλευτές. Ἀπ' τοὺς ἔλληνες πῆραν ἄλλοι εὐρωπαϊκοὶ λαοὶ καὶ ἀπέδωσαν τίς ἔννοιες μεταλλεῖα-ὄρυχεῖα καὶ μεταλλεύματα μὲ τίς λέξεις (νομιζόμενες μέχρι σήμερα μὴ ἐλληνικές) *mines* καὶ *minerals*, ποὺ εἶναι ἐλληνικές. Τὴν ἐλληνικότητά τοὺς ἱχνηλατήσαμε προσφάτως, ὅταν ἐγνώσθη ὅτι ἀνευρέθησαν μεταλλεῖα οὐρανοῦ στίς λίμνες τοῦ Καναδά καὶ στὴν Ἀγγλία, ποὺ ἐξεμεταλλεύοντο Κρήτες προϊστορικά. Ἀλλὰ εἶναι γνωστὸν ἀπὸ τὸν Διόδωρον Σικελιώτη καὶ ἄλλες πηγές, ὅτι τὰ λιμάνια, ποὺ προσωρμίζοντο τὰ Κρητικὰ πλοῖα, ὠνομάζοντο *Κρητῶν λιμένες ἢ μινῶες* (ἀπὸ τὸν Μίνωα). Ἔτσι πιθανώτατα καὶ τὰ ὄρυχεῖα τῶν Κρητῶν ἐκλήθησαν *Mines* καὶ τὰ παράγωγά τοὺς *minerals*.

Ὁ Πλούταρχος στὸ V βιβλίον τῶν «Ἡθικῶν», 367C, σελ. 98, γράφει: «τῷ ἡλίῳ τὸν Ἡρακλέα μυθολογεῖν ἐνιδρυμένον συμπεριπολεῖν» [Δηλ.: μὲ τὸν ἥλιο μυθολογοῦν ὅτι εἶναι συνδεδεμένος ὁ Ἡρακλῆς, καὶ μαζί περιπολοῦν]. Ἡ ἀρχαιότερη παράστασις τοῦ Ἡρακλῆς στὴν Βρεταννίαν εὐρίσκεται σκαλισμένη στὴν πλαγιὰ τοῦ λόφου τοῦ Dorst καὶ εἶναι γνωστὴ ὡς «Ὁ Γίγας τοῦ Cerne Abbas» (προφανῶς ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς τοποθεσίας). Δημοσιεύουμε τὴν φωτογραφία, ποὺ πήραμε ἀπὸ τὴ σελ. 930 τοῦ λεξικοῦ «*Man, Myth and Magic*», λήμμα *fertility*=γονιμότης, ὅπου εἰκονίζεται ὁ Ἡρακλῆς κρατῶν στὸ ἀριστερὸ χεῖρ τὸ ρόπαλο καὶ μὲ ἀνορθωμένο τὸν φαλλό, ὡς σύμβολο τῆς γονιμότητος. Εἶναι πιθανόν, ὅτι ὁ ἥρως προστάτευε τοὺς γεωργοὺς τῆς περιοχῆς μὲ τὸ ρόπαλο καὶ συμβόλιζε μὲ τὸ φαλλό τοῦ τὴν εὐφορία τῶν ἀγρῶν τοὺς καὶ τὴ γονιμότητα τῶν γυναικῶν.

Γιὰ τὸν Θησεά γράφει ὁ Πλούταρχος στὸ βίον του: «... Πιτθεὺς ὁ Θησεῶς πάππος πόλιν οὐ μεγάλην τὴν Τροιζηνίων ᾤκισε... Αἰγεί δὲ παιδῶν δεομένῳ τὴν Πυθίαν ἀνελεῖν λέγουσι τὸν θρυλούμενον ἐκεῖνον χρησμόν, διακελευομένην μηδεμιᾷ γυναικὶ συγγενέσθαι πρὶν ἐλθεῖν εἰς Ἀθήνας, οὐ πάνυ δὲ τοῦτο φράζειν εὐδὴλως δοκοῦσαν. Ὅθεν εἰς Τροιζήνα παρελθὼν ἀνεκοινοῦτο Πιτθεῖ, τὴν τοῦ θεοῦ φωνὴν... ἄδηλον οὖν ὅτι νοήσας ὁ Πιτθεὺς ἐπεισεν αὐτὸν ἢ διηπάτησε τῇ Αἰθρᾷ συγγενέσθαι...» [Δηλαδή: Ὁ Πιτθεὺς ὁ παπποὺς τοῦ Θησεά κατοίκησε τὴν Τροιζήνα, μικρὴ πόλιν... Στὸν Αἰγέα, ποὺ παρεκάλει τὴν Πυθίαν ν' ἀποκτήσῃ τέ-

κνα, ἔδωσε αὐτὴ τὸν θρυλούμενο χρησμό, μὲ τὸν ὁποῖον τὸν διέτασσε νὰ μὴν συνευρεθῇ μὲ καμμία γυναῖκα πρὶν φθάσῃ στὴν Ἀθήνα, δὲν τὰ εἶπε ὅμως πολὺ καθαρὰ ἢ Πυθία. Γι' αὐτό, μόλις ἔφθασε στὴν Τροιζῖνα, ὁ Αἰγεὺς ἀνεκοίνωσε στὸν Πιτθέα τὸ χρησμὸ τοῦ θεοῦ... ἄγνωστον τι ἐννόησε ἀπ' τὸν χρησμὸ αὐτὸν ὁ Πιτθέας, ἔπεισε ἢ παρεπλάνησε τὸν Αἰγέα νὰ συνευρεθῇ μὲ τὴν Αἴθρα]. «Συνελθὼν δέ, καὶ γνοὺς ἐκεῖνος, ὅτι τῇ Πιτθέως θυγατρὶ συγγέγονε, καὶ κύειν αὐτὴν ὑπονοήσας, ἀπέλιπε ξίφος καὶ πέδιλα κρύψας ὑπὸ πέτραν μεγάλην ἐντὸς ἔχουσας κοιλότητα, συμμέτρως ἐμπεριλαμβάνουσαν τὰ κείμενα. φράσας δὲ πρὸς μόνην ἐκείνην καὶ διακελευσάμενος, ἂν υἱὸς ἐξ αὐτοῦ γέννηται καὶ λαβὼν ἀνδρὸς ἡλικίαν δυνατὸς ἢ τὴν πέτραν ἀναστῆσαι καὶ ὑφελεῖν τὰ καταλειφθέντα, πέμπειν πρὸς αὐτὸν ἔχοντα ταῦτα μηδενὸς εἰδότος». [Δηλ.: "Ὅταν συνήλθε, ἀντελήφθη ὅτι συνευρέθη μὲ τὴ θυγατέρα τοῦ Πιτθέα καὶ ὑποπτευθεὶς ὅτι αὐτὴ ἔμεινε ἔγκυος, ἄφησε κάτω ἀπὸ μεγάλη πέτρα ξίφος καὶ πέδιλα, μέσα σὲ κοίλωμα ποῦ μπορούσε νὰ τὰ συμπεριλάβῃ. Τὸ εἶπε μόνον σ' ἐκείνη καὶ τῆς συνέστησε, ἂν γεννήσῃ ἀπ' αὐτὸν υἱὸν καὶ ἀνδρωθῇ, ἂν εἶναι τόσο δυνατὸς ὥστε ν' ἀνασηκώσῃ τὴν πέτρα καὶ πάρῃ τὰ ἀφεθέντα, νὰ τὸν στείλῃ μ' αὐτὰ πρὸς αὐτὸν χωρὶς νὰ τὸ μάθῃ κανεὶς...] «Τεκούσης δὲ τῆς Αἴθρας υἱόν, οἱ μὲν εὐθὺς ὀνομασθῆναι Θησέα λέγουσι διὰ τὴν τῶν γνωρισμάτων θέσιν, οἱ δ' ὕστερον Ἀθήνησι παῖδα θεμένου τοῦ Αἰγέως αὐτόν». [Δηλ.: Ἀφοῦ ἡ Αἴθρα γέννησε υἱόν, γιὰ τὸν ὁποῖον ἄλλοι λένε ὅτι ὀνομάσθη ἀμέσως Θησεύς, ἀπὸ τὴν θέσιν τῶν γνωρισμάτων ἐκείνων, ἄλλοι ὅτι ὕστερα (ὀνομάσθη), ὅταν τὸν ἔθεσε (ἀναγνώρισε) παιδί του ὁ Αἰγεύς]. «... Ἐπεὶ δὲ μεираκίον ὦν ἅμα τῇ τοῦ σώματος ρώμῃ διέφαινε ἀλκὴν καὶ φρόνημα μετὰ νοῦ καὶ συνέσεως βέβαιον, οὕτως αὐτὸν ἡ Αἴθρα πρὸς τὴν πέτραν προσαγαγοῦσα καὶ φράσασα περὶ τῆς γενέσεως ἐκέλευσεν ὑφελεῖν τὰ πατρῶα σύμβολα καὶ πλεῖν εἰς Ἀθήνας.» [Δηλ.: ὅταν ἔγινε ἔφηβος καὶ μαζί μὲ τὴν σωματικὴ ρώμῃ διεφαίνετο μὲ βεβαιότητα δύναμι καὶ φρόνημα μὲ μυαλὸ καὶ σύνεσι, τότε ἡ Αἴθρα, ἀφοῦ τὸν ὠδήγησε στὴν πέτρα καὶ τοῦ εἶπε γιὰ τὴ γέννησί του, τὸν διέταξε νὰ βγάλῃ ἀπὸ κάτω τὰ σύμβολα τοῦ πατρὸς καὶ νὰ πλεύσῃ στὴν Ἀθήνα.] Αὐτὴ τὴ σκηνὴ εἰκονίζει ἡ παρατιθέμενη φωτογραφία ἀναγλύφου ἀπὸ ὀπτῆ γῆ (terracotta) ποῦ ἐλήφθη ἀπὸ τὸ λεξικὸ «*Man Myth and Magic*», σελ. 2750 καὶ δημοσιεύεται σὲ μικρότερο μέγεθος στὴν Ἑγκυκλοπαίδεια Δρανδάκη. Ὅλα τὰ ὀνόματα εἶναι βαθυτάτης σημασίας, ὥς θὰ καταδείξωμε.

Ὁ συγκλονιστικὸς αὐτὸς μῦθος (ὄχι παράμυθος) ὄχι μόνον δὲν ἔμεινε ἄγνωστος στοὺς Βρεταννοὺς κατοίκους, ἀλλὰ συνέθεσε τὸν κύριον μῦθον τῆς Μεγάλης Βρεταννίας καὶ ἀποτέλεσε ἐν συνεχείᾳ τὸ ἐθνικὸ τῆς ἔπος, τὸ ἔπος τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Στρογγύλλου Ἐπίπεδου καὶ ὄχι τῆς Στρογγύλης Τραπεζίης (*The Knights of the Round Table*), ὅπου table ἐρμηνεύεται καθ' ἡμᾶς ἐπίπεδο, διότι ἐννοεῖται τὸ στρογγύλον ἐπίπεδο τοῦ ναοῦ τοῦ Stonehenge, ναοῦ ἑλληνικοῦ τοῦ Ἑλίου. Ἀπόλλωνος — Διὸς — Δρυϊδῶν — τέκνων τῆς Δρυός, ὅπως ἀνελύσαμε στὸ προηγούμενο ἄρθρον μας. Τὸ ἔπος αὐτὸ ἐπίκεντρο ἔχει τὸ Stonehenge καὶ ἀρχίζει μὲ τὸν ἀρχαῖον βασιλεῆ τῆς Ἀγγλίας Uther Pendragon, ποῦ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ μάγου Μέρλιν συνευρίσκεται μὲ τὴν Igraine of Cornwall μεταμορφωμένος ὡς σύζυγός της καὶ συλλαμβάνει τὸν Arthur, ποῦ ἀγνοῶν τὸν πραγματικὸν τοῦ πατέρα ἀνατρέφεται ἀπὸ τὸν Sir Ector, πατέρα τοῦ Kay. Ὅταν ἀπεβίωσε ὁ βασιλεὺς Uther

χωρίς διάδοχο, με υπόδειξι τοῦ μάγου Μέρλιν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρμπουρυ κάλεσε ὅλους τοὺς βαρῶνους, καὶ ὁ Μέρλιν τοὺς παρουσίασε μία μεγάλη πέτρα, ποὺ στὸ μέσον αὐτῆς εἶχε καρφωμένο ἓνα ξίφος καὶ γράμματα ποὺ ἔλεγαν: «Αὐτὸς ποὺ θὰ τραβήξῃ τὸ ξίφος ἀπ' αὐτὴ τὴν πέτρα εἶναι ὁ δικαιωματικὰ γεννημένος βασιλεὺς ὅλης τῆς Βρεταννίας». Πολλοὶ προσπάθησαν νὰ τραβήξουν τὸ ξίφος, ποὺ ὠνομάζετο *Excalibur*, χωρὶς ἐπιτυχία, μέχρις ὅτου ὁ νεαρὸς Arthur βρέθηκε ἐκεῖ καὶ τυχαῖα τὸ πῆρε, γιὰ νὰ τὸ δώσῃ στὸν Kay, τὸν θετὸ ἀδελφὸ του. Ὅταν ἐγινε γνωστὸ αὐτό, ἐστέφθη βασιλεὺς καὶ νίκησε ὅλους τοὺς ἀντιπάλους του σὲ σειρά μαχῶν, καὶ με τοὺς ἰππότες του συνηντᾶτο στὸ Stonehedge. (Ἀπὸ ἄρθρο τοῦ λεξικοῦ «*Man, Myth and Magic*» στὴ λέξι «*Arthur*», σελ. 120-128).

Ὁ παραλληλισμὸς τῶν δύο μύθων ἀποκαλύπτει συγκλονιστικὰ πράγματα γιὰ τὸ προϊστορικὸ αὐτὸ βρεταννικὸ ἔπος καὶ τὴν ἀληθῆ του προέλευσι, ποὺ τὸ πρῶτον δημοσιεύουμε σήμερον. Στὶς ἐρευνες ἐπιβοηθητικὴ εἶναι ἡ ἐτυμολόγησι τῶν ὀνομάτων, ποὺ συνήθως δὲν τίθενται τυχαῖα, ἀλλὰ ἔχουν ἓνα βαθύτερο συμβολισμό. Ὁ Πλούταρχος, ὅπως εἶδαμε ἀνωτέρω, ἐπεξηγεῖ τὸ ὄνομα *Θησεύς*, ὅπως ἐτυμολογεῖ καὶ τὸ ὄνομα *Αἴθρα*, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸ *αἰθήρ*. Ἀλλὰ καὶ ὁ *Uther* θυμίζει σαφέστατα τὸ *αἰθήρ*. Μὰ καὶ ὁ *Thor* (Θῶρ), θεὸς τῶν κεραυνῶν, θεὸς τῶν Κελτῶν, ὅπως καὶ ὁ Ἀθῶρ τῶν Αἰγυπτίων, ἡ Ἀθαρ τῶν Ἑβραίων κ.λπ., ἔχουν κάποιο κοινό: (*Αἴθρα — Uther — Thor — Ἀθῶρ — Ἀθαρ*): εἶναι πιθανότατα ὁ Αἰθήρ. Ἀλλὰ κατὰ Διόδωρον Σικελιώτην, Πλούταρχον κ.λπ., *αἰθήρ* εἶναι τὸ ἄσπιλο, τὸ ἀμόλυντο, τὸ παρθένον, δηλ. ἡ Ἀθηνᾶ, θεὰ τῆς σοφίας, γέννημα ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διός, δηλ. ἡ σοφία τοῦ Διός (Ζεὺς = Δεὺς = Θεὸς = Deus). Αὐτὸ ἀποκαλύπτεται ρητῶς στὰ Ὅρφικα (ἐκδ. I. Πασσᾶ, σ. 337): «ὅτι Ζεὺς καὶ Αἰθήρ λέγεται, ἄκουε τοῦ εἰρημένου Ὅρφέως», καθὼς καὶ εἰς τὸν XV τόμο τῶν «*Ἠθικῶν*» τοῦ Πλουτάρχου, ἐκδ. Loeb, σ. 284, fr. 157 διαλαμβάνεται: «ὁ Ζεὺς εἰς τὴν Αἰθέριον δύναμιν ἀλληγορούμενος».

Ὁ *Uther* συνευρέθη μετὰ τὴν *Igraine* τῆς Cornwall, ὁ Αἰγεὺς μετὰ τὴν Αἴθρα στὴν *Τροιζῆνα*. Ἀλλὰ στὸ πρῶτο κινηματογραφικὸ ἔργο ποὺ ἐπαιξε ὁ Οὐάλλος ἡθοποιὸς Sean Connery, σὲ μιὰ σκηνὴ λέγει: «τὸ σπίτι μου εἶναι στὴν Κορνουάλλη στὸ *Troizina Hill*», καὶ στὸ τέλος τοῦ ἔργου ἡ πρωταγωνίστρια ἐπισκέπτεται τὴν Κορνουάλλη καὶ βλέπει τὴν ἐνδεικτικὴ πινακίδα *Troizina Hill*, τοπωνύμιον ὃχι τυχαῖον στὴν Κορνουάλλη (ὅπως καὶ τὸ *Κορνουάλλη* εἶναι λέξι ἐλληνικῆς προελεύσεως, ἀφοῦ ἀπὸ παλαιὰ τὸ ἀκρωτήριον ἐμαστιγοῦτο ἀπὸ τοὺς ἀνέμους καὶ οἱ Ἕλληνες μεταλλευτοὶ τὸ ὠνόμασαν *Κέρας Αἰόλου*, οἱ Ρωμαῖοι ποὺ τοὺς διαδέχθηκαν τὸ μεταγλώττισαν σὲ *Cornus Aeoli*). Δὲν φαίνεται λοιπὸν τυχαῖον ὅτι ἡ *Igraine* τῆς Cornwall καὶ ἡ Αἴθρα τῆς Τροιζῆνος γέννησαν τοὺς δύο ἥρωες.

Γιὰ τὸν Θησεῖα τὴν ἐτυμολογία ἔδωσε ὁ Πλούταρχος· γιὰ τὸν Arthur στὸ Λεξικὸν «*Man, Myth and Magic*» εἰκάζουν ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὸ Λατινικὸν «*Artorius*» καὶ πιθανολογοῦν ὅτι «ἦταν ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐκρωμαϊσμένων Βρεταννῶν κατὰ τῶν Σαζόνων (σελ. 122), ἔζησε πιθανὸν μετὰ τὸ 450 μ.Χ. καὶ ἔκαμε ὑπεράνθρωπα κατορθώματα, ποὺ θυμίζουν τὸν Ἕλληνα ἥρωα Ἡρακλῆ». Εἶναι στὸ ὅλο ἄρθρον περὶ τοῦ Ἀρθούρου ἐμφανὴς ἡ ἀβεβαιότης τῶν Βρεταννῶν καὶ ἡ ἀτολμία τους, ἴσως καὶ ὑστεροβουλία, νὰ σταματοῦν στὴν ἐποχὴ τῶν Ρωμαίων στὴν Ἀγγλία καὶ νὰ θεωροῦν ἄβαστη τὴν προϊστορικὴ ἀναμφισβήτητη πλέον γιὰ τοὺς ἐρευνητάς, ἐλληνικὴ ἐποχὴ τῶν Βρεταννικῶν νήσων. Ἀπ' ὅλες αὐτὲς τίς εἰκα-

Φωτογραφία τοῦ περιφήμου ἀναγλύφου τοῦ Perthshire τῆς Ἀγγλίας, ποῦ ἐμφανίζει τὴν τετρακτὺ (σχηματισμένη ἀπὸ τὰ σώματα 4 ἀνθρώπων), ἑλληνικὸ σύμβολο τοῦ ἀτέρμονος — ἀπείρου — θεοῦ. (Ἀπὸ τῆ σελ. 551 τῆς ἐγκυκλοπαιδείας «Man, Myth and Magic»).

σίες ἀσφαλεστέρα φαίνεται ἡ ἄποψι ὅτι *Arthur* εἶναι ταυτόσημον μὲ τὴν λέξι Ἀρετόρος = ὁ φέρων ἀρετὴν, ὁ ἐνάρετος, διότι πράγματι ὅλοι οἱ ρωμαεῖοι βαρῶνοι τῆς Ἀγγλίας δὲν κατόρθωσαν νὰ τραβήξουν ἀπ' τὸ βράχο τὸ ξίφος *Excalibur*, ἐνῶ ὁ ἄγνός (ἀρετόρος) μὲ εὐκολία τὸ τράβηξε, ὅχι ἰδιοτελῶς, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸ δώσῃ στὸν θετὸ του ἀδελφὸ *Kay*. Ἀλλὰ ἴσως εἶναι ὁ *Arthur* καὶ Ἀρκτοῦρος προερχόμενος ἀπὸ τὴν ἄρκτον, ἀπὸ τὸν βορρᾶ, ἀπὸ τὸν Ὠκεανό, τὸν Βόρειο Παγωμένο, μὲ τοὺς Ἀργοναῦτες καὶ τοὺς Διοσκούρους, ὅπως ἦταν ἡ παλαιότερη πίστι τῶν Κελτῶν, ὅπως παλαιότερα ἔχομε ἀναλύσει στὸν «Δαυλό».

Ἀξίζει ὅμως νὰ ἐρευνηθῇ καὶ ἡ ἔννοια «*Excalibur*». Καὶ ἡ λέξι αὕτῃ στὸν ἑλληνα ἡγεῖ οἰκεία. Πράγματι φαίνεται νὰ εἶναι σύνθετη ἀπὸ τὰ ἐκ + καλύπτω — καλύπτρα (=θήκη), ποῦ ὑποδηλοῖ τὴν προέλευσι (ἐκ-κάλυψη) ἀπὸ τὴ θήκη, διότι καὶ στοὺς δύο μύθους ἐτέθη στὴν πέτρα.

Και οί δύο μύθοι προϋπόθεσι της ἀναλήψεως της βασιλείας ἀπὸ τοὺς βασιλικούς γόνους, πὺ ἀγνοοῦσαν τὴν καταγωγὴν τοὺς καὶ ἦσαν νέοι, ρωμαῖοι καὶ ἐνάρετοι, εἶχαν τὴν ἀνάληψιν τοῦ πατρικοῦ συμβόλου. Ὁ τελειότερος καὶ παλαιότερος ἑλληνικὸς μῦθος λέγει ἐπὶ λέξει: «ἡ Αἶθρα τὸν διέταξε νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὸ βράχο τὰ σύμβολα τοῦ πατρὸς του», πὺ ἦσαν τὸ ξίφος καὶ τὰ πέδιλα. Γιὰ τὸν Arthur ἦταν μόνο τὸ ξίφος. Τὸ ξίφος δὲν συμβόλιζε μόνο τὴν ἐξουσία ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπαραίτητο ὄπλο πρὸς καταπολέμησιν τοῦ κακοῦ καὶ ἐμπέδωσι τῆς ἀρετῆς, διανοίξιν τῆς ὁδοῦ τῆς ἀρετῆς καὶ ἀποκοπὴ παντὸς δεσμοῦ μὲ τὰ κακὰ ἐνστικτα καὶ πάθη. Δὲν ἦταν ὅμως ἀρκετὸ τὸ ξίφος σ' αὐτὴ τὴν δύσκολη πορεία πρὸς τὴν ἀρετὴν: ἀπαιτοῦντο καὶ τὰ πέδιλα. Δὲν πᾶς «ἐξυπόλυτος στ' ἀγκάθια», κατὰ τὴν λαϊκὴ ρῆσιν.

Τελειότερος εἶναι καὶ δι' ἄλλον λόγον ὁ ἑλληνικὸς μῦθος: διότι τίποτε τὸ ἀφύσικο δὲν ἦταν νὰ κρυφθοῦν κάτω ἀπ' τὴν βαρεῖα πέτρα μὲ τὸ εἰδικὸ κοίλωμα τὸ ξίφος καὶ τὰ πέδιλα, καὶ ἡ μάνα νὰ ἀποκαλύψῃ τὸ μυστικόν, ἐνῶ ἡ ἔμπηξι ξίφους σὲ βράχο κ.λπ. εἶναι στὴ σφαῖρα τῶν θαυμάτων, τῆς μεταφυσικῆς ἢ τῶν ταχυδακτυλουργιῶν, πὺ δὲν συνήθιζαν οἱ Ἕλληνες. Βεβαίως ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὀλίγα γίνεται ἀντιληπτὴ ἡ προέλευσις τοῦ μῦθου «τῶν Ἱπποτῶν τῆς Στρογγύλης Τραπέζης», ὡς συνηθίζεται νὰ λέγεται, ἀπὸ τὸν Θησέα, πὺ δὲν ἀποτελεῖ γιὰ τοὺς ἐπαίοντας περιέργον φαινόμενο, ἀλλὰ σὺνηθες γιὰ τίς Ἀγγλικὰς νήσους, καθὼς καὶ γιὰ τὴν Εὐρασία καὶ τὴν ὑδρόγειον, πὺ ποτὲ δὲν ὑπῆρξε terra incognita γιὰ τοὺς Ἕλληνες.

Μετὰ τὴν μερικὴ αὐτὴ ἀνάλυσιν τῶν δύο μύθων παραθέτομε τὴν φωτογραφίαν μιᾶς σπανίας ἀναγλύφου τετρακτύος, σχηματιζομένης ἀπὸ τὰ σώματα 4 ἀνθρώπων, πὺ προέρχεται ἀπὸ τὸ Perthshire (σελ. 551 ἐγκυκλοπαιδείας «*Man, Myth and Magic*»), πὺ ἴσως ἀνάγεται στὴν ἱστορικὴ ἐποχὴ τῶν Πυθαγορείων, ἀναμφισβήτητα ὅμως εἶναι ἑλληνικὴ καὶ ἐμφανῶς ἑλληνικῆς συλλήψεως καὶ τεχντροπίας. Αὐτὰ εἶναι ἐλάχιστα ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ ἀκατάλυτα ἔχνη, πὺ κάνουν νὰ «στενάξῃ ἑλληνικὰ» τὸ ἔδαφος τῶν Ὑερνίδων νήσων, ὅπως ἀπεκάλουν οἱ Ἕλληνες παλαιότατα τίς Βρετανικὰς νήσους, καὶ νὰ περιμένουν τοὺς μελετητάς, γιὰ νὰ δώσουν τὴν ἀληθινὴν τοὺς ἱστορίαν.

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

Καὶ θὰ ἁμαρτάνεις

Ἄν εἶχα περισσότερο καιρό, θὰ συζητοῦσα

αὐτὲς τίς τέλειες εὐτυχίες τοῦ βίου.

Πρὸς τί νὰ χάνω τὸ αἷμα γιὰ τίς δύσκολες φιλοσοφίες,

τίς ἀνοικτίρμονες προτάσεις παθημάτων,

αὐτοὺς τοὺς ψίθυρους ἀνέντιμων στιγμῶν;

Εἶναι μιὰ θάλασσα φωτὸς τριγύρω στὴ Μεσόγειον,

ἓνα παιγνίδι μὲ τὰ φύλλα τοῦ παλιόπαιδου τῆς Κύπρου ἀνέμου

ἢ παρουσία ἢ ἀπλόχερη θεῶν τοῦ κάθε τόπου δίπλα

στὴν Παναγίαν τὴν ἀφροδίτισσα...

Καὶ θ' ἁμαρτάνεις ψάχνοντας γιὰ ιδέες μὲς στὸ σκοτάδι

τοῦ ἄλλου προσώπου μας, πὺ δὲν μπορεῖ νὰ εἰσπνεύσει

τὸ καθαρό ὄξυγόνο τῆς ζωῆς σὰν Ἑλληνας μὲ ἀνεμίσμένα

τ' ἀτίθασα μαλλιά του μέσα στὴ θαλάσσιαν αὔρα!

Τὸ βραχιόλι

Ἡ εἶδηση δημοσιεύθηκε στὶς ἐφημερίδες, καὶ θυμίζει τὸ 1984 τοῦ Ὀργουελ: Ἀμερικανικὸ δικαστήριον ἐνέκρινε τὴν ἀποφυλάκιση, μὲ ἐγγύηση δέκα ἑκατομμυρίων δολλαρίων, τοῦ μεγαλολαθρεμπόρου ὄπλων Α. Κασόγκι. Ὡς ἐδῶ τίποτα τὸ παράδοξο ἢ παράλογο. Ὁ γνωστὸς γιὰ τὶς ἀνὰ τὴν ὑψηλὸ ὑποπτες δραστηριότητές του «μεγαλοεπιχειρηματίας» (ἐκλεκτὸς ἐπισκέπτης καὶ τῆς δικῆς μας λαϊκίστικης νομενκλατούρας) εἶχε συλληφθεῖ καὶ προφυλακισθεῖ στὶς Η.Π.Α., ἡ δὲ ἀποφυλάκισή του μέχρι τὴ δίκη του ἦταν θέμα ἀποφάσεως τῶν δικαστῶν του. Ἡ ἀπόφαση ὅμως αὐτὴ δὲν περιορίσθηκε μόνο στὸ ποσὸν τῆς ἐγγυήσεως καὶ τῆς ὑποχρεώσεώς του νὰ παρουσιάζεται σὲ τακτὰ διαστήματα στὶς Ἀστυνομικὲς Ἀρχές. Τοῦ ἐπέβαλε καὶ «νὰ φορᾷ στὸν καρπὸ ἢ στὸν ἀστράγαλο βραχιόλι μὲ ἠλεκτρονικὸ σύστημα, ποὺ θὰ δίνει τὸ στίγμα του στὶς Ἀστυνομικὲς Ἀρχές».

Ἐδῶ εἶναι τὸ σημεῖο τῆς εἰδήσεως, ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνησυχήσει καὶ ποὺ δημιουργεῖ σειρὰ ἐρωτηματικῶν, τὸ ὅποιο ὅμως πέρασε στὰ ψιλὰ τῶν ἐφημερίδων χωρὶς σχόλια. Ἡλεκτρονικὴ παρακολούθηση μὲ πομπὴ πᾶν στὸ ἀνθρώπινο σῶμα! Κι αὐτὸ στὴ χώρα ποὺ ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἀποτελοῦν ἀπλὲς ἀναφορὲς καταστατικοῦ Χάρτη, ἀλλὰ ἐφαρμόζονται μέχρις ὑπερβολῆς καὶ εἶναι βασικὲς ἀρχές τῆς κοινωνίας της... Βέβαια τὸ βραχιόλι τοποθετήθηκε μὲ τὴ συγκατάθεση τοῦ ὑποδίκου, τοῦ διεθνoῦς αὐτοῦ ἀποβράσματος, γιὰ ν' ἀποφύγει τὴν προφυλάκιση...

Σήμερα βραχιόλι, πομπὸς σημάτων ἐντοπισμοῦ, σὲ χώρα ἐλεύθερη. Μήπως αὐριο πομπὸς ὑποδόριος, μεγέθους φακῆς, ποὺ θὰ καταγράφει συνομιλίες ἢ ἀκόμα καὶ σκέψεις στοὺς ὑπηκόους κάποιου Μεγάλου Ἀδελφοῦ γιὰ τὴν ἀσφάλεια τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ του καθεστώτος καὶ μάλιστα τοποθετούμενος βάσει νόμου, ὅταν ὅλοι οἱ «ὑπῆκοοι» φθάνουν σὲ ὀρισμένη ἡλικία;

Ἀθάνατε Ὀργουελ!

Λευτέρης Μαρματσούρης

Ἑρωτήματα γιὰ τὴ γνώση

Στοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Δαυλοῦ» θέτω τὸ δίλημμά μου ἢ τὴν ἀδυναμία μου γιὰ διαλογισμό καὶ ἴσως γιὰ γνώσεις ποὺ δὲν μαθαίνονται ἀπὸ... βιβλία.

Ἑρώτημα 1ον:

Σκέπτομαι: ἂν τὰ στοιχεῖα τῆς ὕλης, κατὰ κίνηση, σχηματίζονται, ἐναλλάσσονται, διαδίδονται ἀσυνεχῶς, διακοπτὰ ἕνα, ἕνα, τότε γιὰτί σταματάει ἡ Φύση; Γιὰτί ὑπάρχει ἡ ἀσυνέχεια στὴν δημιουργία της; Αὐτὸ ἤθελα νὰ διδαχθῶ.

Ἑρώτημα 2ον:

Ἀν σύμφωνα μὲ τὸν «νόμο τῆς σχετικότητας», ὅτι αὐτὸ ποὺ βλέπω ἐγὼ καὶ αὐτὸ ποὺ βλέπεις ἐσὺ δὲν εἶναι τὸ ἴδιο ἀλλὰ σχετικὸ, διαφέρει γιὰ τὸν καθένα μας... κι αὐτὸ ἀπὸ παράγοντες ἔξω τῆς θέλησής μας, ὅπως τὴ διαφορὰ χρόνου, τὴ θέση παρατηρητῆ καὶ τὴν ταχύτητά του, τότε τὰ σήματα τῆς γνώσης (μου) ἢ τὶς ἀναφορὲς γιὰ τὸν κόσμον, ποὺ στέλνω ἐγὼ γιὰ σένα κι ἐσὺ σὲ μένα, δὲν μπορεῖ νὰ φθάνουν, νὰ συλλαμβάνονται ἀπόλυτα ἀκριβῶς τὰ ἴδια γιὰ τὸν καθένα μας καὶ γιὰ τοὺς δύο (ἀφοῦ παρεμβαίνει τὸ διακοπτὸ καὶ ἡ ἀσυνέχεια). Καὶ σύμφωνα πάντα μὲ τὴν ἀσυνεχῆ μετάβαση, διακοπτὴ διάδοση τῆς ὕλης τοῦ 1ου ἐρωτήματος καὶ τῆς «σχετικότητας τῆς γνώσης» τοῦ 2ου ἐρωτήματος, αὐτὸ καθ' αὐτὸ μὲ ὑποχρεώνει νὰ παραδεχθῶ πῶς δὲν ὑπάρχει ἀπόλυτη γνώση. Ἀλλὰ τί συμβαίνει ποὺ ἡ Φύση ἐκτὸς ἀπὸ τὸ σταμάτημά της, τώρα, γιὰ δευτέρη φορά, ἀρνιέται τὴν ἀπόλυτη γνώση; ... Νᾶναι τάχα ἀδυναμία ἢ μυστικὸ τῆς Φύσης, γιὰ ἀδυναμία καὶ πλάνη τῆς δικῆς μας λογικῆς, ποὺ ὁ κόσμος μας παραμένει ἀνερμήνευτος; Ἀλλὰ ποιά ἢ πλάνη, ἡ ἀδυναμία ἢ τὸ μυστικὸ τῆς Φύσης;

Αὐτὸ ἤθελα νὰ διδαχθῶ.

Γιῶργος Κ. Παππᾶς

ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ

Σύντομη, ἀλλὰ διεισδυτική, διατριβὴ περὶ μιᾶς παγκόσμιας κυβερνήσεως

“Αν μετὰ τὴν διάσπαση τοῦ ατόμου (τῆς ὁποίας ἀπαγορευτικὴ συνέπεια εἶναι ἡ ἀδυναμία διεξαγωγῆς πολέμου) ἡ Διεθνὴς Ἐξουσία σύρεται, γιὰ νὰ ἐπιβιώσῃ, πρὸς τὸν δρόμο τῆς δημιουργίας μιᾶς παγκόσμιας κυβερνήσεως, τοῦτο ἀποτελεῖ κατάστασις ἐξαιρετικὰ περίπλοκη ἀπὸ τὴν ἐξουσιαστικὴ σκοπιὰ, δηλαδὴ τὴν γνωστὴν παρανοικὴν ἀντίληψιν τῆς πραγματικότητος, ἀλλὰ ἐξαιρετικὰ ἀπλὴ ἀπὸ τὴν οὐσιαστικὴν, δηλαδὴ τὴν ἔλλογην θεώρησιν τῆς ροῆς τῶν συμβάντων. Πιὸ συγκεκριμένα, τὸ περίπλοκον γιὰ τὴν Ἐξουσία ἀπορρέει ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι συλλαμβάνει τὸ πρόβλημα ὡς καθαρὰ «τεχνικόν», καὶ προχωρεῖ συνεπῶς μόνο στὴν ἐφαρμογὴ τεχνικῶν μεθόδων γιὰ νὰ τὸ προωθήσῃ, ἐνῶ πρόκειται γιὰ πρόβλημα πού ἐντοπίζεται καθ’ ὅλοκληρίαν στὴν (ἄγνωστη στὴν Ἐξουσίαν) βαθύτερην φύσιν τοῦ ἀνθρώπου θεωρουμένου ὡς ὁμάδος.

Τὸ σημεῖο μηδέν, ὅπου ἡ ἐφαρμοζόμενη ἐξουσιαστικὴ διαδικασία «παγώνει», ὅπως στερεοποιεῖται τὸ νερὸ στὴ διαδικασία πτώσεως τῆς θερμοκρασίας ἀνατρέποντας ξαφνικὰ ὁλόκληρην τὴν ἕως τότε «συμπεριφορὰν» του ὡς ὑγροῦ, στὴ γλῶσσα πού ἀναφέρεται στὴν ἀνθρώπινον ὁμάδα λέγεται **Πολιτισμός**. Ὁ πολιτισμὸς ἀποτελεῖ ἀναγκαστικὴ

προϋπόθεσις τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀνθρώπινης ὁμαδικῆς ζωῆς, ἀλλὰ, μολοντοῦτο, ἡ λέξις αὕτη ἀποτελεῖ ἔννοια πού βρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὸν χῶρον ὅπου κινεῖται ἡ ἐξουσιαστικὴ σκέψις. Ἀκριβέστερα ἡ Ἐξουσία ἔχει κάποια ἀόριστη «ιδέα» περὶ Πολιτισμοῦ, ἀλλὰ τόσο χονδροειδῆ καὶ ἀτελῆ, ὥστε νὰ τὸν θεωρῇ ὡς κάτι ὁμοειδὲς πρὸς τὰ ἐξουσιαστικὰ «μεγέθη» τῆς (κράτος, οἰκονομία, διοίκησις, δημόσια τάξις, δημόσια υγεία κ.λπ.). Τῆς εἶναι «ἄγνωστη γῆ» -- γιὰ καὶ ἡ ἴδια, ἀφ’ ὅτου διεστράφη, τὴν στερεῖται καθ’ ὅλοκληρίαν — ἡ ψυχοπνευματικὴ φύσις τοῦ Πολιτισμοῦ, δηλαδὴ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὡς ἄτομον καὶ ὡς ὁμάδα λειτουργεῖ κατὰ τοὺς νόμους τῆς λειτουργίας τοῦ περιβάλλοντος σύμπαντος. Ὁ ἐξουσιαστικὸς «νόμος», ὡς αὐθαιρεσία ἀντικατοπτρίζουσα ὅχι τὴν κατὰ φύσιν ἰσχὺ τῶν ατόμων καὶ τῶν ὁμάδων, ἀλλὰ τὴν ψευδεπίγραφον τεχνητὴν ἰσχὺ τῆς ἐξουσιαστικῆς «ὀργανώσεως», ὅταν πρόκειται γιὰ τὸν Πολιτισμὸν (ὡς ποιότητα, ἐπαναλαμβάνω, καὶ ὅχι ὡς «μέγεθος», γιὰ τὴν τέτοιον πολιτισμὸν δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνο στὰ μυαλὰ τῶν ἐξουσιαστῶν), γίνεται «νόμος» ἀνίσχυρος καὶ ἀνεφάρμοστος κατὰ τὸ μέτρο πού ἀποτελεῖ ἔκτροπὴ καὶ διαστrophὴ τῆς ἀνθρώπινης φύσεως. Ἐδῶ πᾶς ἡ

Ἐξ-ουσία βλέπει, χωρίς νὰ καταλαβαίνει τὸ αἷτιο, ὅτι τὸ «ὕ-γρό», μὲ τὸ ὁποῖο εἶχε νὰ κάνη, γίνεται ἀπροσδόκητα «στερεό», βλέπει, λέω, ὅτι τὸ πλάσμα ἐκεῖ-νο πού ἤξερε ἔως τώρα νὰ «χει-ρισθῇ» καὶ νὰ ἐξουσιάσῃ, νὰ σκληρύνεται ἀπότομα καὶ νὰ τῆς κόβῃ τὰ δάχτυλα. Οἱ τεχνικὲς μέ-θοδοι τῶν ἐξ-ουσιαστικῶν ὑπο-καταστάτων τοῦ Πολιτισμοῦ, πού ἐφαρμόζει (Διεθνισμός, Κο-σμοπολιτισμός κ.ἄ.), εἶναι πιά μέ-θοδοι ξένες πρὸς τὴν πραγματικό-τητα κι ὡς ἐκ τούτου ἡ ὑποστή-ριξή τους μὲ τὴν βοήθεια τῆς ἐξ-ουσιαστικῆς (=ὀργανωτικῆς) ἰ-σχὺς εἶναι ἀτελέσφορη.

Καιρὸς εἶναι νὰ τονίσω, ὅτι τὰ παραπάνω ἀποτελοῦν ἀπλὴ περιγραφή τοῦ ἐξ-ουσιαστικοῦ ἀ-διεξόδου τοῦ καιροῦ μας καὶ ὄχι ἀρνητικὴ θέση ἔναντι τῆς προο-πτικῆς μιᾶς παγκόσμιας ἐνιαίας ἀνθρώπινης ομάδος. Ἀντίθετα ἡ οὐσιαστικὴ (ὄχι ἐξ-ουσιαστικὴ) ἀντίληψη τῆς πραγματικότητας καθιστᾷ τὴν προοπτικὴ αὐτὴ τε-λείως πραγματικὴ: ἡ παγκόσμια ομάδα τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους εἶ-ναι κατὰ φύσιν γεγονὸς, ὅπως γεγονὸς εἶναι ἡ παγκόσμια ἐνό-της οἰουδήποτε ἄλλου συγκεκρι-μένου εἴδους τοῦ ζωικοῦ βασι-λείου. Αὐτὸ πού σήμερὰ ἀναιρεῖ, καταργεῖ καὶ καθιστᾷ ἀδύνατη τὴν δεδομένη ἀπὸ τὴ φύση ἀν-θρώπινη ἐνότητα εἶναι ἀπλού-στατα ἡ ἐκτροπὴ ἀπὸ τὴν φύση τῆς, δηλαδὴ ἴσα-ἴσα ἡ ἴδια ἡ Ἐξ-ουσία. Αὕτῃ δηλαδὴ ἀκρι-βῶς, πού, ἐνῶ ἡ παρουσία τῆς εἶ-ναι τὸ αἷτιο τῆς διασπάσεως, ὑ-ποχρεώνεται τώρα νὰ ἐπιχειρήσῃ ἡ ἴδια τὴν ἐνισχ. Τραγικὴ πράγ-

ματι ἀντινομία, ἴσως ἡ πιὸ τρα-γικὴ ἀπὸ ὅσες ἔως τώρα ἀντιμε-τώπισε ἡ ἀνθρωπότητα!

Καταλήγοντας θὰ πῶ δυὸ λό-για οὐσιαστικά, θὰ ἔλεγα μὲ μα-θηματικὴ διατύπωση, πού ὁμως, γιὰ νὰ γίνουν ἀντιληπτὰ, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ γνωρίζῃ κανεὶς τίς ἔννοιες πού περιέχουν οἱ ἐλ-ληνικὲς μαθηματικὲς λέξεις:

Α' Πολιτισμός = Γλῶσσα.

[Ὁ Ζεὺς παντρεύεται τὴν Εὐ-ρυ-νόμῃ καὶ συγκροτεῖ τὸν πρῶτο Παγκόσμιο Πολιτισμό, δηλαδὴ μιὰ ἀνθρωπότητα πού σκέπτεται σὲ μία γλῶσσα: τὴν (μόνη κατὰ φύσιν) ἐλληνικὴ γλῶσσα. Διότι]

Β' Πολιτισμός = Εὐρυ-δίκη.

[Ὅταν ἡ Εὐρυ-νόμῃ (ἡ Εὐρυ-δίκη) πεθάνῃ, πεθαίνει καὶ αὐτὸς πού ἐπιχειρεῖ νὰ τὴν ἀναστήσῃ, ὁ Ὀρφεὺς (ἡ Πολιτισμός). Διό-τι]

Γ' Πολιτισμός = Οἰκουμενικό-της.

[Ἡ κατὰ φύσιν γλῶσσα, πού ἔχει εἰσπράξει καὶ «αἰχμαλωτί-σει» μέσα τῆς τὸν Παγκόσμιο Λό-γο, τὸν ἀποβάλλῃ, γίνεται «συμ-βατικὴ» καὶ μαζί μὲ τὴν ἐκτροπὴ αὐτὴ ἐκτρέπεται ἡ Οἰκουμενικό-της καὶ γίνεται διεθνισμός ἢ κο-σμοπολιτισμός ἢ ἐξ-ουσία. Ἄ-ρα]

Δ' Γλῶσσα (κατὰ φύσιν) = Εὐρυ-νόμῃ = Πολιτισμός = Οἰκουμενι-κότης.

«Ψιλὰ γράμματα», θὰ μοῦ πῇ-τε, ἢ ἀκατάληπτα πράγματα. Μὰ σᾶς προειδοποίησα, ὅτι αὐτὰ προϋποθέτουν ὅτι γνωρίζουμε ἐλληνικά!

Θὰ ἐπανέλθω προσεχῶς, πά-ντως...

Μετέωρος

‘Ο μαθηματικὸς «ἀποσυμβολισμὸς» τῆς Τετρακτύος τοῦ Πυθαγόρα

Στὰ περισσότερα Ἑλληνικὰ λεξικά, εἴτε αὐτὰ εἶναι ἐγκυκλοπαιδικὰ εἴτε ἐτυμολογικά εἴτε λεξικά τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας, περιλαμβάνεται καὶ ἡ λέξις *Τετρακτύς*, σὲ ἀντίθεσι μὲ πολλὰ ἄλλα ξένα, ὅπου ἀγνοεῖται παντελῶς ἡ λέξις αὐτή, παρ’ ὅλον πὺ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε διεθνοποιηθῇ. Ὅμως δυστυχῶς ὁ ὅρισμός πὺ δίνεται στὴν λέξι *Τετρακτύς* εἶναι διπλᾶ λανθασμένος, τόσο ἀπὸ τὴν ἀποψὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν ἀποψὶ τῆς διατυπώσεώς τοῦ.

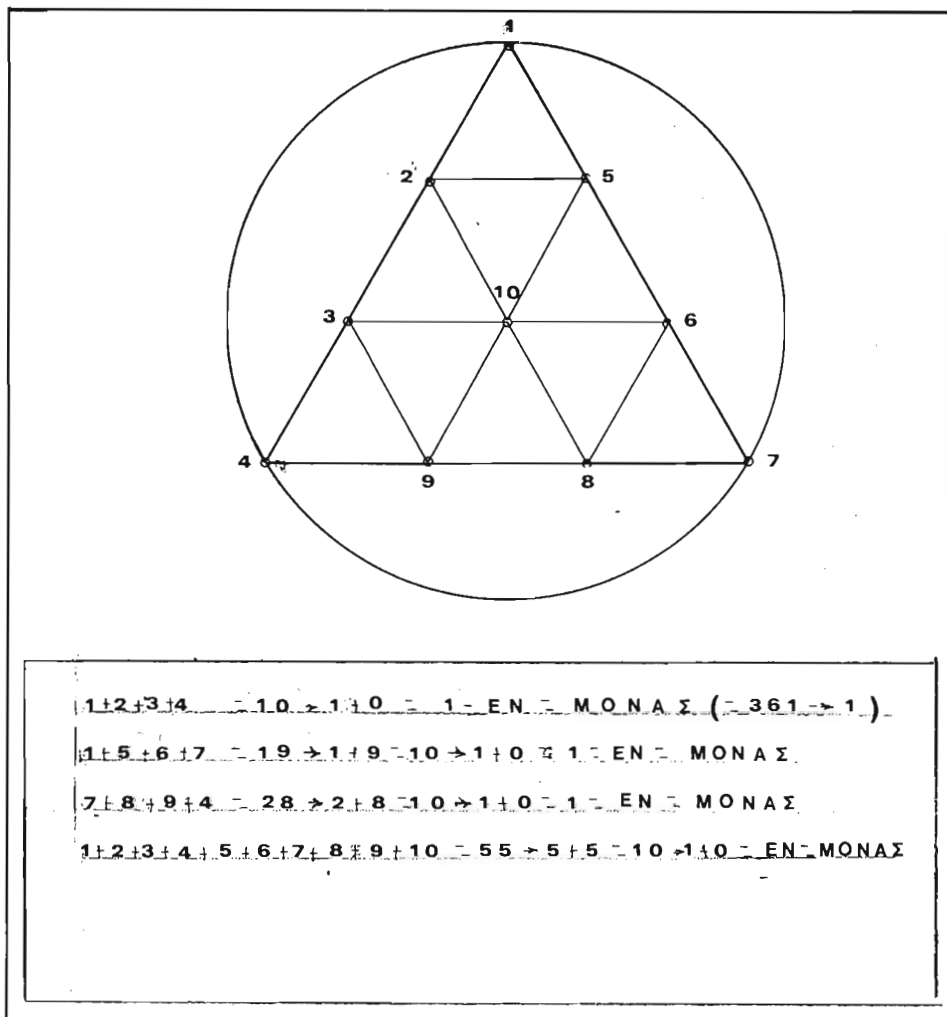
Συγκεκριμένα: Ἡ λέξις *Τετρακτύς* ὀρίζεται στερεότυπα σὲ ὅλα τὰ λεξικά, σὰν νὰ εἶναι μιὰ μορφή ἀριθμητικῆς πράξεως ἥτοι: «*Τετρακτύς* εἶναι τὸ ἄθροισμα τῶν τεσσάρων πρώτων ἀριθμῶν $1+2+3+4=10$ », ἐπεξηγεῖται δὲ ὅτι τὸ 10 ἀποτελεῖ τὸν ἱερὸ ἀριθμὸ τῶν Πυθαγορείων. Τὸ διπλοῦν λάθος ἔγκειται στὸ ὅτι ἡ *Τετρακτύς* βασικά δὲν εἶναι μιὰ μορφή ἀριθμητικῆς πράξεως, ἀλλ’ εἶναι μιὰ λέξι, πὺ τὴν ἔπλασε ὁ Πυθαγόρας μὲ συμβολικὴ ἔννοια. Καὶ βέβαια δὲν μπορεῖς νὰ ὀρίσης τὴν ἔννοια μιᾶς συμβολικῆς λέξεως, δίχως προηγουμένως νὰ τὴν ἀποσυμβολίσῃς. Κατὰ δεῦτερο λόγον, λάθος ἔκφρασι εἶναι ἡ χρησιμοποίησι τῆς λέξεως «*πρώτων (ἀριθμῶν)*» ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ «*ἀρχικῶς διαδοχικῶν πραγματικῶν ἀριθμῶν*». Στὴν ἀριθμητικὴ ἄλλο πρᾶγμα εἶναι οἱ πρώτοι ἀριθμοὶ καὶ ἄλλο οἱ ἀρχικοί, ὅπως ἐδῶ ἐννοεῖται.

Προφανῶς στὸ ἄνω διπλοῦν λάθος παρασύρθηκαν διάφοροι μελετητὲς ἀπὸ τὴν ὑπάρχουσα ἀρχαία κυρίως βιβλιογραφία καὶ δὴ ἀπὸ τὸν Πορφύριο, ὁ ὁποῖος ὀρίζει ὡς ἄνω τὴν *Τετρακτύν*. Ὅμως ἄλλοι ἐρευνητὲς τῶν Πυθαγορείων θὰ μπορούσαν νὰ δώσουν πραγματικὴν εἰκόνα καὶ πραγματικὸν ὀρισμὸ τῆς *Τετρακτύος*, πλὴν ὅμως ἀνῆκαν σὲ κλειστοὺς ὁμίλους ἢ συλλόγους ἢ στοές, πὺ δὲν ἐπέτρεπαν τὴν διάδοσι τῶν μυστικῶν τῶν. Σήμερα ὅμως πὺ ἄλλαξαν οἱ συνθηκες ἀφ’ ἑνὸς καὶ ἀφ’ ἑτέρου ὕστερα ἀπὸ τὴν εὑρεσι τοῦ Μυστικοῦ Κώδικος τοῦ Πυθαγόρα, μπορούμε νὰ ἀποκρυπτογραφήσουμε τὴν λέξι *Τετρακτύς* καὶ νὰ ὀρίσουμε ἐπακριβῶς τὴν ἔννοιά της, ὅπως θὰ δοῦμε εὐθὺς ἀμέσως.

* * *

Ἡ λέξις *Τετρακτύς* πλάσθηκε ἀπὸ τὸν Πυθαγόρα κυρίως μὲ συμβολικὴ λογικὴ καὶ ἐν μέρει μόνον ἐτυμολογικά. Ἐτυμολογικά ἡ λέξις ἐμπεριέχει τὸν ἀριθμὸ *Τέσσερα*. Ὁ ἀριθμὸς ὅμως αὐτὸς στὴν ἀρχαιότητα παριστάνετο μὲ σύμβολο τὸ τέταρτο γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, δηλαδὴ τὸ Δέλτα (Δ), πὺ γεωμετρικά παριστάνει μιὰ μορφή τριγώνου. Συνεπῶς πολὺ σωστὰ οἱ ἀρχαῖοι συγγρα-

* Ὁ κ. Ι.Π.Δ. εἶναι πολιτικὸς μηχανικὸς καὶ συγγραφεὺς τῆς 4τομης πρωτοποριακῆς ἐρευνας «*Ὁ Μυστικὸς Κώδιξ τοῦ Πυθαγόρα καὶ ἡ ἀποκρυπτογράφησίς του*» (βλ. «*Δαυλόν*», τ. 89).

φείς Πλάτων, Πορφύριος, 'Ιάμβλιχος κ.λ.π. σκιαγραφούν την *Τετρακτὺν* με ἓνα σχῆμα ἑνὸς κατ' ἀρχὴν γεωμετρικοῦ τριγώνου. Ἀπ' αὐτὴ τὴν μικρὴ ἐπεξηγηματικὴ ἀνάλυσι, τὴν ἀπολύτως ἱστορικὰ βεβαιωμένη, ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Πυθαγόρας ἐγνώριζε ἀπὸ τότε (6ος π.Χ. αἰ.) τὰ ἀριθμογράμματα καὶ τοὺς λεξαρίθμους, σὲ ἀντίθεσι μὲ τὰ ὑποστηριζόμενα ἀπὸ ξένους μελετητὲς τῆς ἱστορίας τῶν ἀριθμῶν, ποὺ θεωροῦν ὅτι στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο τὰ ἀριθμογράμματα ἀνακαλύφθηκαν τὸν 4ον π.Χ. αἰ. (G. Ifrah).

Μετὰ ταῦτα ἐφαρμόζω ἐπάνω στὴν ἀριθμόλεξι «*Τετρακτὺς*» τὴν Πυθαγόρεια μέθοδο τῆς εὐρέσεως τοῦ κατωτάτου συνεχοῦς ἀθροιστικοῦ μονοψηφίου ὁρίου τῶν ψηφίων της, ἥτοι:

$$T = 300$$

$$E = 5$$

$$\begin{array}{rcl} T & = & 300 \\ P & = & 100 \\ A & = & 1 \\ K & = & 20 \\ T & = & 300 \\ Y & = & 400 \\ \Sigma & = & 200 \end{array}$$

$$\text{ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ} = 1626 \rightarrow 1+6+2+6 = 15 \rightarrow 1+5 = 6.$$

Ὁ Πυθαγόρας λοιπὸν ἔπλασε τὴν συμβολικὴ λέξι *Τετρακτύς* ἔτσι, ὥστε νὰ δίνη τὸν ἴδιο ἀθροιστικὸ χαρακτηριστικὸ ἀριθμὸ ποὺ δίνουν οἱ ἀντίστοιχες ἀριθμολέξεις *Σύμπαν* καὶ *Κόσμος*, τῶν ὁποίων τὸ ἀθροιστικὸν ὄριο τῶν ψηφίων εἶναι ἐπίσης:

$$\begin{array}{rcl} \Sigma & = & 200 \\ Y & = & 400 \\ M & = & 40 \\ \Pi & = & 80 \\ A & = & 1 \\ N & = & 50 \end{array}$$

$$\text{ΣΥΜΠΙΑΝ} = 771 \rightarrow 7+7+1 = 15 \rightarrow 1+5 = 6$$

$$\begin{array}{rcl} K & = & 20 \\ O & = & 70 \\ \Sigma & = & 200 \\ M & = & 40 \\ O & = & 70 \\ \Sigma & = & 200 \end{array}$$

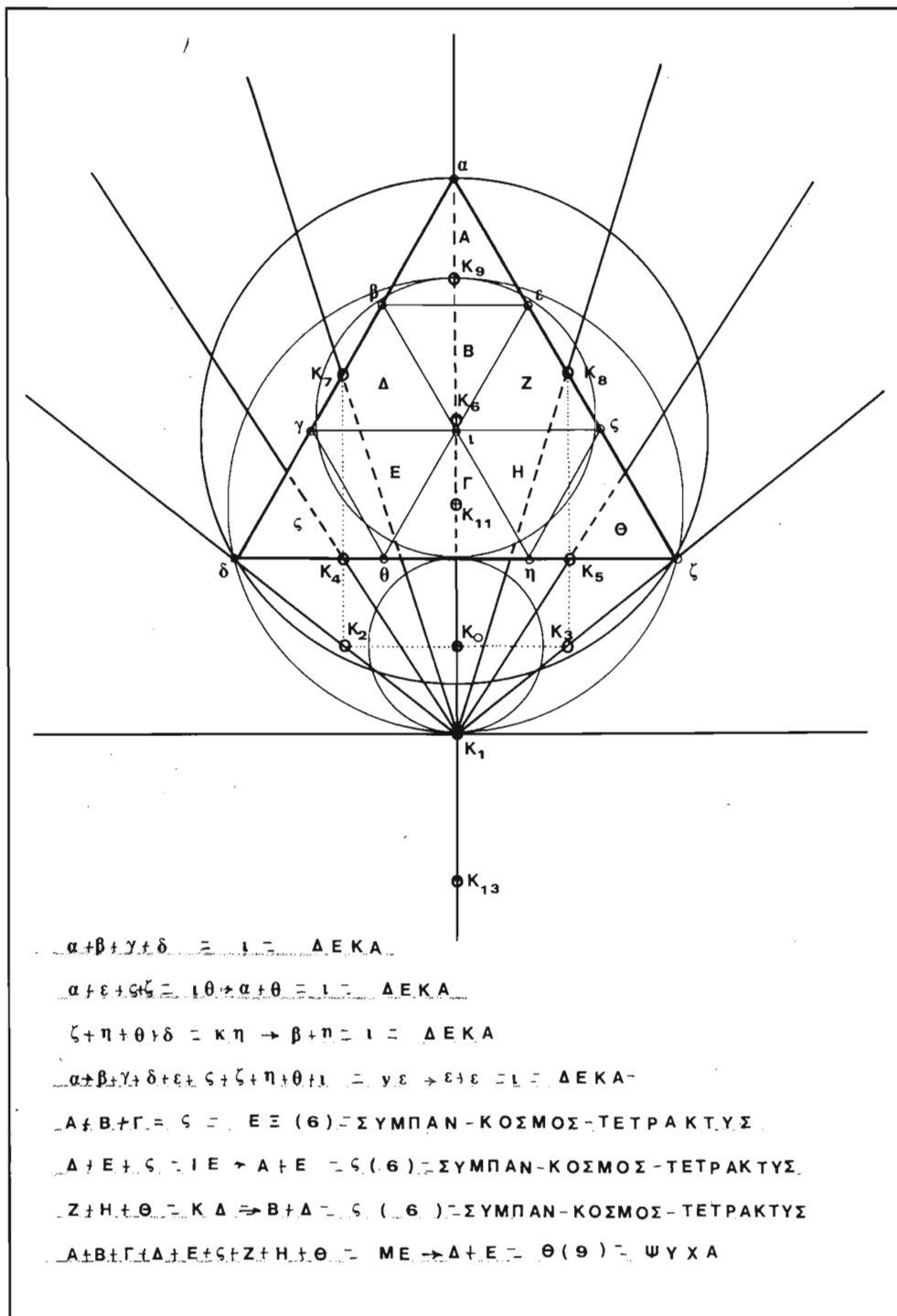
$$\text{ΚΟΣΜΟΣ} = 600 \rightarrow 6+0+0 = 6$$

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ὁ Πυθαγόρας θέλει νὰ ὑποδηλώσῃ, ὅτι ἡ Τετρακτύς, ποὺ συμβολίζεται γεωμετρικὰ μ' ἓνα τρίγωνο, συμβολίζει τὸ Σύμπαν, τὸν Κόσμο ὁλόκληρο. Προχωρεῖ δὲ ἔτι περαιτέρω καὶ ἐπιβεβαιώνει μὲ τὴν ἀριθμολεξία τὴν Ὀρφικὴ μορφή τοῦ Σύμπαντος τῶν τεσσάρων στοιχείων, δηλαδὴ «Οὐρανός», «Θάλασσα», «Χθὼν» καὶ «Πῦρ», ὅπως ἀκριβῶς ἀναφέρεται στὸν ὕμνο τοῦ Ὀρφ-
έα πρὸς τὸν «Πᾶνα».

$$\begin{array}{rcl} \text{ΟΥΡΑΝΟΣ} & = & 891 \\ \text{ΘΑΛΑΣΣΑ} & = & 442 \\ \text{ΧΘΩΝ} & = & 1459 \\ \text{ΠΥΡ} & = & 580 \end{array}$$

$$\text{Ἀθροισμα} = 3372 \rightarrow 3+3+7+2 = 15 \rightarrow 1+5 = 6 = \text{ταὐτὸν ΣΥΜΠΙΑΝ}$$

Ἕνα πρῶτο γενικώτερο συμπέρασμα εἶναι, ὅτι ἡ λέξι *Τετρακτύς*, ποὺ γεωμε-

τρικά παρίσταται σὰν ἓνα τρίγωνο, συμβολίζει ὁλόκληρο τὸν Κόσμον, ὁλόκληρο τὸ Σύμπαν μὲ τὴν Ὀρφικὴ φύσιν του τῶν τεσσάρων στοιχείων-καταστάσεων (Οὐρανός — Θάλασσα — Χθών — Πῦρ). Λαμβανομένου ὅμως ὑπ’ ὄψιν ὅτι ὁ Πυθαγόρας εἶχε στὰ χέρια του τὸ περίφημο «Σχέδιον τῆς Ἀρμονίας τῶν Σφαιρῶν», τὸ ὁποῖο σὲ τελικὴ ἀνάλυσι δὲν ἦταν τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ Σχέδιο τοῦ Σὺμπαντος Κόσμου (βλέπε: «Ὁ Μυστικὸς Κώδικας τοῦ Πυθαγόρα» κ.λ.π., τόμ. Α΄, 1988), ἔπεται ὅτι ἡ Τετρακτὺς πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ νὰ ἀναζητηθῇ μέσα σ’ αὐτὸ τὸ Σχέδιο. Πράγματι διερευνώντας τὰ μερικὰ σχέδια τῆς νοητικῆς δημιουργίας τοῦ Σὺμπαντος Κόσμου, ποὺ ἀντιστοιχοῦν στὶς 13 φάσεις ἀπὸ τὶς ὁποῖες συντίθεται τὸ «Μεγάλο Σχέδιο τῆς Ἀρμονίας τῶν Σφαιρῶν», ἀνακαλύπτουμε τὴν εἰκόνα, σὲ ὅλο τὸ μεγαλεῖο της, τῆς Τετρακτύος.

Μὲ ἀπόλυτα γεωμετρικὸ τρόπο, ὅπως ἐμφανίζεται στὸ παρατιθέμενο σχέδιο, κατασκευάζεται σὲ κάθε φάσι ἓνα ἰσόπλευρο τρίγωνο, ποὺ ἡ βάσι του εἶναι κοινὴ ἐφαπτομένη τοῦ μοναδιαίου μεγίστου κύκλου Κ_ο καὶ τοῦ μεγίστου κύκλου Κ₆ (πρώτος χρυσοῦς μέγιστος κύκλος), οἱ δὲ ἄλλες πλευρὲς του διέρχονται ἀπὸ ὠρισμένα κέντρα τοῦ περιφήμου Πυθαγόρειου «Δένδρου τῆς Ζωῆς». Τὰ ἰσόπλευρα αὐτὰ τρίγωνα εἶναι, σὲ κάθε φάσι, κατὰ θέσιν ἀπολύτως καθωρισμένα, τὸ μέγεθός τους ὅμως μεταβάλλεται ἀπὸ φάσι σὲ φάσι μὲ εἰδικὸ νόμο σὲ συνάρτησι μὲ τὸν χρυσοῦν ἀριθμὸ

$$\Phi = \frac{\sqrt{5}+1}{2}$$

Στὸ ἰσόπλευρο αὐτὸ τρίγωνο ἐμφανίζονται (στὶς πλευρὲς του) οἱ γνωστὲς ἀπὸ τὴν βιβλιογραφία κοκκίδες, ποὺ ἀντιστοιχοῦν στὶς κορυφὰς τῶν ἐννέα ἐσωτερικῶν μικρῶν στοιχειωδῶν ἰσοπλεύρων τριγώνων. Οἱ κοκκίδες αὐτὲς ἀριθμοῦμενες ἐπαληθεύουν κατὰ τρόπον πολὺ ἐντυπωσιακὸν τὸ γιὰ τὴν οἱ Πυθαγόρειοι θεωροῦσαν τὸν ἀριθμὸ δέκα (10) ὡς ἱερὸν, καὶ τὸν εἶχαν συμπεριλάβει στὴν προσευχὴ τους. Ὁ πολὺ ἐντυπωσιακὸς τρόπος ὁφείλεται στὸ ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τὴν γνωστὴ ἰδιότητα ποὺ ἰσχύει στὶς ἀρχικὲς κοκκίδες τῆς πρώτης πλευρᾶς $\alpha+\beta+\gamma+\delta = 1 = \delta\acute{\epsilon}\kappa\alpha$, ἡ ἴδια ἀκριβῶς ἰδιότητα ἰσχύει καὶ στὶς ἄλλες πλευρὲς καθὼς καὶ σὲ ἄλλα στοιχεῖα τοῦ τριγώνου, πρᾶγμα ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ παρουσιάζεται σήμερα στὴν παρούσα μελέτη καὶ τίθεται σὲ δημόσια ἐπαλήθευσι.

Πράγματι λοιπὸν καὶ στὴν πλευρὰ $\alpha-\zeta$ (βλέπε σχέδιο) ἰσχύει ἡ σχέσις:

$$\alpha+\epsilon+\zeta+\zeta = \theta_1 \rightarrow \theta_1 + \alpha + \theta = 1 = \delta\acute{\epsilon}\kappa\alpha.$$

Ἐπίσης καὶ στὴ βάσι τῆς Τετρακτύος ἰσχύει:

$$\zeta+\eta+\theta+\delta = \eta\kappa \rightarrow \eta+\beta = 1 = \delta\acute{\epsilon}\kappa\alpha.$$

Ἀλλὰ τὸ ἐπίσης πολὺ ἐντυπωσιακὸ εἶναι τὸ ὅλικὸν ἄθροισμα τῆς ἀριθμήσεως ὅλων τῶν κοκκίδων, ποὺ κι’ αὐτὸ δίνει ἓνα ὅλικὸ ἀθροιστικὸ ὄριο: τὸν ἱερὸν ἀριθμὸν $1 = \Delta\epsilon\kappa\alpha$, διότι:

$$\alpha+\beta+\gamma+\delta+\epsilon+\zeta+\eta+\theta+1 = \nu\epsilon \rightarrow \nu+\epsilon \rightarrow \epsilon+\epsilon = 1 = \Delta\epsilon\kappa\alpha.$$

Ἐκτὸς ἀπ’ αὐτὰ τὰ πολὺ ἐντυπωσιακὰ φαινόμενα ὁ Πυθαγόρας μὲ τὴν ἀναπτυχθεῖσα μέθοδο τῆς ἀριθμολογίας ἐπεσήμανε μέσα ἀπὸ τὴν Τετρακτὺν ἕτερα σοβάρὰ πορίσματα, ὅπως τὰ κάτωθι:

Ἐὰν ἀριθμήσουμε τὰ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Τετρακτύος σχηματιζόμενα μικρὰ ἰσόπλευρα τρίγωνα μὲ τοὺς λεξαριθμούς Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ καὶ ἐξετάσουμε τὰ ἀνὰ τρία ἀθροιστικὰ ὅρια αὐτῶν, θὰ διαπιστώσουμε (ἐκθαμβοί!) ὅτι τὸ

έσωτερικό τής Τετρακτύος «φωνάζει με τριπλή δύναμι» ότι: Τò Σύμπαν, ó Κόσμος, όλόκληρη ή δημιουργία τής Φύσεως με τις τέσσαρες καταστάσεις της σχηματίσθηκε με τόν Νόμο τής Τριαδικότητος και συμβολίζεται με την ίδια την Τετρακτύν. Διότι είναι:

$$AB\Gamma = A+B+\Gamma = \zeta = \Sigma\Upsilon\text{ΜΠΑ}\text{Ν}, \text{ΚΟ}\Sigma\text{ΜΟ}\Sigma, \text{ΤΕΤΡΑΚΤΥ}\Sigma = 6$$

$$\Delta\text{Ε}\varsigma = \text{ΙΕ} \rightarrow \text{Ι}+\text{Ε} = \zeta = \Sigma\Upsilon\text{ΜΠΑ}\text{Ν}, \text{ΚΟ}\Sigma\text{ΜΟ}\Sigma, \text{ΤΕΤΡΑΚΤΥ}\Sigma = 6$$

$$\text{ΖΗ}\Theta = \text{Ζ}+\text{Η}+\Theta = \Delta\text{Κ} \rightarrow \text{Β}+\Delta = \zeta = \Sigma\Upsilon\text{ΜΠΑ}\text{Ν}, \text{ΚΟ}\Sigma\text{ΜΟ}\Sigma, \text{ΤΕΤΡΑΚΤΥ}\Sigma = 6.$$

Επίσης τò έσωτερικό τής Τετρακτύος «φωνάζει» ότι ó Κόσμος, τò Σύμπαν έχει Ψυχήν, διότι κατά την διάλεκτο τού Πυθαγόρα $\Psi\Upsilon\chi\text{Α}$ (ψυχή) = $\Psi+\Upsilon+\chi+\text{Α} = 700+400+600+1 = 1701 \rightarrow 1+7+0+1 = 9$. Όλο δè τò έσωτερικό τής Τετρακτύος άποτελείται από 9 συνολικά μικρά μοναδιαία ισόπλευρα τριγωνάκια, πού ή σειρά τους άθροίζομενη μās δίνει τò αυτό άθροιστικόν όριο Έννέα, δηλαδή $(\text{Α})+(\text{Β})+(\text{Γ})+(\text{Ε})+(\zeta)+(\text{Ζ})+(\text{Η})+(\Theta) = 1+2+3+4+5+6+7+8+9 = 45 \rightarrow 4+5 = 9$,

τò όποιο ταυτίζεται με τò άθροιστικό όριο τής λέξεως $\Psi\Upsilon\chi\text{Α} = 9$. 'Απ' αúτē και μόνο την διαδικασία συμπεραίνουμε ότι ó Πλάτων, ό όποιος στην Κοσμογονία του, όπου πραγματεύεται τò κεφάλαιο περί τής ψυχής τού Σύμπαντος («Τίμαιος»), έλαβε τò έρέθισμα, άν όχι και όλόκληρη την θεώρησι, από τόν Πυθαγόρα. Τέλος, έπειδή ό Πυθαγόρας, όπως μās παρεδόθη, για τούς μαθητές του τών άνωτέρων τάξεων χρησιμοποιούσε ειδικά μυστικά σύμβολα για τούς αριθμούς, τά όποια, όμως απέδειξα σέ προηγούμενη μελέτη μου, δέν ήταν άλλα από τά σήμερα ισχύοντα σύμβολα («Δαυλός», τεύχος 90/1989), προχώρησε έτι περαιτέρω στόν άποσυμβολισμό τής Τετρακτύος άποδεικνύοντας μέσω τής «Έιερās Δεκάδος» την ύπαρξι τής «Έγνής Μονάδος».

Δηλαδή:

$$1+2+3+4 = 10 \rightarrow 1+0 = 1 = \text{ΕΝ} = (\text{ΑΓΝΗ}) \text{ΜΟΝΑΣ} = 361 \rightarrow 3+6+1 = 10 \rightarrow 1$$

$$1+5+6+7 = 19 \rightarrow 1+9 = 10 \rightarrow 1+0 = 1 = \text{ΕΝ} = (\text{ΑΓΝΗ}) \text{ΜΟΝΑΣ} = 361 \rightarrow 1$$

$$7+8+9+4 = 28 \rightarrow 2+8 = 10 \rightarrow 1 = \text{ΕΝ} = (\text{ΑΓΝΗ}) \text{ΜΟΝΑΣ} = 361 \rightarrow 10 \rightarrow 1$$

$$1+2+3+4+5+6+7+8+9+10 = 55 \rightarrow 5+5 = 10 \rightarrow 1+0 = 1 = \text{ΕΝ} = (\text{ΑΓ.}) \text{ΜΟΝΑΣ} = 361 \rightarrow 1$$

Έτσι λοιπόν εξηγείται, γιατί ό Πυθαγόρας περιέλαβε όλα τά άνω άποκρυπτογραφήματα στην ειδική προσευχή πού έκαναν καθημερινά οί μαθητές του (την παραθέτω έν μεταφράσει):

«Ώ Αγία Τετρακτύς, σù πού περιέχεις τή ρίζα τής θείας φύσεως και πού άνεφύης εκ τής Έγνής Μονάδος, δημιουργέ τής παγκόσμιας μητέρας, τής Έιερās Δεκάδος, κλειδός πρòς την αιώνιαν φύσιν, εύλόγησον ήμās».

Έκτòς τών άνω άποσυμβολισμών άποδεικνύεται ότι ή Τετρακτύς έχει και θετικές έφαρμογές σάν όργανο μετρήσεως τής διαστολής τού Πυθαγόρειου «Σύμπαντος τής Άρμονίας τών Σφαιρών», επίσης και σάν μέσον κατασκευής ειδικού μεταβλητού άστροφυσικού κανάβου με έντονη την παρουσία τής θεωρίας τής Σχετικότητος. Άλλά όλα αúτá προβλέπεται νά παρουσιασθούν από τόν γράφοντα στόν δεύτερο ύπό άμεση έκδοσι τόμο τού έργου του «Ό Μυστικός Κώδικας τού Πυθαγόρα» κ.λ.π.

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ

Πολιτισμός και πολεμική ισχύς

Δύο εἶναι τὰ βασικά χαρακτηριστικά τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων. Πρῶτον, ἡ πολιτιστική τῶν ἱκανότης. Δηλαδή διέθεταν τὴν πνευματικὴ δύναμι παραγωγῆς πολιτισμοῦ. Καί, δεύτερον, ἡ πολεμική τῶν ἀρετή. Δηλαδή εἶχαν τὸ σθένος τοῦ ἀγῶνος.

Εἰς αὐτὰς τὰς δύο ιδιότητες τῆς δημιουργίας πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀγωνιστικῆς ἀντιλήψεως τῆς ζωῆς ὀφείλεται τὸ Ἀρχαιοελληνικὸ μεγαλεῖο. Ἀληθῶς τὸ Ἀρχαιοελληνικὸ μεγαλεῖο ἐπραγματοποιήθη μεταξὺ Παρθενῶνος καὶ Μαραθῶνος, μεταξὺ φιλοσοφικῶν Σχολῶν καὶ πεδίων μαχῶν, μεταξὺ Σοφίας καὶ Ἀνδρείας. Ὁ ἰδανικὸς τύπος τοῦ Ἑλλήνος ἦτο συνδυασμὸς Σοφοῦ καὶ Ἀνδρείου. Ὁ ἀγὼν καὶ ἡ γνῶσις διεῖπον τὴν ζωὴν τῶν ἐπιφανῶν ἀπὸ τὸν Πιττακὸ μέχρι τὸν Κριτία. Ἄλλως τε καὶ ὁ Μέγας Σωκράτης διεκρίθη ὡς πολεμιστῆς, ἐνῶ ὁ Αἰσχύλος προτίμησε νὰ χαράξουν στὸν τάφο του τὸ «Μαραθωνομάχος», χαρακτηριστικὸ τῆς σημασίας ποὺ ἀπέδιδε στὸν ἀγῶνα. Ὁ ἀνδρεῖος ἐπεδίωκε τὴν δόξα, ὁ ἥρωας τὸ κλέος καὶ ὁ ἡμίθεος τὴν ἀθανασία. Ἀντιστοίχως ὁ ἐπαῖων ἐπεδίωκε τὴν γνῶσιν, ὁ ἐπιστήμων τὴν «θεωρίαν» τῆς ἀληθείας καὶ ὁ φιλόσοφος τὴν σοφίαν.

Τὴν προσπάθειαν τοῦ Ἑλλήνος νὰ ἀναδειχθῇ στὸν ἀγῶνα καὶ στὴν γνῶσι, στὸν πόλεμο καὶ στὸν πολιτισμὸ τὴν ἐκαλλιέργει τὸ κράτος (πόλις) μὲ πλῆθος τρόπων. Ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας τὸ Ἑλληνόπουλο προετοιμάζετο ψυχικῶς καὶ σωματικῶς νὰ δώσῃ τὸν ὑπέρτατο ὄρκο, ποὺ τοῦ ἐπέβαλε ὡς καθῆκον ζωῆς νὰ μὴ ντροπιάσῃ τὰ ὄπλα τὰ ἱερὰ («οὐ κατασχυνῶ ὄπλα τὰ ἱερὰ...») καὶ νὰ παραδώσῃ τὴν πατρίδα μεγαλυτέρα καὶ ἐνδοξωτέρα ἀπ' ὅσον τὴν παρέλαβε.

Φιλόσοφοι (π.χ. Ἀριστοτέλης), ρήτορες (π.χ. Ἰσοκράτης) καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος παρεκκινῶν τοὺς Ἑλληνας νὰ κυριαρχήσουν πολιτιστικὰ καὶ δυναμικὰ ἐφ' ὅλων τῶν ἄλλων λαῶν, τοὺς ὁποίους ἀπεκάλουν «βαρβάρους». Ἔτσι κάτω ἀπὸ συστηματικὴ καθοδήγησι ὑπεροχῆς («αἰὲν ἀριστεύειν...») κατάρθωσαν οἱ πρόγονοί μας νὰ ἐπιβληθοῦν καὶ νὰ δημιουργήσουν αὐτοκρατορίας καὶ κοσμοκρατορίας. Ἐπὶ χιλιετίας ἐκυριάρχησε ὁ Ἑλληνισμὸς, ὅχι χάρις σὲ κηρύγματα «εἰρήνης», «ἀγάπης», «ἀνθρωπισμοῦ» καὶ καλοζωίας, ἀλλὰ χάρις εἰς τὸν ἀγῶνα, τὸ εὖψυχον, τὸ ἡρωϊκὸν καὶ τὴν σοφία τῆς φυλῆς. Οἱ ξένοι λαοὶ ἐγνώρισαν τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα καὶ ἐξεπολιτίσθησαν, ἀφοῦ πρῶτον τοὺς ὑπέταξε τὸ Ἑλληνικὸν ξίφος.

Ὑπῆρξαμε Λαὸς Κυρίων. Ἀκόμη κι' ὅταν προσωρινῶς ἡττήθημεν, πάλιν ἀνυψούμεθα καὶ ἀνεδεικνυόμεθα ἐπικυρίαρχοι τῶν φιλελλήνων κυριάρχων μας, ὅπως π.χ. συνέβη μὲ «τὸ ἀγροϊκὸν Λάτιον», ποὺ κατεκτήθη ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος (Ὁράτιος). Ἀπὸ τὰ Ὀμηρικὰ χρόνια, τὴν κλασσικὴ περίοδο, τὴν Ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ καὶ τὸ Βυζάντιο, ἂν ἐσθάθῃ ὁ Ἑλληνισμὸς, ἐσθάθῃ καὶ ἐθριάμβευσε, διότι ἀπέδειξε ἐμπράκτως τὴν πολεμικὴν του δύναμι καὶ τὴν πολιτιστικὴν του ἱκα-

νότητα. *Περὶ αὐτοῦ οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει. Πρόκειται περὶ ἀναντιρρήτου ἱστορικῆς ἀληθείας.*

Ἄν λοιπὸν θέλωμεν νὰ ἐπιβίωσῃ ἡ φυλὴ μας, ὀφείλομεν νὰ προσέξωμεν ἀκριβῶς τὴν πολεμικὴ καὶ πολιτιστικὴ μας ἀρετὴ. Δυστυχῶς σήμερον παριστάμεθα μάρτυρες τῆς ἀνθελληνικῆς πολιτικῆς τοῦ νεοελληνικοῦ κρατιδίου, ποῦ ἀπὸ Αὐτοκρατορικὸ Ἔθνος μᾶς μετατρέπει σὲ βαλκάνιο ὑπολαό. Ἡ φυλὴ διαθέτει τεράστια ἀποθέματα ζωτικότητος. Ἀλλὰ τὸ κατεστημένο ἐμποδίζει τὴν ἐκδήλωσί τους. Τοὺς ἔχει καταλάβει μία εἰρηνομανία, τὴν ὁποίαν σκοπίμως διοχετεύουν στὸν λαὸ μὲ τοὺς πιὸ γελοίους τρόπους. Ἀναφέρω μερικοὺς: α) Προπαγανδίζουν ἀπὸ τὴν τηλεόρασι τὰ μὴ πολεμικὰ παιγνίδια, ὥστε τὰ παιδιὰ νὰ μὴ ἀγοράζουν ξίφη, ὅπλα, ἄρματα κ.τ.λ. β) Διαδίδουν οἱ ἀνιστόρητοι ὅτι ὁ ἀθλητισμός, ποῦ ὑπῆρξε Ἑλληνικὸ δημιούργημα, ἔγινε χάριν τῆς εἰρήνης, ἐνῶ τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι οἱ πρόγονοί μας διὰ τοῦ ἀθλητισμοῦ προετοιμάζοντο ψυχικῶς καὶ σωματικῶς γιὰ τὸν πόλεμο. Ἄλλως τε ὅλα τὰ ἀθλήματα ἦσαν πολεμικά: π.χ. ἀκόντιο, τοξοβολία, δρόμος, πάλη, παγκράτιον (πάλη μετὰ πυγμῆς), λιθοβολία, ἄλμα, ἄρματοδρομία κ.τ.λ.: ὅλα ἦσαν ἀσκήσεις γυμνάσεως πρὸς πόλεμον. γ) Προσφάτως ἀλλὰ καὶ ἐπανειλημμένως ὁ τ. ὑπουργὸς «Ἑθνικῆς Ἀμυνας» κ. Χαλαμποπούλος δήλωσε ὅτι σκοπὸς τῶν Ἐνόπων Δυνάμεων εἶναι ἡ εἰρήνη καὶ ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἔχει εἰρηνικοὺς σκοπούς. Ἴσως γι' αὐτὸ ἀπὸ ἄποψι ὑλικοῦ αἱ Ἐνοπλοὶ Δυνάμεις τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἄριστα προετοιμασμένοι γιὰ τὸν προηγούμενο πόλεμο, ἴσως γι' αὐτὸ τὸ ὑπουργεῖο «Ἑθνικῆς Ἀμυνας» μετρᾷ τὰς παραβιάσεις τοῦ ἐναερίου καὶ θαλασσίου χώρου τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ἀφήνει τὴν ἀντιμετώπισι τῶν προκλητικῶν ἐπιβολῶν στὶς ἀνακοινώσεις καὶ τὰ διαβήματα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ἐμπρὸς λοιπόν. Δὲν ὑπάρχει ἄλλος δρόμος γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Ἀναγέννησι παρὰ ἡ ἀνάπτυξις τῶν **πολιτιστικῶν ἱκανοτήτων** τοῦ ἔθνους σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἑξάρσι τῶν **πολεμικῶν** του **ἀρετῶν**.

Αἶσα

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΜΑΡΜΑΤΣΟΥΡΗΣ

Ἐν τὸ Πᾶν

Χιλιάδες χρόνια
ζούσαμε σὲ τρεῖς διαστάσεις.

Ἡ «Σχετικότητα»
μᾶς πλούτισε μὲ τέταρτη.

Ὡριμότερη σκέψη
μετάταξε τίς τέσσερις σὲ δύο.

Καὶ τελευταῖα
ἡ ἀνακάλυψη Μαύρων Τρυπῶν
καὶ Κβάζαρς
μᾶς δίνει τὴν ὑπόνοια
τῆς μιᾶς καὶ μόνης διάστασης
μὲ πολλαπλὲς μορφές.

Ἐν τὸ πᾶν.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΠΕΡΙ «ΙΝΔΟΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ»

**Οί κ.κ. Η. Τσατσόμοιρος καὶ Α. Γάτσιας
ἀπαντοῦν στὸν κ. Δαμιανὸ Στρουμπούλη**

[Ὁ «Δαυλός», ὅπως γνωρίζουν οἱ ἀναγνώστες του, ἔχει δημοσιεύσει κατὰ τὰ τελευταῖα τρία χρόνια πληθώρα ἐρευνῶν καὶ μελετῶν ποὺ προσκομίζουν συντριπτικὰ στοιχεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν ὑπῆρξε ποτέ «ἰνδοευρωπαϊκὴ» μητέρα γλῶσσα, ἡ δὲ «γονιμοποιός» γλωσσικὴ ἐπίδραση, ἡ ὁποία εἰσήγαγε στίς διαφορὲς εὐρωπαϊκὲς ἀλλὰ καὶ σὲ πολλὰς ἀσιατικὲς κ.λπ. γλῶσσες τὰ γνωστὰ λεκτικὰ στοιχεῖα ποὺ εἶναι κοινὰ σήμερα σ' αὐτές, ἀσκήθηκε ἀπὸ τὴν πανάρχαια Ἑλληνικὴ. Ὑπενθυμίζομε τίς ἐρευνες τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Καίμπριτζ κ. Κόλιν Ρένφριου («Δαυλός», τ. 80-81, 84 κ.ά.), ὁ ὁποῖος καθορίζει ὡς κοιτίδα τῆς «πρωτογλώσσας» (πρωθελληνικῆς: **“Proto-Greek”**) τὴν πρὸς τὸ Αἰγαῖο περιοχὴ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τὴν κυρίως Ἑλλάδα, τίς ριζοσπαστικὲς ἐρευνες τοῦ κ. Η. Τσατσόμοιρου ποὺ ἄρχισαν ἀπὸ τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1987 (τεῦχος 72) καὶ συνεχίζονται, τίς πρωτοποριακὲς ἐπίσης ἐρευνες τοῦ αἰδεσιμότατου κ. Ἀποστόλου Κ. Γάτσια, τοῦ φιλόλογου-γυμνασιάρχου κ. Γιάννη Μωραλίδου κ.λπ. Ὑπενθυμίζομε ἐπίσης ὅτι ὁ «Δαυλός» ἔχει λάβει θέση ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ μὲ τὸ κύριο ἄρθρο τοῦ διευθυντοῦ του «**Ἡ παρὰ φύσιν σύζευξη Ἑπιστήμης-Ἐξουσίας καὶ τὸ τερατογέννημα τῶν “Ἰνδοευρωπαίων”**» («Δ», τ. 77, Μάιος 1988).

Ὁ κ. Δαμιανὸς Στρουμπούλης, ποὺ ἔχει ἀσχοληθῇ σὲ μελετήματά του μὲ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀπέστειλε στὸν «Δ» ἓνα κείμενο, στὸ ὁποῖο ἐμφανίζεται νὰ ἀπορρίπτῃ τίς ἀπόψεις ποὺ θεμελιώθηκαν στὸν «Δ» (βλ. κατωτέρω). Τὸ κείμενό του βέβαια αὐτὸ παρουσιάζει ἀτέλειες, ἀδυναμίες καὶ καταφανῶς ἐπισημαστέες ἐτυμολογικὲς ἐρμηνεῖς. Ἐν τούτοις ὁ «Δ» ἀπεφάσισε νὰ τὸ δημοσιεύσῃ, ἀνεξάρτητα ἂν ὁ κ. Δ. Στρ. ἔχει ὡς ἀφετηρία του νὰ παίξῃ τὸν ρόλο τοῦ «δικηγόρου τοῦ διαβόλου» ἢ κάποιο ἄλλο κίνητρο. Τὴν δημοσίευσήν ἐπέβαλαν ἡ καθαρὰ διαλογικὴ φύση τοῦ «Δ» ἀλλὰ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ προτάσεις τοῦ κ. Δ. Στρ. λίγο-πολύ ἀποδίδουν τὴν γνωστὴ ἐπιχειρηματολογία τῶν ἰνδοευρωπαϊστῶν.

Ἔτσι δίδεται ἡ εὐκαιρία σὲ δύο ἐκ τῶν συνεργατῶν τοῦ «Δ» ποὺ ἀσχολήθηκαν μὲ τὸ σημαντικὸ αὐτὸ γιὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Πολιτισμοῦ θέμα, τοὺς κ.κ. Η. Τσατσόμοιρο καὶ Ἀπ. Γάτσια, νὰ ξεκαθαρίσουν τὸ ζήτημα μὲ τίς ἀπαντήσεις τους ποὺ δημοσιεύονται στὸ τεῦχος αὐτὸ καὶ τίς συμπληρωματικὲς, ποὺ γιὰ λόγους χώρου θὰ δημοσιευθοῦν σὲ προσεχῇ τεύχη].

ΔΑΜΙΑΝΟΣ ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΗΣ: Περὶ «Ἰνδοευρωπαϊκῆς» Γλώσσης

Ἡ ἄνθησις τῆς Γλωσσολογίας τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνες ἔφερε τὴν ἐρευνά

στην ἀναζήτηση τῆς Μητέρας-Γλώσσας τῶν εὐρωπαϊκῶν καὶ τῶν δυτικο-ἀσιατικῶν κυρίως λαῶν, ἀφοῦ εἶναι δεδομένες ἀρκετὲς μεταξὺ τους ὁμοιότητες. Ἡ ἔρευνα στηρίζεται στὶς συγκριτικὲς μελέτες «σπουδαστηρίου», ἀφοῦ στοιχεῖα ἀδιάσειστα, τεκμήρια γραπτὰ (γιὰ προφορικὰ φυσικὰ δὲν γίνεται λόγος) τῆς Μητρικῆς αὐτῆς ἐποχῆς δὲν ὑπάρχουν. Στὴν Εὐρώπῃ δὲν ὑπῆρξε καὶ δὲν ὑπάρχει ὁμοεθνία. Εἰκάζουμε μόνο κάποια στοιχειώδη ὁμογλωσσία. Εἶναι φυσικὸ νὰ ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ κάποιαν ὀνομασία αὐτῆς τῆς ὁμογλωσσίας. Τὴν εἶπαν Ἰνδο-αριανική, ὁ ὅρος ὅμως κατέληξε νὰ σημαίνει τὶς διαλέκτους τῆς βόρειας Ἰνδίας. Ὁ Κλάπορτ (1832) τὴν ὀνόμασε Ἰνδογερμανική, κινούμενος καθαρῶς ἀπὸ ἐθνικιστικὰ κίνητρα, γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἄστοχος αὐτὸς ὅρος ἔχει ἐγκαταλειφθεῖ πρὸ πολλοῦ. Τὴν ὀνόμασαν Ἰνδοκελτική, ἀλλὰ οἱ λαοὶ τῆς νότιας Εὐρώπης δὲν ἦσαν Κέλτες, ἄρα καὶ ὁ ὅρος αὐτός ἐκρίθη ἀδόκιμος. Ὁ Γερμανὸς Ντίφενμπαχ ἐπρότεινε τὸν ὅρο Ἰαπετική, ἀπὸ τὸν μυθολογούμενο πρόγονο τῶν Εὐρωπαίων γιὰ τοῦ Νῶε Ἰάφεθ (οἱ ἄλλοι δύο, ὁ Σὴμ ἦταν γενάρχης τῶν Σημιτῶν καὶ ὁ Χάμ τῶν Χαμιτῶν), ὅρο τὸν ὁποῖον ἀπεδέχθη καὶ ὁ ἡμέτερος μεγάλος Γλωσσολόγος Γ. Χατζιδάκις. Καὶ τέλος ὁ ἐπίσης Γερμανὸς γλωσσολόγος Franz Bopp (1791-1867) ἐπρότεινε τὸν ὅρο Ἰνδοευρωπαϊκή, ὁ ὁποῖος σήμερα εἶναι ὁ ἐπικρατέστερος καὶ σημαίνει τὴν ὁμογλωσσία τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς πρόσω Ἀσίας μέχρι τῶν Ἰνδῶν. Ἡ Ἰνδοευρωπαϊκή κατὰ ταῦτα θεωρεῖται ἡ μητέρα τῶν κοινῆς προελεύσεως ἀσιατικῶν καὶ εὐρωπαϊκῶν ὡς κατωτέρω γλωσσῶν, πλὴν τῆς φινλανδικῆς, ἐσθονικῆς, οὐγγρικῆς, τουρκικῆς, βασκικῆς καθὼς καὶ τῶν ἀραβικῆς καὶ τουρκικῆς. Ἰνδοευρωπαϊκὴ μητέρα-γλῶσσα θεωρεῖται ἡ γλῶσσα ἔντεκα ὁμάδων (χονδρικῶς γράφω): Τοχαρική (Τουρκεστάν), Ἰνδοαριανική, Ἰρανική, Ἀρμενική, Χιτιτική, Ἑλληνική, Ἰταλική, Κελτική, Γερμανική, Βαλτική καὶ Σλαβική. Οὕτως ἢ ἄλλως ἢ «Ἰνδοευρωπαϊκή» εἶναι μία κατὰ συνθήκην μητέρα-γλῶσσα.

Ἑλληνες γλωσσολόγοι, καὶ ἄλλοι ἀσχολούμενοι μὲ τὴ γλῶσσα, ἀπορρίπτουν τὴν οὕτω πως συμβατικὴν αὐτὴν ὀνομασία, καὶ βέβαια καὶ τὴν θεωρίαν τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς μητέρας-γλώσσας, καὶ θεωροῦν ὡς μητέρα-γλῶσσα τὴν Ἑλληνική, ὑποπίπτοντας στὸ ἴδιο σφάλμα μὲ τοὺς Γερμανοὺς «ἐθνικιστὲς». Ἀρνοῦνται τὶς ἀναπόφευκτες ἀλληλεπιδράσεις, δανεισμοὺς καὶ ἀναμίξεις λόγῳ μεγάλων μεταναστεύσεων καὶ ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ μητέρα Ἑλληνικὴ ἔδωσε τὶς ρίζες καὶ τοὺς μηχανισμοὺς, μὲ τοὺς ὁποίους ἐδημιουργήθηκαν ὅλες οἱ γλῶσσες τοῦ ὡς ἀνωτέρω χονδρικῶς περιγραφέντος γεωγραφικοῦ χώρου. Καὶ εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ ἑλληνικὴ παρουσιάζει τὰ ἀρχαιότερα γραπτὰ μνημεῖα, διασώζει τὶς ἀρχαιότερες λέξεις-ρίζες, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ στηρίξει τὴ μοναδικότητά της, ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι δὲν διέσωσαν γραπτὰ τοὺς μνημεῖα, χωρὶς ν' ἀποκλείεται ἀνεῦρεσή τους στὸ μέλλον. [Καθὼς γίνεται νοητό, περιορίζομαι μόνο στὸν ὡς ἑνὸς τῆς Εὐρω-Ἀσίας πρόσω, καὶ δὲν ἐπεκτείνομαι οὔτε στὴν Ἀπὼ Ἀσία οὔτε στὴν Ἀφρικὴ (Αἴγυπτος κ.λπ.) οὔτε καὶ στὴ νεώτερη Ἀμερικανικὴ Ἠπειρο].

Ἡ γνώμη μου, ὅσο μπορῶ νὰ γνωρίζω, εἶναι ὅτι ναὶ μὲν ἡ Ἑλληνικὴ εἶναι μιὰ μεγάλη, πλούσια, μοναδική, ἀξιολάτρευτὴ καὶ ἅγια γλῶσσα, ἡ πιὸ πλαστικὴ στὸν κόσμον, ποὺ δίνει καὶ σήμερα ὑλικὸ νὰ ἐκφράσει ὁ σκεπτόμενος ἄνθρωπος τὶς ιδέες καὶ τὰ δημιούργημά του, δὲν φαίνεται ὅμως νὰ εἶναι ἡ μητέρα-γλῶσσα. Ἀσφαλῶς εἶναι ἡ πλουσιώτερη καὶ ἀξιολογώτερη ἀδελφή, αὐτὴ ποὺ ἐπροί-

κισε τὶς ἄλλες τῆς ἀδελφές, τὶς ἔβαψε ὅπως λέει ὁ Κοραῆς. Σταχυολογῶ στὴν τύχη μερικὰ παραδείγματα γιὰ νὰ στηρίξω τὴ γνώμη μου:

1. **Ἄχα** ἢ **Ἄα** ἢ **Ἄπα** (καὶ **ἄπ**) ὀνόμαζαν οἱ πρόγονοί μας τὰ νερά, ἰδίως αὐτὰ ποὺ ρέουν ἀπότομα ἀνάμεσα σὲ δρυμοὺς καὶ βράχους, τὰ καταρρακτώδη. Ἡ ρίζα αὐτὴ ἔδωσε ὀνόματα σὲ ποταμοὺς, λίμνες, παραθαλάσσιες πόλεις καὶ θαλασσινοὺς λαοὺς, σ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Γῆς. Εἶναι χιλιάδες οἱ σχετικές ὀνομασίες, ὅσες καὶ οἱ περιοχὲς ποταμῶν καὶ θαλασσῶν. Ἐντελῶς ἐλάχιστα δείγματα θὰ παραθέσω ἐδῶ, γιὰ νὰ φανεῖ ἡ ἔκταση καὶ ἡ διασπορά τῶν σχετικῶν ὀνομασιῶν:

Ἑλλάς: Ἀχελῶος, Ἀχέρων, Ἀχερουσία, Ἀῶος ποτ. τῆς Ἡπείρου, Ἀκίδας τῆς Ἀρκαδίας, Ἀκιδάλια ἢ παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην τῆς Βοιωτίας Ἀφροδίτη (ἢ καὶ Κιδάλια), Ἀχαΐα πηγὴ κατὰ τὸ Δῶριον καὶ λόφος εἰς Κάρυστον καὶ χώρα παραθαλάσσια, Ἀχαιοὶ (καὶ Ἀχαιοί) λαὸς θαλασσινός (οἱ Akawija τῶν μυκηναϊκῶν ἐπιγραφῶν, Aqaiwasa τῶν Αἰγυπτίων καὶ Ahhiyana τῶν Χιτιτῶν), Ἀχάμας ποτ. ἐν Κρήτῃ, Ἀχάρνα ρέουσα πηγὴ καὶ πηγὴ ἐν Κρήτῃ, Ἀχάρνη δῆμος Ἀττικῆς αἰ. Ἀχαρναί, οἱ ὅποιοι παλαιότερα ἐσημείωναν τὴ γῆ τῆς Ἀττικῆς (Ἀκτικῆς), Ἀπιδὼν ποτ. Ἀρκαδίας καθὼς καὶ ἡ Πελοπόννησος ἢ πανταχόθεν βρεχόμενη ὑπὸ τῶν ὑδάτων, Ἀπιδανός ὁ Πελοποννήσιος, Ἀπίλας ποτ. Πιερίας, ἀχάρνας ἢ ἀχάρνα ἢ ἀκάρναξ ἢ ἄχερνα ἢ ἄχιρλα ἢ ἀχαρνῶ ὁ ἰχθύς, ἄχαρνος ὁ ἰχθύς ροφός, ὁ ἴδιος ὁ ἰχθύς, Χάας πόλη παραποτάμια στὴν Ἡλίδα, Ἀχάειδα καὶ Ἀχαιῆτις ἢ χώρα τῶν Ἑλλήνων (ἀεὶ ναυτῶν), Ἀκαμαντὶς φυλὴ ἐν Ἀττικῇ, Ἀκερα πόλη Ἀχαΐας, ἀκεὰν ὁ ἰχθύς κατὰ τοὺς Ἀμπρακιῶτες (ἀκεανός-ὠκεανός;), Ἀκίδας ποτ. Τριφυλίας, καὶ μέγα πλῆθος ἄλλων. Καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς εἶναι γιὸς θαλασσινῆς θεάινας. Στῇ δὲ Λακωνίᾳ ὀνομαζόταν Χαῖος ὁ εὐγενής, ὁ γνήσιος, ὁ ἀρχαῖος, δηλ. ὁ προερχόμενος ἀπὸ τοὺς πρώτους κατοικήσαντες καὶ ἐλθόντες ἀπὸ βορρᾶ.

Ἀσία: Ἀρ (ἄρ) σανσκριτικὰ σημαίνει νερό, χιτιτικὰ aquatenna θὰ πεῖ πίνω, Ἀχέλης-Ἀκέλης ποτ. Λυδίας, Ἀχιδάνες-Ἀχινδάνες ποτ. Κεντρ. Μ. Ἀσίας σήμερα Καραμανίας, Ἀκαμάντιον πόλη Φρυγίας, Ἀχαρδέος καὶ Ἀχαιοὺς ποταμοὶ Καυκάσου, Ἀκεσίνης ποτ. Ἰνδίας, Akalgarh ποτ. Πακιστάν, Ἀκίνας ποτ. Κολχίδος, Ἀκεσίνοιο ποτ. Σκυθίας, Ἀκεσίνης δεῦτερος ποτ. Ἰνδίας, Aala ποταμός καὶ πόλη τῆς Χαλδαίας, Ἀαρασσός πόλη τῆς Μικρασιατικῆς Πισιδίας, Ἀκκερμαν ποταμόκολπος τοῦ Δνεύπερου ἐν Οὐκρανίᾳ, Ascherat ἢ σύζυγος τοῦ πρώτου θεοῦ τῶν Φοινίκων καὶ σημαίνει πριγκίπισσα τῆς θάλασσης, ἡ ἐξελληνισθεῖσα Ἀστάρτη, Ἀκάδιρα ἀρχαία Ἰνδικὴ πόλη, Ἀκάδρα ἀρχαία παραποτάμια πόλη τῆς Κίνας, ha (χά) τὸ κύμα στὸ Βιετνάμ καὶ Ἀκέτσι καὶ Ἀκαδκα πόλεις Ἰαπωνίας. Οἱ Τοῦρκοι ὀνομάζουν akvarsum τὴ δεξαμενὴ γλυκοῦ νεροῦ ἀπὸ τὸ λατινικὸ aquarium.

Εὐρώπη: Τὸ νερό λατινικὰ aqua, γαλλικὰ eau, ἀγγλικὰ water, γερμανικὰ vasser, κελτικὰ καὶ ἀρχ. γερμανικὰ aa τὸ ρέον ὕδωρ, γαλλικὰ aiguade τὸ μέρος ὑδρεύσεως πλοίου, aigwaier λούω, γοθικὰ aha, ἀρχ. γερμανικὰ aah (Aachen γερμ. πόλη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Βούρμ), γερμ. aal τὸ χέλι, ὁλλανδικὰ watervrig ὁ ἄνυδρος. Ἀχεροντία πόλη τῆς Ἀπουλίας (ὁ Ὀράτιος τὴν ὀνομάζει Averenja), Ἀχάτης πόλη τῆς Σικελίας, Ἀκεν ποτ. Ἀνατολ. Γερμανίας, Ἀκεσίνης ποτ. Σικελίας, Ἀχέρναι πόλη τῆς Καμπανίας, Ἀκέστη (ἢ Ἐγεστα ἢ Σέγεστα) πόλη Σικελικῇ, Ἄα ποταμοὶ τῆς Γαλλίας, Λιθουανίας, Λεττονίας, δύο στὴν Ἑλβετία, Ἄαρ ὁ κεντρικὸς ποταμός τῆς Ἑλβετίας, Ἄαρε πόλη τῆς Σουηδίας, Ἄαρεν πόλη τῆς

Δυτικής Γερμανίας, οί γαλλικὲς λουτροπόλεις Aix en Othe, Aix en Provence (λατ. Aquae Sextiae), Aix les Bains (λατ. Aquae Gratianae), Aix Noullette, Aix d'Angillon κ.λπ.

Ἀμερική (προκολομβιανή, λαοὶ Βορειοευρασιανῆς προελεύσεως, πού πέρασαν στὴν ἡπειρο διὰ τῆς Ἰσλανδίας καὶ Γροιλανδίας: Οἱ ἀκολουθοῦσες ὀνομασίες ἀνήκουν ὅλες στοὺς ὀνομασθέντες Ἑρυθρόδερμους): Acahay ποταμὸς καὶ πόλη τῆς Παραγουάης, Akitabap καὶ Akaray ποταμοὶ Παραγουάης, Acala, Aca-ceh, Acapulco πόλεις-λιμάνια τοῦ Μεξικοῦ, Acapulco, Acatlan, Acayucan ποταμοὶ Μεξικοῦ, Acahuu λιμάνι Βραζιλίας, Acara, Aciry ποταμοὶ Βραζιλίας, Aclavic χωριὸ σὲ ποταμόκολλο τοῦ Καναδά, ὁ βορειότερος συνοικισμὸς, καὶ rirahna τὸ σαρκοβόρο ψάρι τοῦ Ἀμαζονίου. Ἡ περιοχὴ χυμένης σάν ποτάμι νεροῦ λάβας τῆς νήσου Χαβάι (καὶ αὐτὸ τὸ Χα- νομίζω πὼς εἶναι ἴδια ρίζα).

Ἀφρική: Ἀκέτι ποταμὸς-λιμάνι τοῦ Κογκό. Ἐδῶ οἱ σχετικὲς ὀνομασίες εἶναι πράγματι ἐλάχιστα.

Ὅλα ὅσα ἀνέφερα, κουραστικὰ ἴσως, εἶναι μόνον ἐνδεικτικὰ μέσα ἀπὸ πλῆθος ὀνομασιῶν ποταμῶν, πηγῶν, παραποτάμιων πόλεων καὶ λιμανιῶν κυρίως τῆς βόρειας Εὐρώπης. Πιθανῶς οἱ συμπτώσεις νὰ εἶναι τυχαῖες, πιθανῶς ὅμως καὶ νὰ διασώζουν τὴν πανάρχαια μητρικὴ ρίζα Αχ-, πού σημαίνει τὰ νερά πού χύνονται μὲ θόρυβο, τὰ ὁποῖα εἶναι μᾶλλον ἀπειλὴ γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, πού ἐντυπωσίαζαν τὸν ἀρχαῖο κοινὸ πρόγονο, καὶ ἀπὸ τὸν σχετικὸ φυσικὸ ἤχο ἔδωσαν τὴν φθογγικὴ ρίζα, ἡ ὁποία στοὺς βόρειους λόγῳ κλίματος εἶναι λαρυγγόφωνη (H, G, Q) ἐνῶ στοὺς νότιους χειλεόφωνη (Π, Β, Φ). Λόγῳ ἀκριβῶς τῆς παραγωγῆς τῆς λέξεως ἀπὸ τὸν φυσικὸν ἤχο τῶν χυνομένων υδάτων, οἱ πρόγονοί μας παρήγαγαν τὸ *ἄχα*, τὸ ὁποῖο ἄς σημειωθεῖ ὅτι εἶναι ἄκλιτο, εἴτε ἀπὸ τὸ *χέω* εἴτε ἀπὸ τὸ *ἄχέω* (ἡχέω-ἡχῶ). Καὶ ἄς σημειωθεῖ ἀκόμα ὅτι τὸ χειλεόφωνο Ἄπ- ἐγίνε *Πά*- καὶ τελικὰ *Πό*-, πού ἔδωσε μὲ τὴ σειρά του σὲ μεταγενέστερα χρόνια τὶς λέξεις *Ποσειδῶν*, ὁ σείων τὰ Πό, τὰ ὕδατα, *πόσις*, *πίνω*, *ποταμὸς* καὶ *ποτῆρι*, ἀποδεικτικὰ τῆς γλωσσικῆς μας διάρκειας μέσα στὸν χρόνο.

Στὴ λεκάνη γύρω ἀπὸ τὴ Μεσόγειο, καὶ πράγματι στὴν Ἑλλάδα, τὸ νερὸ εἶχεν ἄλλην ὀνομασίαν. Ἐδῶ τὸ νερὸ ἦταν εὐλογία Θεοῦ, λεγόταν *βεῖδωρον* (*βεῖομαι* θὰ πεῖ ζῶ, καὶ *δῶρον*, αὐτὸ πού χαρίζει τὴ ζωὴ), *ζειδωρον*, *βέδν* (ἐξ οὗ *Β-έδεσσα* ἡ πόλη μὲ τὰ πολλὰ νερά), χιτιτικὰ *wedar*, σλαβικὰ *coda*, ἐξ οὗ καὶ ἡ ὀνομασία τῆς Ἑδέσσης *Βοδενά*. Τὸ *βέδν* ἐγίνε *βίδν* (ὅπως ἰδρῶς), *βύδωρ* καὶ τελικὰ *ὕδωρ*, ὅπου ἡ δασεῖα εἶναι τὸ γράμμα β (τὸ ξέρουν ἀραγε αὐτοὶ πού κατήγγησαν τὰ πνεύματα;). Αὐτὸ τὸ *ὕδωρ*, ὅταν ἡ Εὐρώπη ἐμαθήτευσε στὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ, ἐγέμισε τὶς γλῶσσες της μὲ ὅλα τὰ σχετικὰ παράγωγα, γαλλ. hydrate, hydraulique, hydrodynamique, hydrographie, hydrometrie... ἀγγλ. hydrant, hydrogen, hydrodogy, γερμ. hydropathie, hydrostatik... ἰταλ. hydraulica, idrelitro, idrecefalo, idrofobia... καὶ πλῆθος ἄλλα σ' ὅλες τὶς εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες. Ἡ ἀλλή μιὰ μαρτυρία ὅτι τὸ ὕδωρ ἔχει νότια, μεσογειακὴ προέλευση, εἶναι τὸ ὅτι ὅλοι οἱ λαοί, καὶ ἰδίως τῆς Εὐρώπης, ὀνομάζουν τὸ νότο Sud, δηλαδὴ ὑδατικό, ὑγρὸ, ὅπως καὶ τὸ διαβρέχω νότια. Τουρκικὰ τὸ νερὸ λέγεται su, στὰ δὲ ἀρχαῖα ἰνδικὰ sus σημαίνει χυμὸς, πού καὶ αὐτὸς προέρχεται ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζαν.

Ἀπὸ ἐδῶ καὶ κάτω θὰ περιοριστῶ σὲ ἐλάχιστα σχετικὰ λήμματα, γιὰ νὰ μὴν κουράσω περισσότερο τὸν μὴ εἰδικὸ ἀναγνώστη.

2. **Βασιλεύς.** Ἡ λέξη πρωτοαναφέρεται στὸν Ὅμηρο καὶ στὸν Ἡσίοδο. Στὰ παλαιότερα γραπτὰ μνημεῖα μας, στὶς ἐπιγραφές τῆς Γραμμικῆς Β (γραφῆς τοῦ 1450 π.Χ.) ἡ λέξη ἔχει τὸν τύπο *Qasireu* (τὸ μεταφέρω ἐδῶ μὲ λατινικὰ γράμματα) ποὺ σημαίνει βασιλεύς. Τὸ βόρειο λαρυγγόφωνο Q μετὰ ἀπὸ δύο-τρεις αἰῶνες μετετρέπη στὸ χειλεόφωνο B καὶ τὸ ρῶ σὲ λάμδα, κάτι ποὺ γίνεται ὥς τὰ σήμερα (*γρήγορα-γλήγορα*). Ἔτσι ὁ *Qasireu* ἐγίνε Βασιλεύς. Ὁ ἀρχικὸς τύπος διεσώθη στὶς λοιπές βόρειες κατὰ τὸ πλεῖστον γλῶσσες ὡς *Καῖσαρ*, *Κάιζερ*, τὸ παλαιὸ ἐ-τρουσκικὸ *Zesar*, δηλ. θεός, πλησιέστερο στὸ Καῖσαρ ἀπὸ τὸ *Ζεὺς*, ὅπως κάνουν μερικοί, καὶ (*Κ*)*Τσάρος*. Δηλαδή ὁ Κάιζερ καὶ ὁ βασιλεύς ἔχουν κατὰ πᾶσα πιθανότητα κοινὴ ρίζα. Ὁ ἐλληνικὸς *Κύριος* ἐπέρασε στὶς νεώτερες σλαβικὲς γλῶσσες ὡς *Κράλ* ἢ *Κράλης* (δηλ. Βασιλεύς) καὶ στὴν τουρκικὴ *Κιράλ*, πάλι Βασιλεύς. Ἐδῶ τὸ στοιχεῖο τῆς ἐξωελληνικῆς μητρικῆς προελεύσεως εἶναι νομίζω ἀρκετὰ ἐμφανές.

3. **Ἀδελφός.** Ὀνομασία τῶν ἐλληνικῶν ἱστορικῶν χρόνων ποὺ διασώζει, ὅπως καὶ ἡ λέξη *μητρῶν*, παλαιότητες ἀναμνήσεις-παραδόσεις τῆς μητριαρχικῆς ἐποχῆς, τότε ποὺ ἡ συγγένεια λογαριαζόταν ἀπὸ τὴ μητέρα καὶ σημαίνει ὁ ἐκ τῆς αὐτῆς *δελφύος*, δηλαδή μητράς. Καὶ οἱ *Δελφοί* εἶναι ἡ μήτρα ἢ ὁ ὀμφαλὸς τῆς Γῆς. Τίποτε σχετικὸ δὲν διασώζεται στὶς εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες, ὅπου φαίνεται ὅτι λόγω κλιματικῶν συνθηκῶν δὲν ἐλειτούργησε ὡς διαδεδομένος θεσμὸς ἡ μητριαρχία, κάτι ποὺ ἱστορεῖται κυρίως στοὺς λαοὺς τῆς Ἀσίας μὲ τὶς θεές Μεγάλες Μητέρες, μὲ τὶς θεές μὲ τοὺς πολλοὺς μαστοὺς κ.λπ. Ἐκεῖ διεσώθησαν οἱ λέξεις τῆς Ἀβέστας *gareva* καὶ τῆς σανσκριτικῆς *garbhah* ποὺ σημαίνουν μήτρα, ἐνῶ στὴ Λατινικὴ ὑπάρχει ἡ σπάνια ἀντίστοιχη λέξη *volba*.

Στὶς βορειοευρωπαϊκὲς χώρες οἱ κλιματικὲς συνθήκες ἔδωσαν τὴν ἐξουσία στὸν ἄνδρα (καὶ ἡ γυναῖκα πῆρε τὴν ὀνομασία της ἀπὸ τὸν ἄνδρα: *man-woman*, δηλαδή ἀνδρίς, ἡ μάν-να), ἐκεῖ ἀνθισαν καὶ οἱ ἀνδρικές κοινοτικές σχέσεις, οἱ «ἀδελφότητες», οἱ «φρατρίες» ἢ «φατρίες», ὅπου οἱ ἐταῖροι, οἱ ἀδελφοί, ἔχουν ὀνομασίες ποὺ ξεκινᾶνε ἀπὸ ρίζες τοῦ ἀνδρικοῦ γένους. Ὁ ἀδελφὸς ὀνομάζεται στὰ ἀρχαῖα σκανδιναβικὰ *brodir*, ἀγγλοσαξωνικὰ καὶ τευτονικὰ *brodar*, ἀρχ. ἱρλανδικὰ *brathir*, γοτθικὰ *brodar*, ἀρχ. πρωσικὰ *brati*, ἀρχ. σλαβικὰ *bratra* καὶ ἡ ἀδελφότης *bratirja*, ἀρχ. γερμανικὰ *bruodar*, λατινικὰ *frater* (τὸ b-μπ στὸ νότο γίνεταί f), γερμανικὰ *bruder*, ἀγγλικά *brother*, γαλλικά *frère*, ρωσικὰ *brat* (ἐξ οὗ *μπράτιμος*, ὁ φύσει ἢ θέσει ἀδελφός). Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ οἱ ἀσιατικὲς γλῶσσες λένε: ἀρχ. Ἰνδικὴ *bhrata*, σανσκριτικὴ *bhratar*, Ἀβέστα *bratar*, ζενδικὴ *brator* καὶ στὴ σανσκριτικὴ *bhratra* ἡ ἀδελφότης. Οἱ Δωριεῖς ἔφεραν στὴν Ἑλλάδα τὶς ὀνομασίες *φράτηρ* καὶ *φρατρία*, οἱ δὲ φθόγγοι μπρ δὲν συνηθίζονται καθόλου στὴν ἐλληνικὴ.

4. **Μῆλον.** Ὁ μαλακὸς καρπὸς ἢ κατ' ἀρχαιότητα τὴν ὀνομασία τὸ πρόβατο (ὁ ἀγρότης Ἡσίοδος στὸ *Ἔργα καὶ Ἡμέραι* μῆλα ἐννοεῖ μόνο τὰ πρόβατα), μὲ τὸ μαλακὸ μαλλὶ (*μηλωτή* τὸ προβατίσιο πανωφόρι καὶ *μηλονομεὺς* ὁ προβατοβοσκός). Ἀντίθετα μὲ ὅσα ὑποστηρίζει ὁ μεγάλος Γάλλος γλωσσολόγος Antoine Meillet (*Aperçu d'une Histoire de la Langue Grécque*, Paris 1920, σελ. 11) ὅτι ἡ ρίζα αὕτῃ δὲν ὑπάρχει στὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα, προφανῶς διότι συναντᾶται εὐρύτατα στὶς εὐρωπαϊκὲς, ἡ λέξη κατάγεται ἀπὸ τὸν πανάρχαιο φθόγγο *BL*, ὁ ὁποῖος στὰ ἐλληνικὰ εἶναι *ΜΛ* ἢ *ΒΛ*, καὶ σημαίνει μαλακός, ἀπαλός, μὲ χίλια δυὸ σχετικὰ παρακλάδια.

Τὸ δέντρο μηλιά ὑπῆρχε στὴν Εὐρώπη κοντὰ σὲ παραλίμνιες περιοχὲς ὑπὸ ἀγρίαν μορφή, ἀπανθρακωμένα δὲ λείψανα μῆλων βρέθηκαν σὲ προϊστορικοὺς λιμναίους οἰκισμοὺς τῆς Ἑλβετίας. Ὁ καρπὸς μῆλον στὴν ἀρχ. Ἰνδικὴ ὀνομαζόταν *abol* (στὴ σύγχρονη Ἰνδονησιακὴ *apel*), ἀρχ. γερμανικὴ *arful*, ἀρχ. σλαβικὴ *abluko*, λιθουανικὴ *obulas*, λατινικὴ *malum* καὶ ἀκολουθοῦν ὅλες οἱ νεώτερες, ἰταλικὴ *mela*, ὀλλανδικὴ *appel*, σουηδικὴ *apple*, δανικὴ *aebble*, νορβηγικὴ *e-ple*, οὐγγρικὴ *alma*, ρωσικὴ *yabloko*, ἀγγλικὴ *apple*, ἱρλανδικὴ *aball* καὶ οἱ ἀκόμη νεώτερες ρουμανικὴ *mar*, τουρκικὴ *elma*, γιντεσικὴ *erpele* καὶ ἀλβανικὴ *mol-lene*.

Ἀπὸ τὸ μῆλο-πρόβατο ἔχουμε στὴν κυμρικὴ (ἀρχ. οὐαλλικὴ) καὶ ἱρλανδικὴ τὴ λέξη *mil*, δηλ. πρόβατο ἢ μικρὸ ζῷο, ἀρχ. νορβηγικὴ *smoll*, τὸ μικρὸ, ἀρχ. σλαβικὴ *malu*, ἐπίσης τὸ μικρὸ, ὀλλανδικὴ *mall*, ἡ μικρὴ ἀγελάδα, ἡ δά-μαλιν ἡ τόσον ἀπαλὴ, ἀρμενικὴ καὶ ρωσικὴ *mal*, τὸ μικρὸ πρόβατο, γοτθικὴ *smals*, ἀρχ. βόρεια γερμανικὴ *smal*, ἀγγλικὴ *small*, ὁ μικρὸς, πολωνικὴ καὶ τσέχικη *maly*, ὁ μικρὸς, σερβοκροατικὴ *malī*.

Ἡ γνώμη μου, λόγω εὐρύτατης διασπορᾶς, εἶναι ὅτι ἡ ρίζα *ΜΛ*, ὀρθότερα *ΜΠΛ*, δὲν εἶναι οὔτε ἑλληνικὴ ἀλλὰ οὔτε καὶ εὐρωπαϊκὴ (ὁ Chantraine, *Dictionnaire Etymologique de la Langue Grécque*, Paris 1968-1980 τὴν ὀνομάζει μὲ τὸν ἀόριστον ὅρο *mot mediterraneen*), ἀλλὰ ἔρχεται ἀπὸ κάποια πανάρχαια μητρικὴ, ἕναν πανάρχαιο κοινὸ φθόγγο, ἀπὸ τὴν συμβατικὰ ὀνομαζόμενὴ Ἰνδοευρωπαϊκὴ. Ἔχω δὲ αὐτὴ τὴν ἐντύπωση, διότι καὶ ὅλοι οἱ μαλακοὶ καρποί, ἀχλάδια, κυδώνια, βερύκοκκα, ἐσπεριδοειδῆ κ.λπ. ὅλα φέρουν τὴν ὀνομασία *μῆλον*, μῆλον τὸ περσικόν, τὸ ἀρμενικόν, τὸ μηδικόν, κοκκύμηλον, κοδύμηλον, μελίμηλον, κεδρόμηλον, κιτρόμηλον, κροκόμηλον, μῆλον τῶν Ἑσπερίδων, ἀμαμηλὶς καὶ χαμαίμηλον.

5. *Ἴππος*. Ἀπὸ τὸ *ἔπομαι* (σέπομαι, ἄλλη μιὰ δασεῖα-γράμμα) ἀκολουθῶ, ἐπόμενος ὁ *second*. Καὶ ἐδῶ διαφορίζεται τὸ χειλεόφωνο Π ἀπὸ τὸ λαρυγγόφωνο Q, ἐνῶ ὑπάρχουν καὶ ἀναμίξεις, ὅπως π.χ. στὶς Μυκῆνες τὸν ὀνομάζουν *iqo* καὶ στὴ Βοιωτία *ἴκκο*. Ἡ ἀρχ. Ἰνδικὴ ὀνομάζει τὸ ἄλογο *ekwos*, ἡ σανσκριτικὴ *asvas*, ἱρανικὴ *aspa*, λατινικὴ *equus*, γαλατικὴ *epo*, ἀρχ. γαλλικὴ *haque* (στὴν Πικαρδία ἡ φοράδα καὶ σήμερὰ λέγεται *haquette*), ἀρχ. ἱρλανδικὴ *ech*, ἀγγλοσαξωνικὴ *ech*, ἀρχ. λιθουανικὴ *esva* (φοράδα), ἀρχ. Ἰνδικὴ *asvah* ἡ φοράδα (ἴσως καὶ ἡ γαλλικὴ *vache*, ἡ θηλυκὴ βοῦς, ἡ ἀγελάδα), καὶ Ἀβέστα *aspo* ἐπίσης ἡ φοράδα. Ἡ γαλλικὴ *cheval* παράγεται ἀπὸ τὸ *ec*, ἐνῶ ἡ νεώτερη γαλλικὴ καὶ οἱ ἄλλες εὐρ. νότιες γλῶσσες παράγουν πολλὰς λέξεις ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ *ἵππος*, ὅπως π.χ. γαλλ. *hippus* ἀσθένεια τῆς κόρης τῶν ὀφθαλμῶν.

Ἄς παρακολουθήσουμε τὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα: Ἡ καταγωγὴ τοῦ ἵππου ἔρχεται ἀπὸ τὶς στέπες τῆς Ἀσίας-Ρωσίας-Μογγολίας-Βακτριανῆς. Οἱ λαοὶ τῆς στέπας ἦσαν οἱ καλῦτεροι ἵππεις. Στὴν ἀρχ. Ἑλλάδα ὑπῆρξαν ἵπποι θεϊκῆς προελεύσεως, γεννηθέντες ὑπὸ τοῦ Βορέως ἢ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ζεφύρου (βορειοδυτικοῦ ἀνέμου), ἀπηχῆσεις τῆς βόρειας καταγωγῆς τοῦ ωραίου αὐτοῦ ζώου. Ἀπολιθωμένοι ἵπποι τῆς τεταρτογενοῦς ἐποχῆς βρέθηκαν στὴν Ἰταλία, προγενέστεροι τῆς ἀρίας καὶ τῆς μογγολικῆς γενεᾶς ἵππων. Στὴν ρωμαϊκὴν ἐποχὴ εἰσήχθη στὶς λατινικὰς χώρες ἀπὸ τὶς Γαλατίες ἡ ἐξαίρετη βελγικὴ ράτσα ἵππων. Καταλήγω στὴν ιδέα ὅτι, ἀφοῦ ὁ ἵππος ὑπῆρξε πρῶτα σὲ ἄλλους λαοὺς καὶ μετὰ

στήν Ἑλλάδα, ἄρα καὶ ἡ ὀνομασία του δὲν εἶναι ἐλληνική, ἂν καὶ οἱ λέξεις ἀκολουθοῦν κάποιους παράλληλους δρόμους.

Θὰ μπορούσα νὰ φέρω παραδείγματα γιὰ ἓνα ὁλόκληρο βιβλίο. Ἐδιάλεξα πέντε, ἓνα σημαντικό φυσικὸ στοιχεῖο γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου τὸ νερό, τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ, τὸ ὄνομα τοῦ στενότερου συγγενοῦς, ἕναν καρπὸ καὶ ἓνα προσφιλὲς ζῷο. Ὅλα αὐτὰ δὲν δικαιολογοῦν τὴν θεωρίαν τῆς ἐλληνικῆς μητέρας-γλώσσας, ὅσο κι ἂν τὴ λατρεύουμε, οὔτε τὴν ἀπόρριψη τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς μητέρας-γλώσσας. Ἴσως ἡ ἀλήθεια νὰ κρύβεται ἀκόμα ἀπὸ μᾶς, ἐπιφυλασσόμενη σ' ἐκείνους ποὺ θὰ συγκεντρώσουν περισσότερα στοιχεῖα.

Δαμιανὸς Μ. Στρουμπούλης

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Κ. ΓΑΤΣΙΑΣ:

Μερικὰ ἀπαραίτητα συστηματικὰ

ἑρωτήματα — πρὶν μποῦμε στὸ «θέμα»

Κατ' ἀρχὴν λέγω, ὅτι σέβομαι βαθύτατα τὸν «κόπο» ὁποιοδήποτε ἐρευνητῆ, ἀκόμα καὶ στὴν περίπτωση ποὺ δὲν ἐρευνᾷ, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν ἀντιγράφει ἢ παραιοῖ ἐνσυνειδήτως τὰ στοιχεῖα. Σέβομαι τὸν «κόπο». Ποτὲ δὲν περιφρονῶ κανένα κείμενο, ὅσο ἐπιπόλαιο κι ἂν εἶναι. Διακρίνω στὸ κείμενο τοῦ κ. Δ. Σ. μερικὲς «ἐνοχῆς» ἢ «τύψεις» τοῦ —προφανῶς: ἑλληνα— συγγραφέα του. Γνωρίζει καλὰ ὁ ἴδιος, ὅτι ἀντέγραψε τὰ ἀναμασήματα καὶ παραδοξολογήματα τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ἐρευνας. Ἔτσι ἐρμηνεύω τοὺς ρωμαντικοὺς τόνους του: «... ὅσο κι ἂν τὴ λατρεύουμε ...» (ἐννοεῖ: τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα: πρβλ. δημῶδες: «τὴ σκότωσε, γιατί τὴν ἀγαποῦσε»). Τὸ «κουφὸ» τῆς ὑπόθεσης γιὰ τὸν «λάτρη» αὐτὸν τῆς ἐλληνικῆς πού... πασχίζει γιὰ τὰ συμφέροντα τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς^{1,2,3} εἶναι ὅτι ὁμολογεῖ «τοῦ στραβοῦ τὸ δίκιο». Λέει: «... εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ ἐλληνικὴ παρουσιάζει τὰ ἀρχαιότερα γραπτὰ μνημεῖα ...»⁴, «(εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ ἐλληνικὴ) διασώζει τὶς ἀρχαιότερες λέξεις-ρίζες ...»⁵. Ἀλλά, ἂν ἡ ἐλληνικὴ διασώζῃ τὰ ἀρχαιότερα, εἶναι καὶ ἡ ἀρχαιότερη. Δὲν προβληματίζει τὸ «γιατί» δὲν διασώζει ἡ Ἰνδοευρωπαϊκὴ «τὰ ἀρχαιότερα»;

Καὶ γιατί τόση συμπάθεια στὸ κατασκευάσμα τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς; Ἀφοῦ ἀπαρνεῖσαι, κ. Στρουμπούλη, τὴν ἐλληνικὴ μετ' ἀρχαιότερα τεκμήρια (δική σου διαπίστωση), μᾶς λὲς ὅτι «... αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ στηρίξει τὴν μοναδικότητά της⁶, ἐπεὶ οἱ ἄλλοι δὲν διέσωσαν γραπτὰ τοὺς μνημεῖα ...» - Ποιοί εἶναι οἱ «ἄλλοι»; Τόσο πολὺ λοιπὸν συμπαθεῖς αὐτοὺς τοὺς «ἄλλους», ὥστε νὰ ἐλπίζῃς νὰ βρεθοῦν στὸ μέλλον στοιχεῖα γιὰ νὰ τοὺς δικαιώσουν; Λές: «... χωρὶς ν' ἀποκλείεται ἀνεύρεσή τους στὸ μέλλον». Καὶ γὰρ λέω: Ἴσως ἔτσι ὁ ἄνθρωπος «βρεῖ» μερικὰ στοιχεῖα, ταρακουνώντας τὸν ἐγκέφαλο. Συμβουλὴ εἶναι: Ὅσο μπορεῖς νὰ γνωρίζῃς, λὲς ὅτι «ἡ ἐλληνικὴ εἶναι μεγάλη, πλούσια, μοναδική⁷, ἀξιολάτρευτὴ καὶ ἅγια γλῶσσα, ἡ πιὸ πλαστικὴ στὸν κόσμον (τρέχα-γύρευε τί γίνεται στὸν κόσμον... ἐρεῦνησες ὅλες τὶς γλῶσσες τοῦ κόσμου;) ποὺ δίνει καὶ σήμερον ὑλικὸ νὰ ἐκφράσει ὁ σκεπτόμενος ἄνθρωπος τὶς ιδέες καὶ τὰ δημιουργήματά του».

“Ε, γιατί τότε «... δὲν φαίνεται νὰ εἶναι ἡ Μητέρα-Γλῶσσα»; Ποιά εἶναι;

‘Ο κ. Δ. Στρ. θὰ μᾶς πῇ μὲ βεβαιότητα λοιπὸν ποιά εἶναι ἡ ἐλληνική: «‘Ασφαλῶς εἶναι ἡ πλουσιώτερη καὶ ἀξιολογώτερη ἀδελφὴ⁷, αὐτὴ ποὺ ἐπροέκισε τὶς ἄλλες τῆς ἀδελφές». ‘Αραγε —ῥωτάω— καὶ τὶς μεγαλύτερές της, τὶς «γεροντότερες» ἀδελφές, προέκισε ἢ τὶς νεώτερες; Καὶ ἡ ἴδια; ‘Η ἴδια ἔμεινε ἄγαμη γεροντοκόρη, κ. Δαμιανέ; Πιστεύεις ἄραγε, ὅτι τῆς τὰ πῆραν ὅλα —τὰ πλούτη—οἱ ἄλλες σὰν προῖκα κι ἔφυγαν; Καί: —Μὲ «ποιούς» τὶς πάντρεψε καὶ πότε; “Η συμβαίνει κάτι ἄλλο ἐδῶ; Μήπως οἱ ἀδελφοῦλες δηλαδὴ «ξέπεσαν», παραστράτησαν καὶ ὀδηγήθηκαν σὲ κακοτοπιὲς τῇ εὐγενῇ φροντίδι διαφόρων μαστροπῶν... ‘Αδελφούς, εἶχε ἡ οἰκογένεια τῶν γλωσσῶν, κ. Δαμιανέ; παπποῦδες; γιαγιάδες, ἐγγόνια; ξαδέρφια; γείτονες κ.λπ., κ.λπ.; Τί νόημα ἔχει ἡ ἀναφορὰ στὴν γνώμη τοῦ Κοραῆ⁸, ὁ ὁποῖος λέει ὅτι «ἔβαψε» ἡ ἐλληνὶς ἀδελφὴ ὅλες τὶς ἄλλες ἀδελφοῦλες; “Οσο γιὰ τὴν «λατρεία» ποῦχεις στὴν ἐλληνική, μοῦ φέρνεις στὸ νοῦ τὸ δημῶδες: «... ὅλο λὲς πὼς μὲ λατρεύεις κι ὅλο λὲς πὼς μ’ ἀγαπᾷς, μὰ μὲ κάποια ἄλλη τᾶχεις (= τὴν ἰνδοευρωπαϊκὴ σου) καὶ ἐμένα μ’ ἀπατᾷς...». Ποιά εἶναι τὰ αἰσθημάτά⁹ σου στὴν ἰνδοευρωπαϊκὴ, κύριε;

Προσπάθησα νὰ δῶ τί «βιβλιογραφία» παραθέτει ὁ κ. Δαμιανὸς καὶ ποιὲς εἶναι οἱ πηγές του. Αὐθαίρετεῖ καθαρά. ‘Εντύπωση μοῦ προκαλεῖ ὅμως ποὺ ξαφνικά, ἐκεῖ ποὺ μιλάει γιὰ τὸ «μῆλον», τὸ ὁποῖο ταυτίζει μὲ τὸ ... πρόβατο (!), ἐπειδὴ —λέει— «ὁ ἀγρότης» ‘Ησίοδος στὸ “Ἔργα καὶ ‘Ημέραι”, μῆλα ἐννοεῖ μὲ τὰ πρόβατα, ξαφνικά, λέω, πετάει μιὰ σωστὴ παραπομπή (σ’ ἓνα κείμενο 6 σελίδων), κι αὐτὴ «... ἀντίθετα μὲ ὅσα ὑποστηρίζει ὁ μεγάλος Γάλλος (ἀφοῦ εἶναι Γάλλος, μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι με-γάλος;) Antoine Meillet: *Aperçu d’une histoire de la langue Grécque*, Paris 1920, σελ. 11 ὅτι ἡ ρίζα αὐτὴ δὲν ὑπάρχει στὴν ἐλληνική ...». Γιὰ νὰ μὴν τὸν ἀδικήσω, ἔχει κι ἄλλη μιὰ «παραπομπή», πάλι στὸ «μῆλον» (τί κακὸ κι αὐτό, ἀπ’ τ’ ἀρχαῖα χρόνια τὸ μῆλο τῆς... ἔριδος νὰ βασανίζῃ τὴν ἀνθρωπότητα: ἀπὸ ἓνα μῆλο ποῦφαγε ἡ Εὐα χάσαμε τὸν παράδεισο, ἀπὸ ἓνα μῆλο ποὺ δόθηκε στὴν ‘Αφροδίτῃ ξεκίνησε ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος...), στὸ «μῆλον» λοιπὸν (δίχως αὐτὴ τὴ φορὰ νὰ λήῃ τὴν σελίδα) ἀφιερώνει τὴν δευτέρη «παραπομπή» τοῦ ὁ κ. Δαμιανὸς «‘Ο Chantaine, *Dictionnaire Etymologique de la langue Grêque*, Paris 1968-1980 τὴν ὀνομάζει (τὴν ρίζα τοῦ μήλου) μὲ τὸν ἀόριστον ὅρο *mot medeterraneen*».

Σὰν θεμελιωτὴς τῆς «ἰνδοευρωπαϊκῆς» ἀποψῆς στὴν ἀρχὴ τοῦ ἄρθρου τοῦ ὁ κ. Δαμιανὸς «πετᾷ» μερικὰ ὀνόματα (τὰ γράφω ἔτσι ὅπως τᾶχει): Κλάπορτ (1823), Ντίφενμπαχ, Γ. Χατζιδάκις, Franz Bopp (1791-1867), Κοραῆς (;). ‘Απ’ αὐτοὺς ὁ «Κλάπορτ» ὀνόμασε τὴν «ἰνδοευρωπαϊκὴ» ὡς ἰνδογερμανικὴ «κινούμενος καθαρῶς ἀπὸ ἐθνικιστικὰ κίνητρα» —λέει ὁ κ. Δαμιανὸς (φαίνεται, εἶναι «κακό» νὰ κινῆσαι ἀπὸ ἐθνικιστικὰ κίνητρα!) — «γι’ αὐτὸ καὶ ὁ ἄστοχος αὐτὸς ὅρος ἔχει ἐγκαταλειφθεῖ πρὸ πολλοῦ». ‘Επίσης «ἀδόκιμος» κρίθηκε καὶ ὁ ὅρος «ἰνδοκελτική», λέει ὁ κ. Δαμιανὸς, ἐπειδὴ «... οἱ λαοὶ τῆς νότιας Εὐρώπης δὲν ἦσαν Κέλτες» (ποῦ τὸ ξέρεις αὐτό; τοὺς ἔψαξες; κι ἂν δὲν ἦσαν Κέλτες, τί ἦσαν; —γιὰ νὰ παίξουμε τὴν κολοκυθιά...). ‘Ο Γ. Χατζιδάκις ἐπίσης «παπαγάλισε» τὸν χαρακτηρισμὸ «ἰαπετική» ποὺ ἔδωσε στὴν φανταστικὴ ἰνδοευρωπαϊκὴ ὁ Ντίφενμπαχ. Τέλος τὸ «ἰνδοευρωπαϊκὴ» (λέει ὁ κ. Δαμιανὸς) τὸ πρότεινε (θεῖα ἔ-

μπνευση!) ὁ Franz Bopp... (Ξέρεις ἀλήθεια, πόσα ἄλλα ὀνόματα δόθηκαν ὅπως στοὺς πολώνυμους ἀπατεῶνες— στὸ φάντασμα τῆς ἰνδοευρωπαϊκῆς σου, κ. Δαμιανέ; —Ἄρια, Ἀριοευρωπαϊκὴ κτλ., κτλ. Ποιὸ ἀπ' ὅλα εἶναι τὸ σωστὸ καὶ γιατί; Τὸ «ἰνδοευρωπαϊκῆς»; Εἶναι καθαρὴ αὐθαιρεσία. Τέτοια «γλωσσο» ποτὲ δὲν ὑπῆρξε. Ἔχετε ἀποδείξεις;)

Ἀντέγραψες λάθος, κ. Δαμιανέ, ὀρισμένα πράγματα, γι' αὐτὸ σὲ ῥωτῶ, νὰ ἐξακριβώσω, ἂν πράγματι ἐσὺ φταῖς γιὰ τὴν λάθος ἀντιγραφή ἢ ἄλλος ἔχει τὸ φταίξιμο, αὐτὸς ἀπὸ τὸν ὁποῖο τ' ἀντέγραψες. Τὸ ὄνομα ἐκείνου ποὺ ὀνόμασε «ἰνδογερμανικὴ» τὴν μητέρα-γλωσσο (θὰ δοῦμε, ἂν αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια) δὲν εἶναι «Κλάπορτ», ὅπως γράφεις, ἀλλά: Κλάπροτ. Κανένας «Κλάπορτ» δὲν ὑπάρχει! Συγκεκριμένα, τὸ ὄνομά του εἶναι: Γιούλιους Χάινριχ KLAPROTH (γράφω ἐπίτηδες μὲ κεφαλαῖα στὰ γερμανικὰ ἐπακριβῶς τὸ ὄνομά του, γιὰ νὰ διαπιστώσουν οἱ ἀναγνώστες τὴν ἀνευθυνότητα καὶ τὴν προχειρότητα).

Ὁ Γιούλιους Χάινριχ Klaproth, 1783-1835, ὑπῆρξε πολὺ σημαντικὸς ἐξερευνητὴς καὶ ἀνατολιστής. Γνώστης πολλῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν (κυρίως τῆς περιοχῆς τοῦ Καυκάσου), δίδαξε στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Πετρούπολης (σημ. Λένιν-γκραντ) καὶ ἀπὸ τὸ 1816 στὸ Παρίσι. Τὸ σύγγραμμά του «Πολύγλωσση Ἀσία μὲ Ἀτλанта γλωσσῶν» (*Asia Polygota nebst Sprachatlas*, 1823) θεωρεῖται προδρομικὸ καὶ θεμελιῶδες γιὰ τὴν ταξινόμηση γλωσσῶν. (Δὲς ἄρθρο Γ. Παλληκάρη, 4ος τόμος, σελ. 389, *Παγκ. Βιογρ. Λεξ.* «Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν», 1989). Οἱ Klaproth (γυιὸς καὶ πατέρας: Μάρτιν, Χάινριχ Κλάπροτ 1743-1817, χημικὸς ποὺ συστηματοποίησε τὴν ἀναλυτικὴ χημεία... ἀνακάλυψε τὰ χημικὰ στοιχεῖα: οὐράνιο, ζirkόνιο, δημήτριο... συνέβαλε σημαντικὰ στὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐπιστήμης τῆς ὀρυκτολογίας...) ἦσαν, λέγω, οἱ Κλάπροτ, ἐρευνητές¹⁰.

Συγκεκριμένα, ἐπιχειρεῖς νὰ μειώσης τὸν Κλάπροτ (γυιό), λέγοντας ὅτι κινούνταν «καθαρῶς ἀπὸ ἐθνικιστικὰ κίνητρα», ἄρα ὄχι ἐπιστημονικά... Ἀντιθέτως ἅμα τὸ θές ἔτσι, ἡ οἰκογένεια αὐτὴ ὑπῆρξε θῦμα τοῦ «ἐθνικισμοῦ», ἐφ' ὅσον ἦρθε σὲ σύγκρουση μὲ τοὺς ἐθνικιστές. Ῥωτῶ: —Γίνεται, κάποιος νὰ εἶναι «ἐθνικιστής» καὶ ταυτόχρονα ἀντίπαλος (οἰκογενειακά!) τῆς «ἐθνικιστικῆς ἀντίδρασης»; Κύτταξε π.χ. τὸν Κλάπροτ (πατέρα): «... ἔνθερμος ὑποστηρικτῆς τῆς ἀντιφλογιστικῆς θεωρίας τοῦ Λαβουαζιέ, κατόρθωσε νὰ ἀποδείξῃ τὴν ὀρθότητά της μὲ πειράματα καύσης ποὺ ἔκανε στὴν Ἀκαδημία τοῦ Βερολίνου, ἂν καὶ ἀντιμετώπισε ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ ἀμφιβολία καὶ τὴν ἐθνικιστικὴ ἀντίδραση γιὰ τὴν θεωρία τοῦ “Γάλλου” ποὺ ἤθελε νὰ ἀνατρέψῃ τὴ θεωρία τοῦ Γερμανοῦ Φλογιστοῦ Γκέοργκ Ἔρνστ Στάλ ...». Αὐτὰ λέει τὸ λεξικό, κ. Δαμιανέ (*Παγκ. Βιογρ.*, σελ. 388), καὶ ἀσφαλῶς ὁ Κλάπροτ (γυιὸς) πλήρωσε ἀκριβὰ τις ἀντι-ἐθνικιστικὲς τάσεις τοῦ πατέρα του. Ξενητεύτηκε διωγμένος σχεδὸν καὶ ἐγινε ἀνατολιστής. Τὸ γερμανικὸ ἐθνικιστικὸ κατεστημένο δὲν τὸν ἄφησε νὰ «διδάξῃ» στὴν Γερμανία. Δὲς «ποῦ» δίδαξε: Πετρούπολη καὶ Παρίσι... Αὐτὸς λοιπὸν (τὸ θῦμα τοῦ ἐθνικισμοῦ τῶν γερμανῶν) κινούνταν ἀπὸ «ἐθνικιστικὰ» κίνητρα καὶ μάλιστα «καθαρῶς ἐθνικιστικά»; Μάθε πάντως, ὅτι τὰ μόνὰ κίνητρα ποὺ δὲν εἶχαν οἱ Κλάπροτ ἦσαν τὰ «ἐθνικιστικά» — κι αὐτὸς ἀπ' τὸν ὁποῖον ἀντέγραψες, στὸ σημεῖο αὐτὸ σκόπιμα διαστρεβλώνει τὴν ἀλήθεια.

Ἡ φράση σου στὴν συνέχεια «... γι' αὐτὸ ὁ ἄστοχος αὐτὸς ὅρος (ἰνδογερμανική, ποὺ ἔδωσε ὁ «καθαρὸς ἐθνικιστής» Κλάπροτ!) ἔχει ἐγκαταλειφθεῖ πρὸ πολ-

λοῦ» εἶναι κούφια. — 'Από ποιούς ἐγκαταλείφθηκε; 'Από τοὺς «ἐθνικιστές»; Γιατί ἄραγε τὸ γερμανικὸ ἐθνικιστικὸ κατεστημένο ἀπέρριψε ἕναν ὅρο δημιουργημένον ἀπό... καθαρῶς ἐθνικιστικὰ κίνητρα; Αὐτὸ μοῦ εἶναι ἀνεξήγητο, κ. Δαμιανέ. Πές μας ὅμως: — 'Από ποιόν ἀντέγραψες; Δὲν μὲ ικανοποιεῖ καθόλου τὸ «ἱστορικὸ» τῆς «Ἰνδοευρωπαϊκῆς» σου ἔτσι ὅπως τὸ γράφεις, μπερδεμένο καὶ γεμᾶτο ἀνακρίβειες. Φαίνεται καθαρὰ ὅτι ἀντέγραψες κάποιον ἀνεύθυνο ἐγχειρίδιο ἀπ' αὐτὰ πού βγάζουν διάφοροι (παριστάνοντας τοὺς εἰδικοὺς γλωσσολόγους στὰ πανεπιστήμιά μας) Φοινικιστές, γιὰ νὰ στραβώσουν τὰ ἐλληνόπουλα, πού ἔτσι τὸ θέλησε ἡ κατάρρα: νὰ φοιτοῦν στὶς «φιλοσοφικές» μας σχολές.

'Οφείλω πρῶτα νὰ ξεμπερδέψω τὰ λανθασμένα προχειρολογήματά σου λοιπόν. Δίνω ἔτσι ἐδῶ ἐγὼ τὸ ἱστορικὸ τῆς δημιουργίας τῆς «Ἰνδοευρωπαϊκῆς» ὅσο μπορῶ πιὸ ἀντικειμενικά, γιὰ νὰ ξεκαθαρίσω μιὰ καὶ καλὴ αὐτὸ τὸ παραμῦθι. 'Η ὑπόθεση ἀρχινάει μ' ἕναν 'Ιταλό, τὸν Filippo Sassetti, πού ἔζησε στὶς 'Ινδίες ἀπὸ τὸ 1538. Τοῦτος σ' ἕνα γράμμα του πού τυπώθηκε τὸν περασμένο αἰῶνα ἀναφέρει τὴν γλωσσικὴ συγγένεια μεταξὺ τῆς ἰταλικῆς καὶ τῆς σανσκριτικῆς καὶ ἰδιαίτερα στὰ ἀριθμητικὰ π.χ. τὸ ἔξ, ἰταλικά: *sei*, σανσκριτικά: *śas*. Τὸ ἐπτά: ἰταλικά *sette*, σανσκριτικά *sapta*. Τὸ ὀχτώ: ἰταλικά *otto*, σανσκριτικά: *asta* ἢ *astau*. Τὸ ἐννέα: ἰταλικά *nove*, σανσκριτικά *nava* κ.λπ. Στὴν συνέχεια, τὸ 1767, ἕνας παπιστής, ὁ ἱησουΐτης Coeurdoux, κατέθεσε στὴν φράγκικη 'Ακαδημία 'Επιστημῶν μιὰ μελέτη του γιὰ τὴ σχέση τῆς σανσκριτικῆς μὲ τὶς κλασσικὲς γλώσσες. Τὴν ἴδια ἐποχὴ περίπου (1778) ἕνας ἄλλος εὐρωπαῖος, ὁ Hehed, ἔγραφε στὴ βεγγαλική του γραμματικὴ ὅτι ἔμεινε «κατάπληκτος μὲ τὴν ἀνακάλυψι ὁμοιότητος σανσκριτικῶν λέξεων μὲ περσικὲς, ἀραβικὲς, λατινικὲς καὶ ἐλληνικὲς λέξεις». Λίγα χρόνια ἀργότερα, τὸ 1786, ὁ ἐγγλέζος δικαστὴς στὴ Βεγγάλη William Jones διεπίστωσε ὅτι «ἡ σανσκριτικὴ ἔχει τὴν ἴδια προέλευση μὲ τὴν ἐλληνικὴν» κ.λπ. Τὸ ὄργανο αὐτὸ τοῦ ἀγγλικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ ἵδρυσε αὐτοπροσώπως τὸ 1784 στὴν Καλκούτα τὴν 'Ασιατικὴ 'Εταιρεία τῆς Βεγγάλης, ὅπου ἔκανε συχνὰ ὁ ἴδιος «ἀνακοινώσεις ἐπιστημονικὲς». Σὲ μιὰ ἀνακοίνωσή του λοιπόν, τὸ 1796, ξεφούρνισε τὴ γνώμη του ὅτι «σανσκριτικὴ, λατινικὴ καὶ ἐλληνικὴ εἶχαν ἐκπηγάσει ἀπὸ μιὰ κοινὴ γλῶσσα».

Δυὸ χρόνια ἀργότερα (τὸ 1798), ὁ 'Ιταλὸς Bartolomeo, Santo, Paulinus A... τυπώνει ἕνα βιβλίον «περὶ τῆς ἀρχαιότητος καὶ συγγενείας τῶν γλωσσῶν τῆς ἀρχαίας περσικῆς (ζενδικῆς), ἀρχαίας Ἰνδικῆς (σανσκριτικῆς) καὶ τῆς γερμανικῆς», προσπαθώντας νὰ βρῇ γλωσσικὴ συγγένεια μεταξὺ αὐτῶν τῶν γλωσσῶν. Κάποιοι γερμανὸς εὐγενὲς μπαίνει ἐν συνεχείᾳ στὸ χορό. 'Ο Friedrich Von Schlegel. Τὸ 1808 δημοσιεύει ἕνα βιβλίο σχετικὰ μὲ τὴν ἐσωτερικὴ δομὴ (innere Struktur) καὶ τὴν συγκριτικὴ γραμματικὴ τῆς γλώσσας, ἐπισημαίνοντας ὅτι «εἶναι ταυτὸσημος ἔννοια ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ ἱστορικὴ θεώρησις τῆς γλώσσης». Καὶ εἶναι τέλος τὸ 1813, πού ὁ ἄγγλος Θωμᾶς Γιάγκ (1773-1829) πρότεινε ὅπως ἡ ὁμογλωσσία αὐτὴ λάβῃ τὸν ὅρο «'Ινδοευρωπαϊκὲς γλώσσες». Τρία χρόνια ἀργότερα (τὸ 1816) βγαίνει ἕνα βιβλίο: *Ueber das Konjugationssystem der Sanskrit Sprache in Vergleichung mit Jenem der Griechischen, Lateinischen, Persischen und Germanischen Sprache* (περὶ κλιτικοῦ συστήματος σανσκριτικῆς μὲ σύγκριση πρὸς τὴν ἐλληνικὴν, λατινικὴν, περσικὴν καὶ γερμανικὴν). Συγγραφέας του ὁ γερμανὸς (ἐπαγγελματίας γλωσσολόγος) Franz Bopp (1791-1867), ἰδρυτὴς τῆς συγκρι-

τικῆς γλωσσολογίας. Σ' αὐτὸ τὸ βιβλίο ὁ Borp υποστήριξε ὅτι «οἱ Ἰνδοευρωπαϊκὲς γλῶσσες συγγενεύουν καὶ στὶς ρίζες (λεξιλόγιο) καὶ στὴ γραμματικὴ τους μορφή (δηλ. στὶς καταλήξεις)». Τὸ σημαντικότερο ὅμως ἔργο τοῦ Borp (σύμφωνα μὲ τοὺς εἰδικούς) δημοσιεύεται τὸ 1833 μὲ τίτλο: *Vergleichende Grammatik des Sanskrit, Zend, Griechischen, Lateinischen, Litauischen, Altslawischen, Gotischen und Deutschen* (= Συγκρ. γραμ. τῆς σανσκρι., ζενδ., ἑλλην., λατιν., λιθουαν., ἀρχ. σλαβ., γοτθ. καὶ γερμανικῆς). Ὁ ἴδιος εἶναι ἐπίσης πού τὸ 1839 σὲ μιὰ μελέτη του παρουσίασε τὴν συγγένεια τῶν «Ἰνδοευρωπαϊκῶν» γλωσσῶν μὲ τὴν γλῶσσα τῆς πατρίδος του: τὴν Κελτική.

Τὰ στοιχεῖα τοῦ Ἰνδοευρωπαϊκοῦ ἱστορικοῦ, πού παρέθεσα, εἶναι παρμένα ἀπὸ τὴν ἀνακοίνωση πού ἔγινε στὸ Γ' Διεθνὲς Θρακολογικὸ Συνέδριο στὴ Βιέννη, κατὰ τὴ Συνεδρία τῆς 3ης Ἰουνίου 1980 ἀπὸ τὸν πρόεδρο τῆς Ἑταιρείας Θρακολογικῶν Μελετῶν, μακαρίτη πλέον ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια (δὲς νεκρολογία του στὸν «Δαυλὸ», τεύχος 80-81, σελ. 4556), σπουδαῖο ἐρευνητὴ Ἀντώνιο Β. Καψῆ. (Δέστε ἐπίσης: περιοδικὸ «Θρακολογία», Θεσσαλονίκη 1982, τεύχος Β': «Ἀναθεώρησις τῆς ὑποθέσεως περὶ “Ἰνδοευρωπαϊῶν”», σελ. 4). Καὶ κάτι τώρα πού δὲν τὸ ξέρουν οὔτε οἱ «εἰδικοί»: Τὸ 1840 ὁ Borp δημοσίευσε μιὰ μελέτη γιὰ τὴ σχέση τῆς Μαλαιο-πολυνησιακῆς μὲ τὶς «Ἰνδοευρωπαϊκὲς» γλῶσσες (!). Φαντάζεστε ἀσφαλῶς τὸ «γιατί» ἀγνοοῦν οἱ εἰδικοὶ αὐτὸ τὸ ἔργο του...

Ἄχα ἢ Ἄα ἢ Ἄπα (καὶ ἄπ): Ἔτσι λὲς ὅτι «*ὀνόμαζαν οἱ πρόγονοί μας τὰ νερά, ἰδίως αὐτὰ πού ρέουν ἀπότομα σὲ δρυμοὺς καὶ βράχους, τὰ καταρρακτώδη*». Φέρνεις παραδείγματα. Καλῶς. Καὶ θὰ τὰ πιάσω ἕνα-ἕνα. Ὅχι γιὰ νὰ μπῶ στὸ φαῦλο δίλημμα «πρωτοελληνικὴ ἢ Ἰνδοευρωπαϊκῆ;». Θ' ἀκολουθήσω ἕναν ἄλλο δρόμο. (Τὸ ἂν ἡ κόττα ἔγινε πρῶτα ἢ τ' αὐγὸ τῆς, βρέστο ἐσύ. Ἐμένα δὲν μ' ἐνδιαφέρει). Θὰ σοῦ ἀποδείξω ὅτι οἱ «νερουλὲς» λέξεις ἔχουν κοινὲς ρίζες σ' ὅλο τὸν κόσμο. Ὅχι μόνο στοὺς Ἰνδοευρωπαίους σου. Ἀντιθέτως μάλιστα. Θὰ σοῦ ἀποδείξω ὅτι οἱ Ἰνδοευρωπαῖοι σου ἔχουν τελείως διαφορετικὲς ρίζες καὶ γιὰ τὰ ἥρεμα νερά τους καὶ γιὰ τὰ καταρρακτώδη. Τί θὰ συμβῇ τότε, ἄμα σοῦ ἀποδείξω ὅτι α) ὑπάρχει παγκόσμιον ὑπόστρωμα κοινῶν ριζῶν στὶς νερουλὲς λέξεις καὶ β) δὲν ὑπάρχει συμφωνία στὶς ἀντίστοιχες ρίζες τῶν Ἰνδοευρωπαϊῶν σου; Εἶσαι ἀναγκασμένος (κατ' ἀρχὴν) νὰ παραδεχθῇς α) ὅτι ὑπάρχει μιὰ κάποια (δὲν λέω ἀκόμα «ποιά») παγκόσμια γλωσσικὴ μήτρα καὶ β) ὅτι δὲν ὑπάρχουν οἱ Ἰνδοευρωπαῖοι σου; Ναὶ ἢ ὄχι; Θὰ μοῦ πῇς «ὄχι», διότι «μιὰ λέξη εἶναι αὐτή!». Σωστά. Σὲ ρωτῶ λοιπόν: —Πόσες λέξεις θές, γιὰ νὰ παραδεχθῇς αὐτὰ πού λέω; Φτάνουν 5 δεκάδες, 5 ἑκατοντάδες, 5 χιλιάδες, 5 μυριάδες; Ἀρκεῖ ὁ κ. Λάμπρου νὰ δίνη τὸν χῶρο τοῦ περιοδικοῦ, καὶ ἡ γῶ δὲν ἔχω πρόβλημα νὰ καταπιασθῶ μὲ πληθῶρα λέξεων. Ἐπειτα οἱ κομπιούτερς καὶ μιὰ καλὴ ὁμάδα συνεργατῶν μποροῦν νὰ ἐκμηδενίσουν τὸ ὅποιο πρόβλημα. Τὸ βασικὸ ἐδῶ εἶναι νὰ ξέρῃ κανεὶς τί ψάχνει καὶ νὰ προσέχῃ ὅταν ἀντιγράφῃ. Ὑστερα πρέπει νὰ δίνονται τὰ στοιχεῖα μὲ τρόπο πού τὸ κοινὸ (οἱ ἀναγνώστες) νὰ μποροῦν νὰ τὰ καταλάβουν. Τὸ παραμῦθι τῶν «εἰδικῶν» δὲν ἔχει θέση στὴν καρδιὰ τῶν ἐραστῶν τῆς ἀλήθειας. Σοῦ προτείνω λοιπόν (πρὸς τὸ παρὸν) στὸ σημεῖο αὐτό, πιάσε μιὰ, ὅποια ἐσύ θές, λέξη, σ' ὅποια γλῶσσα τοῦ κόσμου, πού νάχῃ σχέση μὲ τὸ νερὸ (μῖ α μ ὄ ν ο κ α ἰ ὑ π α ρ κ τ ῆ), νὰ τὴν ἐξετάσουμε ἀπὸ κοινοῦ ἐξ ἐπόψεως τῆς ρίζης τῆς καὶ

τῶν «διακλαδώσεών» της στὸν χωροχρόνο. Ἐγὼ θὰ προσπαθήσω νὰ βρῶ τὴν ἑλληνικὴ της ὁμολογία σὲ (ὑ π α ρ κ τ ᾶ) ὁμολογὰ καὶ σὺ σ' ὅ,τι ἄλλο θές, ἀρκεῖ νὰ εἶναι ὑπαρκτό. Κι ὅχι φανταστικὲς «ρίζες» τῶν διάφορων πέρα γιὰ πέρα φανταστικῶν «ἰνδοευρωπαϊκῶν» δῆθεν «λεξικῶν». Μόνο τὰ «ὑπαρκτὰ» πράγματα.

Βασιλεύς: Ἄν θέλῃς, δὲν ἔχω καμμιά ἀντίρρηση νὰ μονομαχήσουμε πάνω στὴν λέξη αὐτή. Ἐχει ὀρισμένα πλεονεκτήματα. Εἶναι μία, καταγραμμένη ἀπ' ὅλους τοὺς λαούς, μὲ συνώνυμα κ.τ.λ., κ.τ.λ. Πάντως τὰ φτωχά σου καὶ δίχως παραπεμπές στοιχεῖα γι' αὐτὴ τὴ λέξη δὲν μὲ πείθουν ὅτι «... ἐδῶ τὸ στοιχεῖο τῆς ἐξωελληνικῆς μητρικῆς προελεύσεως εἶναι... ἐμφανές». Ὅχι. Δὲν εἶναι. Κι ὅποτε θέλεις, τὸ ψάχνουμε (ἂν τελικὰ προτιμῆσης ἐτοῦτὴ τὴ λέξη γιὰ ψάξιμο).

Ἀδελφός: Ποιὸς σοῦ εἶπε ὅτι οἱ «φθόγγοι -μπρ- δὲν συνηθίζονται καθόλου στὴν ἑλληνικὴ»; (Δές: *ἐμπροσθεν, ἐμπρηστής, ἐμπρέπεια* ...). Δὲν ξέρεις ἐπίσης ὅτι οἱ ἀρχαῖοι μας ὅχι μόνο στίς ἐμπρόθετές τους λέξεις ἀλλὰ π.χ. τὸ «*μβρ*» τῷφκιαχναν ἀκόμα καὶ γιὰ εὐφωνικούς λόγους ἐκεῖ πού δὲν ὑπῆρχε: π.χ. μεσημέρι/μεσημ-β-ρία. Δὲς καὶ λέξεις ὅπως *δμβρος* (= βροχή). Καὶ τί ἄλλη μαρτυρία θές: *γαμβρός* → *γαμπρός*. Νὰ πῶ καὶ τὸ *λαμπρός*; Ἐμπρός, ἂν θές: προτίμῃσε αὐτὴ τὴ λέξη!

Μῆλον: Ξέχνα τοὺς Γάλλους, πού μᾶς «συμβουλευοῦν» ὅτι ἡ τάδε καὶ ἡ τάδε λέξη δὲν ὑπάρχει στὰ ἑλληνικά... Ἀστους νὰ λένε ὅ,τι θέλουν γιὰ «ἀλάνγκ μεντιτερανέεν» καὶ γιὰ «ἰντοεοροπεέν». Σοῦ λέω ἀλήθεια: παπα-γαλλίζουν. [Καὶ ἔπειτα: Γιατί τοὺς λές «Γάλλους»; Ἀπὸ πότε οἱ Φραντσέζοι κατακτητὲς ταυτίζονται μὲ τὰ θύματά τους: τοὺς ἐξελληνισμένους καὶ ἐκρωμαϊσθέντας πλήρως ἀδελφούς μας Γαλάτες; Τὸ ξέρεις ὅτι κανένας ἄλλος λαὸς —ἐκτὸς ἀπὸ μᾶς—στὸν κόσμο δὲν λέει τὴν Φραγκιὰ «Γαλλία»; Καὶ οἱ ὅροι «γαλλικά», «γαλλικὴ γλῶσσα» εἶναι ἀπαράδεκτοι. Κακῶς ταυτίζουν τὰ «γαλλικά» μὲ τὰ «φραντσέζικα»].

Ἰππος: (=... ὁ *second*): Κάτι πρέπει νὰ διαλέξης, γιὰ νὰ ξέρομε «τί» ψάχνουμε. Κι ἂν θές τ' «ἄ-λογο», δὲν τὸ βλέπεις παρ-άλογο (ἰδίως ὅταν τρέχη πολὺ) νὰ φτάνη... δευτερο (= *second*); Ὅρεξη πάντως ἔχεις, ἀφοῦ λές ὅτι «*θὰ μπορούσες νὰ φέρῃς παραδείγματα γιὰ ἓνα ὁλόκληρο βιβλίον!*» Ἀκουσέ με σ' αὐτὸ πού σοῦ λέω. Διάλεξε μία, ὅποια λέξη θές, σ' ὅποια γλῶσσα, νὰ τὴν ψάξουμε μαζί, ὅσο θές κι ὅπως θές. Ἀλλὰ «μία» λέξη. Κάθε φορὰ νὰ πιάνουμε ἀπὸ μία λέξη καὶ ὥρος μετρημένος (π.χ. 3 σελίδες ὁ καθένας μας).

Γιὰ τὸ «δηκτικό» μου ὕφος, μὴ μὲ παρεξηγῇς. Εἶναι ἔνεκα τοῦ μεσογειακοῦ μου χαρακτήρα. Ἀλλή φορὰ θὰ μιλῶ γλυκότερα, καθωσπρεπεινότερα καὶ ἐπισημονικότερα. Ἀρκεῖ νὰ βγῇ κάτι καλό· καὶ τὸ ὕφος εἶναι... ἴ π ο ς (= δηλαδὴ *second*, ἔπεται, δευτερεῖον... —κατ' ἐσέ). Εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ξεκαθαρίσης τὰ πράγματα πού θίγονται ἐδῶ, κ. Δαμιανέ. Ἔτσι μόνο μπορούμε νὰ μποῦμε «στο ψητό», τίς λέξεις.

Σημειώσεις

1. Ποῖοι Ἕλληνες «γλωσσολόγοι» ἀπορρίπτουν τὴν «οὕτω πως συμβατικὴν αὐτὴν ὀνομασία...», κ. Στρομπούλη; Πές μας τὸ ὄνομα ἔστω καὶ ἐνός «γλωσσολόγου», πού τάβαλε μὲ τὸ κατεστημένο τῶν Φοινικιστῶν στὴν Ἑλλάδα. Ὅλοι τους, εἴτε δέχονται εἴτε ὅχι τὴν «ἰνδοευρωπαϊκὴ» θεωρία, δὲν τολμοῦν ἐπ' οὐδενὶ νὰ τὴν ἀμφισβητήσουν. Παραδέχονται μὲ θρησκευτικὴ εὐλάβεια ὅ,τι τοὺς προστάζει ἡ *their master's voice*: οἱ «μεγάλοι» καθηγητές τους στὸ «ἐξωτερικό» πού «σπούδα-

σαν». Πήγαινε σὲ κάποιο «γλωσσολογικὸ» συνέδριο νὰ ἰδῇς τί γίνεται: τοῦτοί οἱ ἀνίδεοι (μὴ σβήνεις, κ. Λάμπρου) κάνουν τοῦ μπερ στοὺς Ἑβραίους. Κι' ὅταν τάχα «διαφωνοῦν», οἱ διαφωνίες τους ἐστιάζονται στὶς μεταξὺ τῶν ἀφεντικῶν τοῦ καθένα τους «διαφωνίες», π.χ. τοῦ Μαρτινέ, τοῦ Τσιάμσκη, τοῦ Τζακομπζόν κ.λπ., κ.λπ. Δηλαδή ἐπειδὴ διαφωνοῦν οἱ Τσιάμσκηδες κι οἱ Μαρτινέδες, γι' αὐτὸ «διαφωνοῦν» καὶ οἱ δικοὶ μας. Μὴ σὲ ξεγελᾷ αὐτὸ ὅμως. Τὸ Ἰνδοευρωπαϊκὸ δόγμα τὸ ἀποδέχονται ὅλοι ἀνεξαιρέτως. Ἀπλὸ: "Ἦ ἔχω δικίω ἢ πές μου τὸ ὄνομα ἐνὸς διαφωνοῦντα (καὶ βλέπουμε).

2. — Καὶ ποῖοι εἶναι οἱ κατ' ἐσὲ «ἄλλοι ἀσχολούμενοι μὲ τὴ γλῶσσα»; Γιατί δὲν μνημονεύεις τὸ ὄνομα ἔστω καὶ ἐνός; Δὲν ἀξίζει τὸν κόπο; Ὁ «Κλάπορτ» (ποὺ τὸν γράφεις λάθος) κι ὁ Ντίφενμπαχ (ἰδίως αὐτόν, δὲν τὸν ἔχουν οὔτε τά... λεξικά) εἶναι ἄξιοι ν' ἀναφερθοῦν, ἐνῶ ἄτομα ποὺ ἀνάλωσαν τὴν ζωὴ τους «ἀσχολούμενοι μὲ τὴν γλῶσσα», συμπατριῶτες σου ἴσως, ὅχι; Ἀλλὰ τί λὲν αὐτοὶ ποὺ «ἀσχολοῦνται» μὲ τὴ γλῶσσα; (Καὶ σὲ βεβαιῶ ὅτι: ἀσχολοῦνται. Δὲν μᾶς λές ὅμως πρῶτα: — Εἶναι «κακὸ» ποὺ ἀσχολοῦνται; Σὲ πειράζει; Θέλεις νὰ ἀσχολοῦνται μιμούμενοι τὰ φωτεινὰ-κλούβια μυαλὰ τοῦ Ἰνδοευρωπαϊκοῦ κατεστημένου παπαγαλίζοντας τίς αὑθαίρεσιες, τὰ ψέμματα καὶ τίς ἀνακριβείες τους, νὰ παραδέχωνται, δηλαδή, ἐνάντια στὴν ἀλήθεια, τὸ δόγμα τῶν καθηγητῶν τῶν Πανεπιστημίων μας; Γιατί; Θὰ τοὺς «κόψουν τὸν μισθὸ» ἢ θὰ τοὺς «σνομπάρουν»; Αὐτοὶ δὲ ν' εἶναι δοῦλοι. Αὐτὸ ποὺ βρίσκουν, τὸ λέν. Γιατί δὲν τοὺς σέβασαι; Ἀμισθοὶ ἐρευνητὲς εἶναι. Ἐξ ἄλλου παραθέτουν στοιχεῖα ὅχι σὰν τὰ δικά σου καὶ τῶν «σοφῶν» μας. Οὔτε γιὰ «θέσεις» πᾶνε οὔτε γιὰ νὰ τὰ «κονομήσουν». Ἀπὸ ἔρωτα κινοῦνται γιὰ τὴ γλῶσσα καὶ τὴν ἀλήθεια. Κακὸ εἶναι;)

3. — Ἔστω, κ. Στρομπούλη, νὰ παραδεχθῶμε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὰ περὶ ὑπάρξεως (κάποτε-κάπου-κάποιος) «Ἰνδοευρωπαϊκῆς» μὲ τὴν ἑρμηνείαν-γλῶσσας. Δὲν μοῦ λές, ὅμως, ἔχει μὴ τὴν ἡμέτερά ἢ εἶναι ἀμήτωρ; Καὶ τὴν μάννα τῆς πῶς τὴ λένε; Ἐνδιαφέρομαι — ξέρεις — νὰ μάθω ὅλο τὸ «σὸί», μὴ καὶ ἐν τέλει βγοῦμε «συγγενεῖς» μὲ τὴν... «γιαγιά» μας, δηλ. τὴν μάννα τῆς μητέρας σου. Ἀλλὰ καὶ κάτι ἄλλο: — Γιατί δὲν τὸ πᾶς κατ' εὐθείαν στὴ «γιαγιά» πρωτογλῶσσα (ἐννοῶ τὴν πηγὴ προέλευσης τῆς -φανταστικῆς- Ἰνδοευρωπαϊκῆς); Τί λές; Δὲν ἔχεις στοιχεῖα; Μά, φίλε μου, μήτε γιὰ τὴν μητέρα «Ἰνδοευρωπαϊκῆς» ἔχεις στοιχεῖα — καὶ ὅμως! Ὑπερασπίζεσαι τὴν «τιμὴν» τῆς. Τὶ στοιχεῖα ὑπάρχουν; Νὰ σὰ πῶ: Γιὰ τὴν ἐλληνικὴ, τὴν τουρκικὴ, τὴν ἑβραϊκὴ, τὴν φραγκικὴ, τὴν κινεζικὴ, τὴν παπούα... κ.ο.κ., πράγματα δηλονότι χειροπιαστὰ καὶ ἐρευνητέα. Ὑπάρχουν ἀκόμα ἱερὲς παραδόσεις ὧν ἀνεξαιρέτα τῶν λαῶν τῆς Γῆς, ποὺ ἀναφέρονται σὲ κάποια πρωτο-γλῶσσα «παγκόσμια κοινὴ», ἢ ὅποια διεσπᾶσθη. Ἀμα θές, θὰ μὲ ὑποχρέωσης νὰ ρίξης μιὰ ματιὰ στὸ ἔργο μου (ποὺ εὐμελιστῶ νὰ δημοσιεθῇ σύντομα σὲ συνέχειες στὸν «Δαυλό»): «Ἔτσι καταστράφηκε ἡ πρωτογλῶσσα».

4. — Ἐγώ, κ. Στρομπούλη, δὲν θὰ τολμοῦσα νὰ πῶ κατὰ τὴν ἐπίστασιν (τοῦλάχιστον ἀκόμα). Ἐπειδὴ σὲ ζηλεύω ποὺ κατέχεις τόσο πολὺτιμα στοιχεῖα, σὲ θερμο-παρακλῶ, κάνε τὸν κόπο νὰ μᾶς τὰ πῆς. Γιατί ἂν «τὰ ἀρχαιοτέρα γραπτὰ μνημεῖα (τοῦ κόσμου;) εἶναι ἐλληνικά», τότε τί ἄλλο θέλουμε...

5. — Ποιὸς σοὺ τὸ εἶπε αὐτὸ; Θέλω νὰ τὸ πιστέψω. Κύριε Στρομπούλη, βοήθει μοι τὴ ἀπιστία! Δὸς μου τὰ στοιχεῖα αὐτῆς τῆς μοναδικῆς, πολὺτιμης ἀνακαλύψεως, ποὺ δὲν τόλμησε νὰ διανοηθῇ ὡς τώρα κανένας (ἐχθρὸς ἢ «λάτρης») τῆς ἐλληνικῆς:

6. — Ἀν ἡ ἐλληνικὴ εἶναι «μοναδική» (ὅπως λές), γιατί τότε «δὲν» μπορεῖ νὰ στηριχθῇ ἡ «μοναδικότητά» τῆς (ὅπως ξαναλές λίγες σειρὲς πιὸ πάνω); Πές μου κάτι «μοναδικό», κύριε Στρομπούλη, ποὺ δὲν ἔχει μοναδικότητα. Τί εἰρωνία! Μοναδικὴ περίπτωσις αὐτοῦ τοῦ φαινομένου φαίνεται ν' ἀποτελῇ ἡ «μοναδική» ἐλληνικὴ «δίχως μοναδικότητα» γλῶσσα...

7. — Θές νὰ πᾶμε στὰ «οἰκογενειακά» τῆς ἐλληνικῆς; Ὁκεῖ. Ἀν ἔχει «Ι» ἀδελφές — ὅπως λές στὴν ἀρχὴ — καὶ τίς «προίκισε» ὅλες, ποὺ καὶ πῶς βρῆκε τὰ λεφτά; (Θεῖα τοῦ Κοσκωτᾶ ἦταν — γιὰ νὰ μὴν πῶ: «μπαρμπας»;) Τέλος πάντων... Πρωτότοκη ἦταν; Εἶχε ἄλλες ἀδελφές μεγαλύτερες τῆς; Προφανῶς ὅχι. Διότι, βάσει τοῦ ἀρχαίου νόμου τῶν πρωτοτοκίων, ἦταν «πλούσια», ἐπειδὴ ἦταν «πρωτότοκη». Εἶχε «κληρονομήσει», ἂν θές, τὰ πάντα (τῆς μαμᾶς τῆς — μητριαρχία δὲν πρεσβεύεις;) καὶ «τὰ ὥσσε». Πότε ὅμως «πέθανε» ἡ «μαμά» τῆς, γιὰ νὰ «κληρονομήσῃ» ἡ πρώτη αὐτῆς κόρη; Τί πιστοποιητικὰ γιὰ τὸν θάνατο τῆς μαμᾶς διαθέτεις; Καὶ πῶς πέθανε ἡ «μαμά»; Ἀπὸ «τὶ» πέθανε, «γιατί» πέθανε; Ἀν μπορῇ, πές μου καὶ τὸ «πότε» ἢ τὸ «ποῦ». Δὲν σοὺ μπαίνει καμμιά «ὑποψία», μήπως ἡ ἐλληνικὴ δὲν ἦταν ἀδερφὴ ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ μαμά; (Ἐγὼ ὦν «πατριαρχικός», θὰ προτιμοῦσα τὸν ὅρο γιὰ πάρτι μου: Πατὴρ. Δηλαδή ὁ ἐλληνικὸς Λόγος — κατ' ἐμὲ — εἶναι ὁ γεννήτωρ. Ἐξ ἄλλου — δὲς λεξικά — ἡ γυνὴ δὲν γεννᾷ ἀλλὰ *τίκει* — ὁ ἀνὴρ «γεννᾷ», κι ἄσε αὐτοὺς ποὺ δὲν ξέρουν νὰ λένε «μάννα, γιατί μὲ γέννησες»).

8. - Για τὸν Κοραΐ καὶ τὸ ἀναπενόρθωτο κακὸ πὺ ἐκανε στὸν ἑλληνισμό ἕνας ῥωμῆος θὰ χρειαζόταν τόμους, γιὰ νὰ καταλογίσῃ περιληπτικὰ τὶς εὐθύνες του. "Ὅσοι θέλουν νὰ μάθουν περισσότερα, νὰ διαβάσουν ὁτιδήποτε βγαίνει στὴ φόρα περὶ τοῦτου τὰ τελευταῖα χρόνια. Εἰδικὰ συνιστῶ τὰ ἔργα τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου π. Ἰωάννου Σ. Ῥωμανίδη, τέως καθηγητοῦ στὸ Ἀριστοτέλειο Θεσσαλονίκης: Δὲς στὰ : *«Κωστής Παλαμᾶς καὶ Ῥωμηοσύνη»*, *«Ἡ Ῥωμηοσύνη»*, Θεσσαλονίκη 1975, *«Ἡ Δογματικὴ καὶ Συμβολικὴ Θεολογία»*, Θεσσαλονίκη 1982 κλπ. Ἐπίσης Μιχάλη Περάνθη, *«Ὁ ἄλλος Κοραΐς»*, Ἀθῆναι 1984 κλπ.

9. - Δυστυχῶς καὶ γὰρ κάποτε μεγάλωσα γαλουχημένος στὰ νάματα τῆς... ἰνδοευρωπαϊκῆς. Ἐψαξα "καλὰ" αὐτὸν τὸν βούρκο. Γιὰ ἕναν "ἡμιμαθῆ" ἡ ἰνδοευρωπαϊκὴ θεωρία εἶναι ὅ,τι καλύτερο μπορεῖ ν' ἀποκτήσῃ. Γιὰ ἕναν ἐρευνητὴ ὅμως εἶναι ὁ π ι ο ν, διότι τοῦ προκαλεῖ ἐθισμό σὲ φαντασιώσεις, δυστυχῶς πολὺ "ἐπικίνδυνες" γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὅρα: Ἀρια "φυλὴ", ῥατσισμός, ναζῆδες, κ.λπ., κ.λπ. Ἡ ἰνδοευρωπαϊκὴ θεωρία καταντᾷ τὸν ἄνθρωπο ὄργανο σκοτεινῶν ἐπιδιώξεων. Συναισθηματικὰ τὸν κάνει νὰ φαντάζεται ὅτι ὑφίσταται τάχα ἡ μανιχαϊστικὴ διάκρισις δύο βασικὰ κόσμων (ἐμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι). Ἐχεῖ δηλαδὴ ὁ ἰνδοευρωπαϊσμός ἀνάγκη, γιὰ τὴν ὑπαρξὴ του, τὸν σημιτισμό (ἄλλο φάντασμα καὶ τοῦτος, τρεῖς χειρότερο, ἕνα ἑκατομμύριο φορές "φανταστικότερο"). Στὸ σημεῖο αὐτό, μ' ὅποιον "καλοθελητὴ" θέλει κι ὅποτε θέλει, τὰ ξαναλέμε. Φοινικιστὲς, προσέλθετε! Διότι τὸ θέμα σᾶς ἀφορᾷ. Διότι: ἡ κατάρριψη τῆς ἰνδοευρωπαϊκῆς ἀπάτης συνεπάγεται ταυτόχρονη κατάρριψη καὶ τῆς ἄλλης ἀπάτης τῆς μεγαλύτερης, δηλαδὴ τοῦ "σημιτισμοῦ"... πέστε το ὅπως θέλετε. (Δὲς π.χ. κεφ. *«Ἀνιστόρητη ἢ συσχετίσις ἀνύπαρκτων "Σημιτῶν" μὲ μετακινήσεις φυλῶν στοὺς πρωτο-ιστορικοὺς χρόνους»*: σελ. 65 Β' τόμου *«Θρακολογίας»* Ἀ. Καψῆ).

10. Δὲν ἔχω τίποτα ἐναντίον σου, οὔτε μὲ ξέρεις οὔτε σὲ ξέρω. Ἀπλῶς μὲ τὰ γραπτὰ ἀσχολοῦμαστε ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου. Ὡς ἄνθρωπο, θέλω νὰ εἶσαι βέβαιος, σὲ ἐκτιμῶ καὶ θὰ ναι χαρὰ μου νὰ συναντηθοῦμε. Ἐὰν σὲ κάτι ἔχῃς δίκαιο, θὰ τὸ δεχθῶ. Δὲν μπορῶ ὅμως νὰ σ' ἀφήσω νὰ πάρῃς κι ἄλλους στὸ λαιμό σου, πνίγοντάς τους στὰ βαλτόνερα τοῦ ἰνδοευρωπαϊσμοῦ, γιὰ τὰ ὁποῖα (ὁμολογουμένως) δὲν φταῖς ἐσύ. Ἄλλοι τὰ ὠφιάζαν. Ἐσύ φταῖς ἀπλῶς, ἐπειδὴ τοὺς ἀντέγραψες καὶ διαδίδεις τὴν πλάνη τους.

11. - "Ὅχι σ' αὐτὸ τὸ ἄρθρο-ἀντίλογό μου, διότι δὲν εἶναι τίμι ο ἐγὼ μὲ λεξικά μπροστά μου, πηγὲς κτλ. νὰ σοῦ κάνω τὸν ἔξυπνο σ' ἕνα ἄστοχο ἄρθρο πὺ προφανῶς ἔγραψες ἐκ τοῦ προχείρου. Καίρῳ ἔχουμε μπροστά μας, γιὰ νὰ μιλάμε μὲ ντοκουμέντα. Ἐξ ἄλλου ὁ χρόνος ἐργάζεται γιὰ τὴν ἑλληνικὴ ὑπόθεση κι ὄχι γιὰ τὴν "ἰνδοευρωπαϊκὴ". Ἀκόμα καὶ σ' αὐτὴ τὴν ἴδια φωλιά πὺ γέννησε τὸ τερατῶδες δημιούργημα τῆς ἰνδοευρωπαϊκῆς, ἐννοῶ τὴν Γερμανία, ἥδη ἐδῶ καὶ δεκαετίες ἔχουν ἀρχίσει νὰ μιλᾷν γιὰ αὐτὴν μὲ τὸν χαρακτηρισμὸ *«Grosse Tuschung»* (= Μεγάλος Λάθος). Ἡδὴ στὸ Α' Διεθνὲς Θρακολογικὸ Συνέδριον Ῥώμης, Νοῖ Τρατζί, Δεκ. 1978 *Anul. IV*, 51 καὶ Β' Διεθνὲς Συνέδριον Προ-πρωτοϊστορίας Μεσσογείου στὸ Ἀμστερνταμ (21-11-1980) ἀποκαλύφθηκε ὅτι *«... ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα παρουσιάζει χρονικὴ προτεραιότητα πολλῶν αἰώνων πρὶν ἐμφανισθοῦν ἡ σανσκριτικὴ, ἡ λατινικὴ κλπ. γλῶσσες, ὥστε ἡ ἑλληνικὴ εἶναι ἀναμφισβήτητα Μητέρα Γλῶσσα (Mater Lingua) τῶν γλωσσῶν αὐτῶν...»* (Δὲς *«Θρακολ.»* τ.Β' σελ. 100).

Δὲς καὶ σὺ τὸ δικό μου ἄρθρο, μελέτα τὶς προτάσεις πὺ σοῦ κάνω, πιάσε μιὰ λέξη, ὅποια θές, νὰ τὴν ἐρευνήσουμε ἀπὸ κοινού, χωριστά. Ὑποχρέωση τοῦ καθένα μας (γιὰ νὰ μποροῦν οἱ ἀναγνώστες νὰ κρίνουν) οἱ παραπομπές. Πρέπει δηλαδὴ νὰ ἐλέγχῃ κανεὶς τὴν ἀξιοπιστίαν τῶν στοιχείων. Δὲν μπορεῖς στὰ κουτουροῦ, νὰ γράφῃς διακόσιες λέξεις, βασικῶς ὀνόματα, π.χ. *«ποταμὸς Κογγό»*, *«ποταμὸς Ἰαπωνίας»*, *«βουνὸ Ἰσλανδίας»* (μὲ 2-3 γράμματα-φθόγγους κοινὰ) καὶ νὰ καταλήγῃς στὸ... συμπέρασμα *«ἴδια λέξι»!* Δὲν ἔχω ἀντίρρηση σὲ καμμία μέθοδο. Καὶ μένα "μοῦ τὴ δίνουν" οἱ *«εἰδικοί»* μὲ τὶς *«παραπομπές»* καὶ τοὺς ποικίλους *«κορσέδες»* τους. Ἀπλὰ πραγματάκια. Δεῖξε πῶς τὸ *«π»* γίνεται *«κ»*, *«τ»* ἢ *«χ»* πὺ γράφεις, καὶ θὰ τὸ δεχτῶ.

Δὲν λέω... ὅλοι ἄνθρωποι εἴμαστε καὶ, εἶναι πολὺ πιθανό, τὶς περισσότερες φορές νὰ *«μᾶς ξεφεύγει»* κάποια *«βλακεία»*. Αὐτό, νὰ εἶσαι βέβαιος, δὲν εἶναι κακό: ἀρκεῖ ν' ἀναγνωρίζουμε τὰ λάθη μας, νὰ μὴ διαστᾶζουμε νὰ ζητήσουμε συγγνώμη (ἂν εἶναι φυσικὰ ἀπὸ ἀπροσεξία). Στὰ ἐξ ἐπίτηδες λάθη, ἢ *«πέτρα»* τὸ λέει, ποτὲ οἱ διαπράττοντες δὲν ζητοῦν συγγνώμη...

Ἱερεὺς Ἀπόστολος Γάτσας

ΗΛΙΑΣ Α. ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ: Τὸ περὶ «Ἰνδοευρωπαϊῶν» θέμα (πρὸν φίλον μία πρώτη ἀπάντησι)

Α΄ ΛΙΓΑ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΓΕΝΙΚΑ

1. Τὸ θέμα τοῦ «γίγνεσθαι» καὶ τοῦ «εἶναι» τῆς ἀνθρώπινης γλώσσας διέγραψε τὴν ἱστορικὴ του πορεία, γιὰ νὰ καταλήξῃ στὶς σημερινὲς θέσεις τῆς γλωσσολογίας. Κάθε νέα θεώρησι στὸ γίγνεσθαι τῆς γλώσσας, τὸ ὁποῖο ἐν πολλοῖς ἐπηρεάζει τὸ εἶναι, συναντᾷ ἀναγκαστικῶς τὶς «συμβατικές» θέσεις τῆς γλωσσολογίας, θέσεις οἱ ὁποῖες θεωροῦνται πλέον καὶ ὡς θεμελιώδεις μὴ ἐπιδεχόμενες ἀμφισβητήσεως ἢ καὶ —γιατὶ ὅχι— ὄριον ἔρευνας τῶν νέων ἀνθρώπων. Ἡ ἔρευνα ἐπὶ τοῦ γίγνεσθαι τῆς γλώσσας εἶναι πολὺ παλαιὰ καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς πρέπει νὰ τοποθετηθῇ στοὺς ἑλληνικοὺς κλασσικοὺς χρόνους, ὅταν ἔθεσαν πρὸς ἐξέτασιν οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι τὸ θέμα τῆς γλώσσας. Εἶναι δὲ γνωστὸ ὅτι ὁ Πλάτων στὸν διάλογό του «Κρατύλος» θεμελιώνει τὸν τρόπο προσεγγίσεως στὸ «γίγνεσθαι» τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, καὶ ἀκόμη τὸν χῶρο ἀναζητήσεως τῶν ἀποδείξεων, λέγοντας ὅτι: «ἡ μίμησις τῆς “οὐσίας” ἐκάστου πράγματος μὲ γράμματα καὶ συλλαβὲς δηλώνει τί εἶναι κάθε πᾶγμα» (423 b-e).

Σ’ αὐτὴν τὴν αἰτιώδη σχέσι, δυσκόλως ἀποδεικνυόμενη, ἀντιπαρετίθετο, ἀπὸ τότε, ἡ θέσι τοῦ Ἑρμογένους, πού ὑπῆρξε προδρομικὴ τῆς σημερινῆς γλωσσολογίας. Ἡ γλωσσολογία ἐδέχθη καὶ αὐτὴ τὴν ἐξωλογικὴ συμβατικότητα σ’ ἓνα κατ’ ἐξοχὴν λογικὸ ὄργανο, ὅπως εἶναι ἡ γλῶσσα. Ὁ Ἑρμογὴν ἔλεγε («Κρατύλος» 384 d): «Ἐγὼ τουλάχιστον νομίζω ὅτι ὅποιο ὄνομα δώση κανεὶς σὲ κάποιον πρόσωπο ἢ πᾶγμα, αὐτὸ εἶναι τὸ ὀρθόν... Διότι γιὰ κανένα πρόσωπο ἢ πᾶγμα δὲν καθορίζεται ἀπὸ τὴν φύσιν ὄνομα, ἀλλὰ τὰ ὀνόματα γενικὰ καθορίζονται ἀπὸ κοινὴ συμφωνία καὶ συνήθεια ἐκείνων οἱ ὁποῖοι τὰ συνήθισαν ἢ καὶ τὰ καθορίζουν».

Ἡ συγκριτικὴ γλωσσολογία ἀναζητοῦσε στὴν ἱστορικὴ ἀνέλιξι τῶν γλωσσῶν νὰ βρῇ τὴν ἀπάντησι στὸ «γίγνεσθαι» ἐλπίζοντας ὅτι διὰ τῆς συγκρίσεως τῶν γλωσσῶν καὶ τῆς ἀνιχνεύσεως τῶν «ριζῶν» θὰ ἀνεύρη κάποια «πρωτογλῶσσα» καθ’ ὁμάδας λαῶν. Ἡ μέθοδος αὐτὴ τῆς διαχρονικῆς μελέτης δὲν ἔθετε ὡς βάσι τὴν «συμβατικότητα». Αὐτὴ ἀρχίζει μὲ τὴν ἔκδοσι, μεταθανατίως, τοῦ ἔργου τοῦ Ferdinand de Saussure «*Cours de Linguistique générale*»: «Τότε σύρεται μιὰ αὐστηρῶς διαχωριστικὴ γραμμὴ ἀνάμεσα στὴν ἀναζήτησι τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως τῶν γλωσσῶν καὶ στὴν θεώρησι τῆς ὑφῆς καὶ λειτουργίας τῆς γλώσσας» [Γ. Μπαμπινιώτης, «Θεωρ. Γλῶσσολ.», σελὶς 17].

Τὸ νέο πλέον ἔργο τῆς γλωσσολογίας δὲν ἀναζητεῖ διὰ τοῦ «γίγνεσθαι» τὴν ἀρχή, τὴν γένεσι τῆς γλώσσας, ἀλλὰ μόνον τὶς ἐπιδράσεις πού ὑφίσταται ὁ ὀργανισμὸς τῆς γλώσσας, πού δὲν ἐξελίσσεται ἀπὸ μόνος του, ἀλλὰ ἡ ἐξέλιξι τοῦ εἶναι προῖόν τοῦ συλλογικοῦ πνεύματος τῶν γλωσσικῶν ὁμάδων. Ἀπὸ τὴν θέσι αὐτὴ ἡ «διαχρονικὴ γλωσσολογία» ἔχει ὡς μοναδικὸ σκοπὸ τὴν μελέτη τῶν ἀλληλοεπιδράσεων τῶν προϊόντων τοῦ συλλογικοῦ πνεύματος τῶν γλωσσικῶν ὁμάδων.

Τὸ συλλογικὸ ὅμως πνεῦμα τῶν «γλωσσικῶν ομάδων» δὲν ἀνήκει στὴν πρώτη περίοδο τῆς γενέσεως τῶν γλωσσῶν, ποὺ ἀρχίζει ταυτόχρονα μὲ τὴν παρουσία τὴν ἀνθρώπινη ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐκάστη ἀνθρώπινη ὁμὰς ἐντὸς ἐνὸς φυσικοῦ καὶ γεωγραφικοῦ πλαισίου ἀναπτύσσει τὴ δική της «λαλιά» διὰ τῆς μιμήσεως τῶν φυσικῶν ἡχητικῶν καὶ ὀπτικῶν ἐρεθισμάτων τοῦ συγκεκριμένου περιβάλλοντος τοῦ ἀνθρώπου ὅπως καὶ τῶν ἀνθρώπινων ἀντιδράσεων, κοινῶν ἐν πολλοῖς σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ἰδιοτήτων **μὴ κοινῶν** (γνώρισμα-χαρίσματα κ.λπ.) ὀφειλομένων ἐπίσης στὴ φύσι. Μεταξὺ αὐτῶν εἶναι καὶ ἡ γλωσσικὴ π.χ. ἱκανότης τοῦ κατοικοῦ τοῦ ἐλληνικοῦ χώρου νὰ μιμῆται τὸν ἦχο «Χ» (ῥῆμα *χέω*, ἄρχης *Ἀχελῷος* κ.λπ.), πρᾶγμα ποὺ ἄλλοι λαοὶ ἢ δὲν μποροῦσαν νὰ τὸ προφέρουν ἢ δὲν τὸ ἄκουγαν ὡς «Χ» ἀλλὰ ὡς «Q» ἢ κατ' ἄλλον τρόπο, πρᾶγμα ποὺ μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐντοπίσουμε τὶς παραλλαγὰς τοῦ αὐτοῦ ἐρεθίσματος, ἐκ διαφορετικῶν ὅμως φυσικῶν χώρων καὶ μὲ διαφορετικὰς ἱκανότητες μιμήσεως αὐτῶν τῶν ἡχητικῶν καὶ ὀπτικῶν ἐρεθισμάτων ὑπὸ τοῦ συγκεκριμένου πάντοτε ἀνθρώπου-κατοικοῦ ἐνὸς συγκεκριμένου χώρου. Αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος εἶναι ὁ δέκτης τῶν ἰδιαιτέρων ἐρεθισμάτων. "Αν ὅμως θελήσουμε νὰ ὁμιλήσουμε γιὰ «γλωσσικὰ ἀνταλλαγὰς» ἢ «ἐπιδράσεις», τότε πρέπει νὰ δεχθοῦμε ὅτι προσφέρει αὐτὸς ποὺ ἔχει πολιτισμὸ πρὸς τοὺς ἡμιπολίτιστους.

Καὶ εἶναι βέβαιο ὅτι χάρι στὴν ἀνεπτυγμένη ἐλληνικὴ γλῶσσα ἀνευρίσκομε λέξεις ποὺ καλύπτουν ὅλο τὸ εὐρὺ φάσμα τοῦ ἀνθρώπινου πολιτισμοῦ, π.χ. *ἀρχή*, *Χάος*, *Ἔρος*, *Οὐρανός*, *ἔρεβος*, *πόντος*, *πέλαγος*, *χθών*, *γῆ*, *Ὠκεανός*, *σωφροσύνη*, *δύναμις*, *νόμος*, *δίκαιο*, *θέατρον*, *ιατρικὴ* καὶ ἄλλες χιλιάδες λέξεις, οἱ ὁποῖες εὐρίσκονται ἀποταμιευμένες στὸ ἐλληνικὸ λεξιλόγιο καὶ ἐδόθησαν σ' ὅλους τοὺς λαοὺς. Αὐτὲς ἀποτελοῦν τὴν μεγαλύτερη ἀπόδειξι τοῦ ὑπάρχοντος πολιτισμοῦ «πολὺ πρὸ τῆς νῦν γενέσεως», ὅπως μᾶς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης (*Μετὰ τὰ Φυσικὰ* Α₃).

2. Ἡ σύγχρονη γλωσσολογία δεχομένη τὴν «συμβατικότητα» στὶς σχέσεις σημασίας καὶ φωνολογικῆς ἀντιπροσωπεύσεως μᾶς λέγει: «Ἐπειδὴ ἡ σχέση σημασίας καὶ φωνολογικῆς ἀντιπροσωπεύσεως εἶναι συμβατικὴ, ἀναμένεται κανονικά, κάθε σημασία νὰ ἔχῃ διαφορετικὴ φωνολογικὴ ἀντιπροσωπεύσει κατὰ γλῶσσα. Ἀλλιῶς λ.χ. δηλώνεται φωνολογικὰ ἡ σημασία «τρία» στὴν ἐλληνικὴ (*τρεις*), ἀλλιῶς στὴν κινεζικὴ (*sah*), ἀλλιῶς στὴν φινλανδικὴ (*kolme*), διαφορετικὰ στὴν Ἰνδιανικὴ γλῶσσα *Maja Jucatec* (ὅς) κ.ο.κ. Ἔτσι ὅσες γλῶσσες ἐμφανίζουν εὐρεῖα συστηματικὴ δοκιμὴ καὶ λεξιλογικὴ ὁμοιότητα, μὴ ἀναμενόμενη σύμφωνα μὲ ὅσα εἴπαμε (π.χ. Ἑλληνικὴ: *τρεις*, Λατινικὴ: *trēs*, Ἀρχ. Ἰνδικὴ: *trayas*, Γοτθικὴ: *treis*, Γερμανικὴ: *dreī*, Ἀγγλικὴ: *three*, Γαλλικὴ: *trois*, Λιθουανικὴ: *trus* κ.ο.κ.), δεχόμεστε ὅτι συνδέονται γενετικῶς, ὅτι ἀνήκουν δηλαδὴ στὴν ἴδια ἀρχικὴ «πρωτογλῶσσα» (ἐν προκειμένῳ τὴν Ἰνδοευρωπαϊκὴν μητέρα γλῶσσα...)). (Γ. Μπαμπινιώτης, «Θεωρ. Γλωσσ.» σελ. 104).

Ἔτσι ἐλύθη, γιὰ ὅλους τοὺς γλωσσολόγους, τὸ σπουδαῖο πράγματι θέμα τῆς ἐμφανίσεως λεξιλογικῶν καὶ δομικῶν ὁμοιοτήτων σὲ πολλὰς γλῶσσες. Δεχόμεθα, λέγουν οἱ γλωσσολόγοι, ὅτι αὐτὴ ἡ συγγένεια ἀποδεικνύει ὅτι οἱ γλῶσσες αὐτὲς ἀνήκουν σὲ μιὰ ἀνύπαρκτη γλῶσσα καὶ σ' ἓνα ἀνύπαρκτο λαό, ποὺ ὁ ἀνατολιστὴς Will. Jones τὸ 1786 ὁμιλῶντας στὴν ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθεῖσα «Ἀσιατικὴ Ἑταιρεία τῆς Βεγγάλης», ἄνευ οὐδεμιᾶς διαμαρτυρίας τῶν ἀπαντα-

χοῦ τῆς γῆς φιλόλογων, ὠνόμασε Ἰνδοευρωπαίους... Οὐδεμία δὲ διαμαρτυρία ἡ- γέρθη καὶ ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες φιλόλογους, διότι ἀπλούστατα τὸ «Ἑλληνικόν» ἀ- πὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ρωμαίων εὐρίσκετο σὲ κατάστασι ἀφασίας, ἄνευ φωνῆς καὶ παραμικρῆς κρατικῆς ὑποστάσεως.

Διὰ τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας καὶ τῆς αὐθαίρετης «δημιουργίας» τοῦ λαοῦ τῶν «Ἰνδοευρωπαϊῶν» ὑπὸ τοῦ W. Jones ἐδόθη διέξοδος, στὴν μετὰ τὸν Saussure γλωσσολογία, στὴν ἐξωλογικὴ θέσι τῆς «συμβατικότητος τοῦ σημείου (λέξις)» κ.λπ. Αὕτῃ τῇ θέσι τῶν πρὸ τοῦ Saussure γλωσσολόγων, τὴν ἔρευνα τῶν ὁποίων οὐδεὶς μπορεῖ νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς ἀντιεπιστημονικὴ ἢ ὑποπτη παρὰ τὶς ἐνδεχομένους ἀδυναμίας ποὺ εἶναι ἀνθρώπινες, ἢ μετὰ τὸν Saussure γλωσσολογία τὴν θεώρησε στήριγμα καὶ τὴν κατεχώρισε ὡς τὴν «πρώτη περίοδο» τῆς γλωσσολογίας, τὴν ὁποία καὶ ὠνόμασε «Ἰνδοευρωπαϊκῇ». «Ὡστόσο ἡ σχολὴ αὕτῃ, ποὺ εἶχε τὴν ἀναμφισβήτητη τιμὴ ν' ἀνοίξῃ καινούργιο δρόμο καὶ νὰ καλλιεργήσῃ γόνιμο ἔδαφος, δὲν κατόρθωσε νὰ συγκροτήσῃ τὴν ἀληθινὴ γλωσσικὴ ἐπιστήμη. Δὲν ἐνδιαφέρθηκε ποτὲ νὰ παρουσιάσῃ τὴ φύσιν τοῦ ἀντι- κειμένου τῆς μελέτης της. Καὶ μιὰ ἐπιστήμη δίχως τὴ στοιχειώδη αὐτὴ ἐπιχεί- ρηση δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ δημιουργήσῃ μιὰ δική της μέθοδο». Αὐτὰ μᾶς λέγει ὁ F. de Saussure στὴν εἰσαγωγὴ του («Μαθήματα Γενικῆς Γλωσσολογίας», σελὶς 32, ἔκδοσις Παπαζήση). Δηλαδὴ καλοὶ βοηθοὶ στὸ ἔργο μας εἶναι οἱ ἐρευνητὲς τῶν γλωσσῶν διὰ τῆς συγκρίσεως... ἀλλὰ δὲν μᾶς λέν «σπουδαῖα πράγματα». Τὸ σπουδαῖο στοιχεῖο ποὺ ἡ νέα (μετὰ τὸν Saussure) γλωσσολογία καθιερώνει εἶναι ἡ «συμβατικότης», παρ' ὅλο ποὺ εἶναι ἐξωλογικὴ. (Μήπως ἄλλωστε καὶ οἱ Ἰν- δοευρωπαῖοι εἶναι παρκτοί;).

Τὸ θέμα ἐπομένως δὲν εἶναι, ἐὰν μερικοὶ γλωσσολόγοι ἀπορρίπτουν τὴν θεω- ρία τῆς Ἰνδοευρωπαϊκῆς μητέρας γλώσσας καὶ ἀναζητοῦν κάποιαν ἄλλην «μητέ- ρα». Τὸ κρίσιμο σημεῖο εἶναι, ἐὰν κάποιοι δέχονται τοὺς δύο ἄξονες (πέριξ τῶν ὁποίων κινεῖται ἡ ἐπιστήμη τοῦ λόγου καὶ τῆς λογικῆς, ἡ γλωσσολογία), ὡς ἐ- ξωλογικούς: τὴν μητέρα γλῶσσα καὶ τὴν συμβατικότητα τοῦ σημείου. Ἡ θέσι μου ἐπομένως ἀπορρίπτουσα καὶ τοὺς δύο ἄξονες δὲν εἶναι «ἐθνικιστικὴ», ὅπως ὁ φίλος κ. Δ. Στρ. νομίζει, ἀλλὰ καθαρὰ λογικὴ, δηλαδὴ ἐπιστημονικὴ, δηλαδὴ δι' ἀποδείξεων.

Ἐὰν τώρα ἔχοντες τὸ δικαίωμα νὰ λέμε τὴν γνώμη μας κάνουμε δῆθεν μία γενναιόφρονα χειρονομία, ποὺ θὰ καταλήξῃ... στὴν ἀποδοχὴ τοῦ ὅρου «Ἰνδοευ- ρωπαϊκῇ», τότε ποιὰν ἰδέαν ἀραγε πρέπει νὰ σχηματίσουμε γιὰ τὸν Ἰνδοευρω- παϊστήν, ἔστω καὶ γενναιόφρονα, ὅταν θέλοντας νὰ ἐντυπωσιάσῃ τὸ ἀναγνωστι- κὸ κοινὸ «σταχυολογεῖ στὴν τύχην μερικὰ παραδείγματα» ἐνῶ λίγο πιὸ κάτω αὐ- τοδιαψευδόμενος λέγει: «Ἐδιάλεξα πέντε λέξεις» κ.λπ.;

Ἐπὶ τῶν δύο ἐκ τῶν πέντε λέξεων δίδεται ἀμέσως ἡ ἀπάντησις.

Β' ΟΙ ΛΕΞΕΙΣ «ΑΧΕΛΩΟΣ» ΚΑΙ «ΥΔΩΡ»

Ι. Ἡ «Θεογονία», μᾶς ὁμιλεῖ περὶ ποταμῶν, τοὺς ἀπαριθμεῖ καὶ τοὺς ὀνομά- ζει στοὺς στίχους 338-345. Ὁμιλεῖ ἀκόμη περὶ ποταμῶν (τοὺς ὁποίους ὅμως δὲν ὀνομάζει) «καναχηδὰ ρεόντων» ἐπὶ τῶν τριῶν χιλιάδων νήσων τοῦ Ὠκεανοῦ· τὰ ὀνόματά των τὰ γνωρίζουν, μᾶς λέγει, «οἱ ἄν περὶ ναιετάωσιν» (στίχ. 367. 369,

370), οἱ κατοικοῦντες γύρω. "Ας δοῦμε τοὺς στίχους 338-345:

*«Νεῖλον τ' Ἀλφειόν τε καὶ Ἡριδανὸν βαθυδίνην
Στρυμόνα Μαίανδρόν τε καὶ Ἴστρον καλλιρέεθον
Φᾶσίν τε Ρῆσόν τ' Ἀχελώϊόν τε ἀργυροδίνην
Νέσσον τε Ῥοδίον θ' Ἀλιάκμονα θ' Ἐπτάπορόν τε
Γρήνικόν τε καὶ Αἴσηπον θεῖόν τε Σιμοῦντα
Πηνειόν τε καὶ Ἑρμον εὐρείτην τε Κάϊκον
Σαγγάριόν τε μέγαν Λάδωνά τε Παρθενίον τε
Εὐνόν τε καὶ Ἀρδησκον θεῖόν τε Σκάμανδρον».*

Στοὺς στίχους 367, 369, 370 λέγει ὅσα στὴν ἀρχὴ ἀνέφερα: «Τόσσοι δ' αὐθ' ἔτεροι ποταμοὶ καναχηδὰ ῥέοντες τῶν ὄνομ' ἀργαλέον πάντων βροτῶν ἀνέρ' ἐνισπεῖν. Οἱ δὲ ἕκαστοι ἴασιν, οἳ ἂν περιναιετάωσιν». Τὸν Ἀχελῷο λοιπὸν τὸν ἀναφέρει ἡ «Θεογονία» μεταξὺ τῶν πανάρχαιων ποταμῶν καὶ τὸν ἀποκαλεῖ «ἀργυροδίνην» ἐκ τῶν ἀργυροχρῶμων (λευκῶν) δινῶν τῶν κυλιομένων (κατιόντων) κυμάτων του.

Ὁ Ὅμηρος μᾶς ὁμιλεῖ περὶ δύο ποταμῶν μὲ τὸ ὄνομα Ἀχελῷος· ὁ κράτιστος ὅμως εἶναι («κρείων Ἀχελῷος»: Ἰλ. Φ 194) αὐτὸς ποὺ ξεκινᾷ «περὶ τὸ Ἑλληνικὸν καὶ τὴν Δωδώνην, τὴν ὁποῖαν κατῴκουν οἱ Σελλοί, οἱ ὁποῖοι τότε κατὰ τὴν καταστροφὴν τὴν ἐπὶ Δευκαλίωνος ἐκαλοῦντο Γραῖκοι, τῶρα δὲ Ἑλληνες. Τότε οὗτος ὁ Ἀχελῷος πολλαχοῦ τὸ ρεῦμα μεταβέβληκεν» (Ἀριστοτέλης, *Μετεωρολογικά* Α 14). Γιὰ τὸν ἄλλο Ἀχελῷο μᾶς λέει ὁ Ὅμηρος (Ἰλ. Ω 614-617): «Νῦν δὲ που ἐν πέτρῃσιν, ἐν οὖρεσιν οἰοπόλοισιν ἐν Σιπύλῳ ὅθι φασὶ θεᾶων ἔμμεναι εὐνάς νυμφῶων, αἱ τ' ἄμφ' Ἀχελῷον ἐρρώσαντο, ἔνθα λίθος περ' ἐοῦσα θεῶν ἐκ κήδεα πέσσει». [Τώρα μέσα στοὺς βράχους τῆς ἔρημης ὄροσειρᾶς τοῦ Σιπύλου, ἐκεῖ ποὺ λέν ὅτι οἱ θεοὶ παραμένουν στὶς κλίνες τῶν νυμφῶων, οἱ ὁποῖες καὶ ἂν τὶς δύο ὄχθες σύρουν τὸν Ἀχελῷο ἐκεῖ ποὺ σὰν πέτρα παραμένει (ἡ Νιόβη) τῶν θεῶν τὴν δυσάρεσκεια ἀποκρύπτουσα].

Ἀχελῷος καὶ αὐτὸς λοιπὸν ἐκ τῆς ὄροσειρᾶς τοῦ Σιπύλου τῆς Μ. Ἀσίας ποὺ ἀποτελεῖ συνέχεια τοῦ ὄρους Τμῶλος τῆς Λυδίας ἀνατολικά τῆς Σμύρνης, τὸ ὕψος τοῦ ὁποίου φθάνει στὰ 2129 μ., ἀπ' ὅπου πηγάζει ὁ ποταμὸς «Πακτωλός», ὁ ὁποῖος χύνεται στὸν ὀρμητικὸν Ἑρμον («Ἑρμῳ δινῆεντι»: Ἰλ. Υ 392), ὁ ὁποῖος μὲ τὴν σειρὰ του ἐκβάλλει στὴν ἀρχαία Φώκαια πλησίον τῆς Σμύρνης. Ὁ Ὅμηρος δὲν γνωρίζει τὸ ὄνομα «Σμύρνη» οὔτε τὸ ὄνομα «Φώκαια» οὔτε τέλος καὶ τὸ ὄνομα «Πακτωλός».

Μετὰ τὴν μικρὴ αὐτὴ παρέκβασι στὸν δεῦτερο Ἀχελῷο τῶν πανάρχαιων χρόνων προχωρῶ ἀμέσως στὴν λέξι ΑΧΕΛΩΟΣ*.

Θὰ ξεκινήσω ἀπὸ τὴν «Θεογονία», ἡ ὁποία, ὅπως ἀνέφερα, στὸν στίχο 369 ὁμιλοῦσα γιὰ τοὺς ποταμοὺς τῶν 3000 νησιῶν τοῦ Ὁκεανοῦ («Δαυλός», τεῦχος 60/1986) τοὺς χαρακτηρίζει ὡς «καναχηδὰ ῥέοντες». Ἡ λέξι «καναχηδὰ» σημαίνει μετὰ «καναχηῆς», δηλαδὴ μετὰ κτύπου πολλοῦ. Τὸ ῥῆμα εἶναι «καναχέω». Στὸν Ὅμηρο συναντοῦμε τὴν λέξι γιὰ διαφοροὺς ἤχους, π.χ. «κανάχησε δὲ χαλ-

* Γιὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντες νὰ μάθουν τὰ πάντα περὶ Ἀχελῷου παραπέμπω στὸ ἔξοχο ἔργο τοῦ Δ. Μιτάκη, «Ἀχελῷος».

κός» [κρότησε δὲ ὁ χαλκός: Ὀδύσ. Τ. 469], «πήληξ βαλλομένη καναχή ἔχε» [ἡ περικεφαλαία βαλλομένη ἀντηχοῦσε: Ἰλ. Π 105] ἢ «καναχή δ' ἦν ἡμίονοιν» [ὁ θόρυβος τῶν ὀπλῶν τῶν μουλαριῶν: Ὀδύσ. Ζ 82].

Κόναβος ἐπίσης, ὁ κρότος, πάταγος, κτύπος, κλαγγή, θόρυβος: «κόναβος κατὰ νῆας ὀρώρει ἀνδρῶν τ' ὀλλυμένων νηῶν θ' ἅμα ἀγνυμενάων» [καὶ θόρυβος στὰ πλοῖα σηκώθηκε ἀπὸ τοὺς ἄνδρες ποὺ σκοτώνονταν κι' ἀπὸ τὰ καράβια ποὺ συντρίβονταν: Ὀδύσ. Κ 122-123].

Ἀγχω (ἐκ τῆς ρίζης AX- ἢ AGX-, ἐκ τῆς ὁποίας παράγονται τὰ ἀγχέω καὶ ἀχεύω, ἀχνομαι, ἀγχόνη κ.ἄ.) σημαίνει πιέζω ἰσχυρῶς μάλιστα στὸν λαιμό: «ἄγχε δέμιν πολύκεστος ἱμάς ἀπαλὴν ὑπὸ δειρῆν» [τὸν ἐπνιγε δὲ ὁ πολυκέντητος ἱμάς ποὺ ἔσφιγγε κάτω ἀπ' τὸν πηγοῦνι τὸν λαιμό: Ἰλ. Γ 371].

Ἀχεύω καὶ **Ἀχέω** ῥήματα ἐπικὰ ἐν χρήσει μόνον κατὰ μετοχὴν ἐνεστώτος μὲ τὴν σημασίαν ὁ στενάζων, αἰάζων, οἰμώζων, π.χ. «ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων», [ὀδυρόμενος καὶ βαρυαναστενάζων: Ἰλ. Ι 612, Ὀδύσ. Β 23]. Ὅπως διαπιστώνουμε, τὸ ἡχέω (Δωρ. ἀχέω) εἶναι τὸ ὑποκρυπτόμενο ῥῆμα, ποὺ ἐκφράζει τὴν ἡχὴ (δωρ. ἀχά) τοῦ συγκεχυμένου θορύβου, π.χ. τῶν ἀνθρώπων: «Ἀργεῖοι δ' ἐτέρωθεν ἐπίαχον οὐδ' ἐλάθοντο/ἀλκῆς, ἀλλ' ἔμενον Τρώων ἐπιόντας ἀρίστοις/. Ἡ-χὴ δ' ἀμφοτέρων ἴκετ' αἰθέρα καὶ Διὸς αὐγὰς». [Οἱ Ἀργεῖοι πάλι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἰσχυρῶς θορυβοῦσαν κι' αὐτοί, οὐδὲ λησμονοῦσαν ὅμως τὴν εὐψυχία ἀλλὰ παρέμεναν (στὶς θέσεις των) ἀντιμετωπίζοντας τοὺς ἐπερχόμενους ἀρίστους ἐκ τῶν Τρώων. Καὶ ἡ βοή καὶ τῶν δύο ἔφθανε στὸν αἰθέρα, ὅπου τοῦ Διὸς τὰ ἐξημερώματα, τοῦ ἥλιου τὸ φανέρωμα: Ἰλ. Ν 835-837], ἢ τῆς θάλασσας: «θάλασσά τε ἡχῆεσσα» [θάλασσα πολύηχος: Ἰλ. Λ 157], ἢ «᾽Ως δ' Εὐρος τε Νότος τ' ἐριδαίνετον ἀλλήλοιν/οὔρεος ἐν βήσσης βαθέην πελεμιζέμεν ὕλην/φηγόν τε μελίην τε τανύφλοιόν τε κράνειαν.. ἡχῇ θεσπεσίη...» [Καὶ ὅπως ὁ Ἀνατολικὸς καὶ ὁ Νοτιᾶς φιλονεικοῦν μεταξύ τους στὶς χαράδρες τοῦ βουνοῦ σείοντας ἀπ' τὶς ρίζες τὸ δάσος, τὶς βελανιδιές, τὶς φλαμουριές καὶ τὴν ὑψηλόκορμη κρανεῖα μ' ἓναν συγκλονιστικὸ ἦχο: Ἰλ. Π 765].

Ὅπως διαπιστώνουμε, ἡ ρίζα AX- τοῦ ῥήματος ἀγχω εἶναι ὁ πανάρχαιος ἀνθρώπινος φθόγγος, μὲ τὸν ὁποῖο μιμήθηκε ὁ ἔλλοψ ἀνθρώπος, ὁ κάτοικος «περὶ τὸ Ἑλληνικὸν καὶ μάλιστα περὶ τὴν Δωδώνην καὶ τὸν Ἀχελῶν», ὅπως ὁ Ἀριστοτέλης μᾶς εἶπε στὰ *Μετεωρολογικά* του, τοὺς ἦχους ποὺ ἔφθαναν ἀπ' τὴν ὀργὴ τῶν ἀνέμων μέσα στὰ δάση τῆς Πίνδου ἢ ἀπ' τὸν καναχηδὰ ῥέοντα ποταμὸ στ' αὐτιά του. Ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς αἰτίας ὠνομάσθη καὶ ὁ «κρείων» ποταμὸς ποὺ ξεκινοῦσε ἀπ' τὶς δειράδες τῆς Πίνδου Ἀχ-λωίων. Λώϊων, Ἀττ. λῶων, λῶον [πιθανῶς ἐκ τοῦ λᾶω= βλέπω, τὸ ὁποῖο καὶ συναντοῦμε στὸν Ὅμηρο (Ὀδ. Τ 228)] καὶ μὲ ἄλλη σημασία ὡς τοῦ εὐαρεστότερος, ἐπιθυμητότερος, καλύτερος κ.λπ., π.χ.: «Ἡ πολὺ λώϊόν ἐστι κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν» [Εἶναι βέβαια καλύτερα στὸ εὐρύτατο στρατόπεδο τῶν Ἀχαιῶν: Ἰλ. Α 229] ἢ «δόμεναι καὶ λώϊον» [πρέπει νὰ μοῦ δώσης ἐσὺ περισσότερο (τῶν ἄλλων) κ.λπ.: Ὀδύσ. Ρ 417].

Μὲ τὴν ρίζα AX- ὁ ἔλλοψ, ὁ κάτοικος τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου, δὲν ὠνόμασε τὸ ὑγρὸ στοιχεῖο οὔτε τὸ νερὸ τῶν ποταμῶν, γι' αὐτὸ ἄλλωστε καὶ ἔδωσε δεκάδες ὀνόματα στοὺς ποταμοὺς οὐδεμίαν σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν ρίζα AX-, ὅπως στὸν Ἡσίοδο (ποὺ ἀνέφερα) ἀλλὰ καὶ στὸν Ὅμηρο ἀναφέρονται. Ὄνόματα ὅπως Αἰ-γυπτος, Ἀλφειὸς, Ἀξιός, Ἀσωπός, Αἴσιπος, Βοάγριος, Γρηνικός, Μαϊάνδρος,

Σκάμανδρος, Ρήσος, Ἐπτάπορος, Καρησός, Ρόδιος, Κηφισός, Κάνστρος κ.λπ. Ἐάν τώρα τὸν ἐκ τῆς ῥοῆς θόρυβο τοῦ ὕδατος τὸν μιμήθηκαν κατ' ἄλλο τρόπο ἄλλοι λαοί, αὐτὸ δικαιολογεῖ ἀπόλυτα τὴν θέσι πού ὑπεστήριζα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ὑποστηρίζοντες τὴν ὑπαρξί-πρωτογλώσσας καὶ μάλιστα προερχόμενης ὄχι ἐκ τοῦ Ἰαπετονίδου Προμηθέως ("Αρειοι κ.λπ.) ἀλλὰ ἐκ τοῦ Ἰάφεθ (!), πού βεβαίως ἐγκατελείφθη ὡς τραβηγμένο ἀπὸ τὰ μαλλιά, γιὰ νὰ δοθῇ (πρὸς χάριν τῆς «συμβατικότητας» καὶ ἐδῶ, ὅπως ἔλεγα) ἡ ἐξω-λογικὴ λύσι τῶν «Ἰνδοευρωπαϊῶν». Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἀποδεικνύουσα, ἴσως, μόνο αὐτὴ τόσο ἀπόλυτα τὴν αἰτιώδη σχέσι της πρὸς τὴν φύσι καὶ τὸν ἄνθρωπο τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου δικαιολογεῖ τὴν θέσι μου ὅτι ὑπῆρξε ἡ γονιμοποιὸς δύναμι πολλῶν ἄλλων γλωσσῶν, χάρισε χιλιάδες λέξεων σ' ὅλους τοὺς λαοὺς καὶ βεβαίως ὠνόμασε τὰ διανοήματα, δίδοντας διέξοδο στὴν φιλοσοφία, τὰ μαθηματικὰ καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐπιστήμην.

Εἶναι βέβαιο, ὅτι ἡ ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου, ὅπως καὶ τοῦ ἀνθρώπου του καὶ τῆς γλώσσας του, εἶναι πάρα πολλῶν χιλιάδων ἐτῶν. Ἄς δοῦμε μιὰ πτυχή. Πρὸ 145 ἑκατομμυρίων ἐτῶν, ὅταν ὁ πλανήτης γῆ ἦταν μιὰ ὑδρόσφαιρα, πανθάλασσα θὰ λέγαμε, ἀνεδύθη ἡ πρώτη ὁροσειρά, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν Πελαγονική, μὲ κορυφὴ τὸν Ὀλυμπο. Μετὰ ἀπὸ 110 ἑκατομμύρια ἔτη ἄρχισαν νὰ ἐμφανίζονται τὰ Πυρηναῖα, οἱ Ἄλπεις, τὰ Ἱμαλαῖα· τότε ἀκριβῶς ἀνεδύθη καὶ ἡ Πίνδος. Εἶναι δὲ γνωστό, ὅτι οἱ πηγὲς τῶν ποταμῶν βρίσκονται στὰ ὄρη. Εἶναι δὲ τελείως λογικὸ, καὶ τὸ ὄν ἄνθρωπος, ὁ θεώμενος θεὸς θηρευτῆς, εἰς «οὔρεα μακρά» νὰ ἐγκατεστάθῃ καὶ νὰ ξεκίνησεν ἀπὸ αὐτὰ τὸν πολιτισμὸ του. Σ' αὐτὰ ἐγκατεστάθῃ ὁ κτηνοτρόφος *κύκλωψ* καὶ σ' αὐτὰ ἔφτιαξε μὲ λίθους τὸ κυκλικὸ μαντρί του, πού ὠνόμασε *Ο-Ἴκον*. Αὐτὸς ὁ κτηνοτρόφος, ὁ κάτοικος τῆς Πίνδου, «περὶ τὸ ἑλληνικόν», μιμούμενος τὰ ἡχητικὰ καὶ ὀπτικὰ ἐρεθίσματα μᾶς ἔδωσε τοὺς φθόγγους μὲ σημασία, πού μετασχηματίσθηκαν βαθμιαίως στὰ ἀρχέγονα ὀνόματα τῶν πραγμάτων.

Καὶ τώρα τὸ ὄνομα *ΑΧΕΛΩΙΟΣ*.

Τὸ «Α», ἔλεγα κατὰ τὴν ἀνάλυσι τῶν κωδικῶν σημασιῶν τοῦ ἀλφαβήτου, μᾶς δίνει ὡς φωνῆεν μιὰ σειρὰ ὑποστασιακῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ὄντος ἄνθρωπος, π.χ. θαυμασμό, ἐκπληξι, φόβο, τὴν ἀναπνοή, τὴν ἱκανοποίησι καὶ βεβαίως τὸν ἄνθρωπο. Ἀκόμη τὴν ἀρχή, τὸ *ἀεί*, τὸ *ἄνω*, τὸν *ἄνω* καὶ βεβαίως τὸν ἡγέτη κ.λπ. Στὴ λέξι μας τὸ (Α) εἶναι καθαρὰ θαυμαστικὸ τοῦ ἤχου πού προκαλεῖ τὸ νερὸ ἀκολουθώντας τὰ χάσματα-ρήγματα (τὰ φαράγγια) τῶν βουνῶν (Χ). Αὐτὸς ὁ φθόγγος *ΧΑF-* ἢ *ΧΑ-*, γέννημα θαυμασμοῦ καὶ τῆς χαρᾶς τῆς ἀνθρώπινης πού φέρνει τὸ γέλιο, τὸ χά, χά ἢ χί, χί, στὸ ἄκουσμα τοῦ ῥέοντος νεροῦ, τοῦ *ἔδους*, τοῦ στηρίγματος (Ε) τῆς ζωῆς, αὐτὸς ὁ ἀργυρὸς, ὁ λευκός, ὁ ὁμίλων μὲ τὰ «λαλάδια» τῆς ἀκτῆς (Α) ὁ μεγαλύτερος ὄλων τῶν ἄλλων (Ω), ὁ «*κρείων*», αὐτὸς πού βλέπουμε, πού τὸν δείχνουμε (Ι), πού μέσα στὸ χῶρο κινεῖται διαγράφοντας μιὰ κίνησι ὁμοιάζουσα μὲ παλινδρομικὴ (Σ), αὐτὸς εἶναι ὁ Ἄχελῳς ἢ Ἄχελῳις. Καὶ πράγματι ἡ λογικὴ μᾶς λέει ὅτι, ἐὰν ἐδῶ στὴν Πελαγονικὴ ὁροσειρὰ καὶ ἀργότερα στὴν Πίνδο πρωτοεμφανίστηκε ἡ χέρσος γῆ (ξηρὰ), τότε καὶ τὰ ποτάμια αὐτὰ πού ξεκίνησαν ἀπ' τὰ φαράγγια αὐτῶν τῶν βουνῶν εἶναι ἴσως τὰ ἀρχαιότερα ὄλων τῶν ἄλλων τῆς γῆς.

Ἄς δοῦμε τώρα μιὰ ἄλλη λέξι σχετικὴ μὲ τὸ ὑγρὸ στοιχεῖο, πού ἀποτελεῖ καὶ

τὴν βάσιν ἐκ τῆς ὁποίας προῆλθε ἡ ζωή, τὸ ὕδωρ.

Ὑδωρ (Βοιωτ. *οὕδωρ*): Τὸ ὕδωρ ὡς ὑγρὸ στοιχεῖο ὁ ἄνθρωπος τὸ κατέταξε σὲ πόσιμο ἢ ἐκ πηγῶν, ἀναβλύζον ἢ ἐντὸς τῶν σπηλαίων (*ναῶν*) ἐμφανιζόμενο ἢ ἐκ τῶν ποταμῶν, λιμνῶν καὶ φρεάτων προερχόμενο ἢ τέλος πίπτον ὡς ὄμβρος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ σὲ ἀλμυρὸ προερχόμενο κυρίως ἀπὸ τὴν θάλασσα. Ὁ ἀρχέγονος φθόγγος μὲ σημασία τὴν ῥοή (ἡ ῥοή ἄλλωστε παράγει τὸν ἤχο) ἦτο τὸ «*Ρόο*» ἢ «*Ρῶ*», τὸ ὁποῖο μᾶς ἔδωσε τὸ σύμβολο-γράμμα «Ρ». Καὶ δὲν εἶναι καθόλου τυχαῖο ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὅλες τὶς λέξεις ποὺ ἀναφέρονται στὸ ὑγ-ρ-ὸ στοιχεῖο, π.χ. ὕδω-ρ, ὄμβ-ρ-ος, φρέα-ρ, νε-ρ-ό, τὶς συνέθεσε προσθέτοντας τὸ γράμμα «Ρῶ». Ὁ ἄνθρωπος, «γιά νὰ πίνει νερό», χρησιμοποιοῦσε ἄλλοτε, καὶ σήμερα σὲ μερικὲς περιπτώσεις, τὴν παλάμη τοῦ ἢ κάποιον δοχεῖο (κοῖλον). Ἡ ἀτέραντη ὁμως κοιλότης Υ (ᾠκεανός), ἐκ τῆς ὁποίας παρέχεται ἡ δύναμις (Δ) σ' ὅλο τὸν γήινο χῶρο (Ω) διὰ τῆς ῥοῆς (Ρ) ὅλων τῶν ὑδάτων, ὥστε νὰ γεννῶνται (μήτρα), νὰ διατρέφονται καὶ διαιωνίζονται ὅλα τὰ ἔμβια ὄντα τῆς γῆς, αὐτὸ τὸ δῶρο πρὸς τὴν ζωὴ ὠνόμασε *ὑδωρ*. Τὸ πόσιμο καὶ κατάλληλο γιὰ τὴ ζωὴ χερσαίων ὄντων ὕδωρ προέρχεται βεβαίως καὶ αὐτὸ ἐκ τῆς θαλάσσης (*ἄλς*) ἀλλὰ διὰ τοῦ ὄμβρου ἢ ὑετοῦ.

Ὀμβρος εἶναι ἡ θύελλα (ἀστραπή-βροντές-ἄνεμος) μετὰ βροχῆς. Τὸ ὄνομα *καταιγίς* ἐδόθη στὴν ἰσχυρὴ βροχή, διότι οἱ κτηνοτρόφοι κύκλωπες, πρόγονοι καὶ ἀρχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ μας πολιτισμοῦ, τὸ κτύπημα τῆς βροχῆς τὸ παρωμοίασαν μὲ τὸ «ποδοβολητό» ποὺ κάνουν τὰ γίδια, οἱ *αἶγες*, ὅταν κατεβαίνουν ἀπὸ τὸ βουνὸ γιὰ νὰ πᾶνε νὰ ποτιστοῦν· οἱ κτηνοτρόφοι ἄλλωστε ὠνόμασαν τὴν ἀκτὴ τῆς θάλασσας *αἰγιαλόν*, διότι τὸ κύμα στὴν ἀκτὴ *αἰγοπηδᾷ*: *αἶγες* εἶπαν καὶ τὰ κύματα. Ἡ *καταιγίς* ὑπῆρξε καὶ εἶναι ἡ δημιουργὸς αἰτία τῶν *χειμάρρων* ἢ *χειμαρρόων*. Ἐδῶ στὴν λέξι βλέπουμε ὅτι ἡ ὁρμητικότητα δίδεται μὲ δύο «ρρ». «Ὡς δ' ὁπότε πλήθων ποταμὸς πεδιόνδε κάτεισι χειμάρρους κατ' ὄρεσφιν, ὀπαζόμενος Διὸς ὄμβρω πολλὰς δὲ δρυς ἀζαλέας, πολλὰς δὲ τε πεύκας ἐσφέρεται, πολλὸν δέ τ' ἀφυσγετὸν εἰς ἅλα βάλλει». [Κι' ὅπως τὸ φουσκωμένο ποτάμι στὴν πεδιάδα κατεβαίνει σὰν χειμαρρόος ἀπ' τὰ ὄρη συζευγμένος μὲ τὴν δύναμι τῆς βροχῆς, πολλὰς δὲ βελανιδιὰς ξερὰς καὶ πολλὰ πεύκα ξερριζώνει καὶ παρασύρει καὶ ἀκόμη πολὺ λάσπη εἰς τὴν θάλασσα ἐκβάλλει: Ἰλ. Δ 492-495].

Ὀμβρος γενικώτερα ἦταν τὸ ὑγρὸ στοιχεῖο. Ὑετὸς σημαίνει ἐπίσης τὴν βροχή, ὅπως καὶ στὸν Ὀμηρὸ (Ἰλ. Μ 133) καὶ στὸν Ἡσίοδον (*Ἔργα καὶ Ἡμέραι* στίχ. 552) τὴν συναντοῦμε. Ἡ λέξι ἔχει σχηματισθῇ ἀπὸ τὴν ρίζα Υ- τοῦ ῥήματος «ὔω». Καὶ τὸ ῥῆμα αὐτὸ τὸ συναντοῦμε ἐπίσης τόσο στὸν Ὀμηρὸ («ὔε δ' ἄρα Ζεὺς»: Ἰλ. Μ-25) ὅσο καὶ στὸν Ἡσίοδον («ὔει ποτὶ ἔσπερον»: στίχ. 553). Ἐκ τοῦ «ὔω» καὶ αἱ «Ἰάδες», οἱ ἑπτὰ ἀστέρες τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Ταύρου (Ἰλ. Σ 486, Ἡσίοδος *Ἔργ. Ἡμ.* στίχ. 615). Ἡ δύσι τῶν «Ἰάδων» συμπίπτει μὲ τὴν ἀρχὴ τοῦ φθινοπώρου, ὅταν ἀρχίζουν οἱ βροχές· τὶς Ἰάδες οἱ Λατῖνοι ὀνομάζουν *Suculae*, δηλ. χοιρίδια. Στὴν ἑλληνικὴ «ὔς» ἢ «σὺς» ἐλέγετο τὸ ἀγριογούρουνο. Ἡ σχέσι μετὰξὺ «Ἰάδων», «ὔετοῦ» (ῥῆμα ὔω) καὶ τοῦ «ὔός» (χοῖρος-γουρούνη) τῶν Λατίνων δὲν θὰ μπορούσε νὰ δικαιολογηθῇ παρὰ μόνον ἀπ' τὴν παρατήρησι ὅτι μὲ τὴν βροχὴ γεμίζουν οἱ νερόλακκοι (Υ), πρᾶγμα ποὺ δίνει τὴν χαρὰ στὰ γουρούνια νὰ κυλισθοῦν στὴ λάσπη τους. Ὑδρία ἐλέγετο, ὡς γνωστὸν, τὸ δοχεῖον ὕδατος, ἡ στάμνα («Δαυλός», τεύχος 84/1988).

Ἐλεγα στήν ἀρχή ὅτι τὸ ὕδωρ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ἔλεγαν *οὕδωρ*. Αὐτὴ ἡ δίφθογγος «ου» ὑποκρύπτει πιθανῶς τὸ γνωστὸ μόνο ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν F (δίγαμμα), τὸ ὁποῖο φωνητικῶς ἀπεδίδετο διὰ τῶν συμφωνοειδῶν γραμμάτων (Q U) καὶ B (β) ἀκόμη δὲ καὶ διὰ τοῦ Φ (φ), τὰ ὁποῖα ἤδη προεφέροντο ὅπως καὶ παρ' ἡμῖν. Ἡ σημερινὴ πάντως θέσι τῶν φιλολόγων εἶναι ὅτι τὸ F (δίγαμμα) δὲν ἦτο φωνῆεν ἀλλὰ σύμφωνο «*παρεμφερές τῷ καθ' ἡμᾶς συμφωνοειδεῖ ἢ χειλεοφώνῳ "U" καὶ τῷ συγγενεῖ αὐτῷ "B"*». Οὐδεμία ὅμως ἐτυμολογικὴ σχέσι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀναπτυχθῇ μὲ τὴ λέξι *ζειδωρος*, διότι τὸ Z ὡς διπλοῦν σχηματίζεται ἐκ τῶν Σ, Δ. Οἱ Δωριεῖς τὸ πρόφεραν σάν ΣΣ. Στους Αἰολεῖς τὸ ζά = διά. Στους Βοιωτοὺς-Αἰολεῖς καὶ Δωριεῖς τὸ Z γίνεται Δ. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν λέξεων γίνεται δδ καὶ μόνο στοὺς Ἀρκάδες ἐνίοτε ἀντὶ τοῦ B ἐτίθετο Z, π.χ. *ζέρεθρον* ἀντὶ βέρεθρον (βάραθρο).

Ἀλλὰ ἐὰν ἀκόμη δεχθοῦμε ὅτι ἡ λέξι «*ζειδωρος*», ποὺ προέρχεται ἐκ τοῦ ῥήματος *ζάω* (Ἑπ. *ζάω*, *ζῶ*) καὶ ποὺ σημαίνει κυρίως ὑπάρχω ἐν τῇ ζωῇ, καὶ ἡ λέξι *δῶρον* ἦτο δυνατόν νὰ εἶχε καὶ τὴν φωνητικὴ ἀπόδοσι «B-εἰδωρος», καὶ ἀπάλι σὲ κανένα χρόνο καὶ φωνὴ δὲν ἔχομε μετατροπὴ τοῦ ι ἢ τοῦ η σὲ «υ». *Βύδωρος* λέξι δὲν ὑπάρχει. *Βυδοί* παρ' Ἡσύχιον οἱ μουσικοί, *βίδη* δὲ ὁ μουσικὸς τόνος (*κροῦμά τι*). Τέλος ἡ λέξι «*βέδν*», τὴν ὁποία ἀναφέρουν δύο συγγραφεῖς, ὁ Φιλύλλιος καὶ ὁ Κλήμης· ὁ πρῶτος τὴν ἐρμηνεύει ὡς ἀέρα καὶ ὁ δευτέρως ὡς ὕδωρ.

Αὐτὴ ἡ μικρὴ παρέκβασι γιὰ τοὺς ἐτυμολογοῦντας τὴν λέξι *ὑδωρ* ἐκ τοῦ «βείδωρον». («*Ἐδῶ τὸ νερὸ ἦταν εὐλογία θεοῦ, λεγόταν Βείδωρον (βείομαι θὰ πεῖ ζῶ καὶ δῶρον, αὐτὸ ποὺ χαρίζει τῇ ζωῇ)*») Τὸ ῥῆμα *βέομαι* καὶ *βείομαι* τίθεται μόνο μὲ τὴ σημασίαν τοῦ «θὰ ζήσω», ὅχι τοῦ ζῶ. Ἀλλὰ καὶ ἡ λέξι *ζειδωρος* σημαίνει τὸν παρέχοντα *ζειάς*, *ζειά* δὲ (*ζειαί*) εἶναι εἶδος σιτηροῦ, πιθ. τὸ «ἀσπροσίτι», ἐξ οὗ ὁ «*φάρος*», Λατίν. *far*, τὸ ὁποῖο χρησίμευε ὡς τροφὴ τῶν ἵππων. Ὑπάρχουν βεβαίως καὶ συγγραφεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐρμηνεύουν τὴν λέξι *ζειδωρος* ὡς προερχόμενῃ ἐκ τοῦ βιό-δωρος. Κανεῖς ὅμως ἀπὸ τὸ *βίδη* ἢ *βέδν* δὲν σχημάτισε τὴν λέξι *βύδωρ* καὶ τελικὰ *ὑδωρ*.

Κλείνοντας τὴν λέξι *ὑδωρ* θὰ συμπλήρωνα ὅτι μὲ αὐτὴ σπανίως ἀναφερόμαστε στὸ θαλάσσιον ὕδωρ — ἀλλὰ στὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς, τοῦ ὑετοῦ. Εἶναι πολὺ πιθανὸν ἡ λέξι νὰ παρήχθη ἐκ δύο λέξεων: τῆς λέξεως «*υετός*» καὶ τῆς λέξεως «*δῶρον*». Ἐὰν αὐτὴ ἡ σύνθεσι τοῦ ῥήματος «*ὑω*» (ρίζα Υ) καὶ τῆς λέξεως *δῶρον* (ὑετοῦ δῶρον) σχημάτισε τὴ λέξι *ὑδωρ*, δὲν σημαίνει πῶς ἡ κωδικὴ ἀνάλυσι τῆς λέξεως διὰ τῶν γραμμάτων θὰ μᾶς ἔδινε ἀναγκαστικῶς ἄλλα ἀποτελέσματα. Θὰ συνεχίσω.

Ἡλίας Α. Τσατσόμοιρος

ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ

Πρό 140.000.000 ετών!..

Ἡ ἠθελημένη ὑποβάθμισι τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας, πού μεθοδικά πλέον ξεκίνησε μέ τίς «ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεις» τῶν τελευταίων δεκαετιῶν καί συνεχίσθηκε μέ τὸ ἄθλιο ὡς σύλληψι μονοτονικό, δὲν φαίνεται νὰ ἔγινε σὲ βάθος ἀντιληπτὴ ὡς πρὸς τοὺς σκοποὺς πού ἐπιδιώκει. Κάποιες δὲ νέες κινήσεις γύρω ἀπ' τὸ γλωσσικὸ μοιάζουν μέ προσπάθειες «κουκουλώματος» τῆς συνωμοσίας, πού ἐπιχειρεῖται τώρα μέ νέο τρόπο. Θέμα: ἡ τελικὴ ἐξαφάνισι γλώσσας καί γραφῆς --μιὰ καί ἡ πρώτη φάσι τῶν στρεβλωτῶν τῆς ἱστορίας «στέριωσε» καί εἶναι ἤδη ἀποδεκτὴ, καί διδάσκεται ὑπὸ τῶν γλωσσολόγων, ὅπως τὰ

(α) περὶ συμβατικότητος τῶν λέξεων,

(β) περὶ «Ἰνδοευρωπαϊκῆς» μητέρας γλώσσας καί

(γ) περὶ τῆς προελεύσεως δῆθεν τῆς ἑλληνικῆς γραφῆς ἀπὸ τοὺς Φοίνικες κ.λπ.

Οἱ «ἀρμόδιοι» τοῦ Ὑπουργείου «Παιδείας» κατάφεραν παρὰ τίς ἔντονες διαμαρτυρίες πολλῶν ἐκπαιδευτικῶν ἢ καί μελετητῶν, τέλος δὲ καί ἐρευνητῶν, στὰ θέματα τῆς γλώσσας νὰ παραμείνουν ὄχι μόνον ἀκλόνητοι στίς θέσεις τους, ἀλλὰ νὰ εἶναι καί αὐτοὶ πού κινοῦνται σήμερα γιὰ τὴν διάσωσι δῆθεν τῆς γλώσσας, μεταβληθέντες ἀπὸ καταστροφεῖς τῆς σὲ προστάτες... Θαυμάστε τους!

Ὁ «Δαυλὸς» προκάλεσε καί προκαλεῖ ὅλους αὐτοὺς τοὺς καταστροφεῖς σὲ μακρὰ συζήτησι ἀπὸ τὴν τηλεόρασι, γιὰ ν' ἀποδειχθῇ ἡ εὐθύνη τους γιὰ τὴν σημερινὴ πνευματικὴ ἀφασία τῶν νέων μας. Σατανικὴ πράγματι «σύλληψι»: Ἡ σιωπὴ τους σκοπὸν ἔχει νὰ προστατέψῃ ὥστε νὰ μὴ κλονισθῇ τὸ παραμῦθι ὅτι εἶναι Ἰνδοευρωπαϊκὴ ἡ προέλευσι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καί Φοινικικὴ ἡ προέλευσι τῆς γραφῆς.

Μὲ τὴν παραπάνω «τριλογία» τῶν συνωμοτῶν ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος καί τοῦ πολιτισμοῦ μετατρέπεται σὲ μοχλὸ τῆς ἐξουσίας. Γι' αὐτὸ καί ὁ πόλεμος ἄλλωστε κατὰ τῆς πανάρχαιας ἑλληνικῆς γλώσσας, πού ἀπὸ μόνῃ τῆς ἀποκαλύπτει τὴν ἐξωλογικὴ τοποθέτησι ὅλων τῶν «ισμῶν». Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, τὸ φωνάζουμε συνεχῶς ἀπ' τὸν «Δαυλὸ», εἶναι ἡ μόνῃ ἱκανὴ νὰ ἐρμηνεύῃ τὰ ἀνελίσσόμενα διαδοχικῶς συμβάντα τοῦ Κόσμου καί νὰ ὁμιλῇ περὶ πρέποντος, Ἀρμονίας, μέτρου καί ὅσων ἄλλων κρύπτονται στίς λέξεις τῆς. Αὐτὸ ἐνοχλεῖ ὅλα τὰ κατεστημένα τῶν ἐκμεταλλευτῶν τῆς ἐξουσίας σ' ὅλες τίς ἐκδηλώσεις τῆς, μέχρι τὸ ἐσώτατο ἀνθρώπινο εἶναι.

Ἐχομε πολλὰ νὰ ποῦμε, ἀλλὰ δὲν τολμοῦν νὰ ἔλθουν σὲ ἀναμέτρῃσι. Ἐγὼ προσωπικά, παρ' ὅλον ὅτι ζῶ τίς προσπάθειες τῶν συνεργατῶν τοῦ «Δαυλοῦ», αἰσθάνθηκα πόσο ἀπέχω ἀπ' τὴν ὀρθὴ ἐκτίμησι τῶν ἱστορικῶν συμβάντων, ὅταν διάβασα μερικὲς σελίδες ἀπὸ τὸ πρὸς δημοσίευσι ἔργο τοῦ φίλου κ. Ἡ. Τσατσόμειρου. Γράφει σὲ κάποιο κεφάλαιο ὁ ἐρευνητὴς κάτι, πού κανεῖς δὲν τοῦ ἀπέδωκε τὴν πρέπουσα σημασία:

«Πρό 140.000.000 ἐτῶν, ὅταν ὁλόκληρος ὁ πλανήτης σκεπάζονταν ἀπὸ νερὰ καί χέρσος γῆ δὲν ἐφαίνετο πουθενά, στίς ἀρχὲς ἀκόμη τῆς Κρητιδικῆς περιό-

δου, ὅπως σημειώνει ἡ ἐπιστήμη τῆς γεωλογίας καὶ τῶν ἄλλων συναφῶν κλάδων, μιὰ γιγαντιαία ἀνοδικὴ ὀρογενετικὴ κίνησις ἀνύψωσε ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνεια τῆς ὑδροσφαιρας πρὸς τὸν ἥλιο τὴν λεγομένην “πελαγονικὴν ὀροσειρά” — μιὰ στενὴ ζώνη ξηρᾶς ποῦ περιελάμβανε τὴν βορειότερη Μακεδονία (Πελαγονία), τὸν Ὀλυμπο, τὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τῆς μετέπειτα Θεσσαλίας καὶ τὴν βόρειο Εὐβοία... Ἐπὶ 115.000.000 χρόνια αὕτῃ ἡ μοναδικὴ νησίδα ἀντίκρυζε, μόνον αὕτῃ, τὴν πανθάλασσα... Σ’ αὕτην τὴν νησίδα ἄρχισε ἡ διαδικασία τῶν νέων μορφῶν τῆς ὄντογενέσεως... Καὶ τότε —λέγει ὁ ἐρευνητής— πρὸ 35.000.000 ἐτῶν ἄρχισαν νὰ ἀναδύονται ὡς ἄλλα νησιά οἱ γνωστοὶ ὄρεινοὶ ὄγκοι ὅπως οἱ Ἀλπεις, τὰ Πυρηναῖα καὶ τὰ Ἱμαλάια. Μαζί μὲ τὶς Ἀλπεις (Δειναρικές) ἀνεδύθη καὶ ἡ Πίνδος».

Τί ἀπαντοῦν σ’ αὐτὸ οἱ συνεχιστὲς τῆς πλαστογραφίας καὶ τῆς στρεβλώσεως τῆς ἀνθρώπινης Ἱστορίας; Καὶ μὲ ποιά λογικὴ ἡ παρουσία τοῦ ἀνθρώπου, σὲ ὅποια ἐποχὴ κι ἂν ἐμφανίσθηκε αὐτός στὸν πλανήτη, μπορεῖ νὰ ἀναζητεῖται σὲ ὅποιαδὴποτε ἄλλη περιοχὴ, ἀλλὰ ὄχι στὸν Ὀλυμπο;

«Οὐρεα μακρὰ θεῶν χαρίεντας ἐναύλους», σημειώνει ὁ ἐρευνητής, ὅτι ἡ «Θεογονία» ἀναφέρει ὡς τὴν κατοικία τῶν πρώτων ἀνθρώπων (θεῶν). Εἶναι δυνατόν ποτὲ σὲ μιὰ περιοχὴ, ποῦ γιὰ λόγους ἀνερμηνευτοῦς, ἀναδύεται ἡ πρώτη χέρσος γῆ, ὁ ἄνθρωπος τῆς προνομιοῦχου αὐτῆς γῆς νὰ σχηματίζῃ γλῶσσα ἀργότερα ἀπ’ ὅ,τι οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ποῦ ἡ ἀνάδυσις τῆς γῆς τοὺς καθυστέρουσε κατὰ μερικὰ ἑκατομμύρια ἔτη;

«Χῶρος καὶ ἄνθρωπος —συνεχίζει ὁ ἐρευνητής— ἐδῶ μεταξὺ Ὀλύμπου καὶ Πίνδου ἐσχημάτισαν τὴν πανάρχαια γλῶσσα, ἡ ὁποία καὶ ἐδάνεισε τὶς λέξεις τοῦ πολιτισμοῦ τῆς εἰς τοὺς ἄλλους λαούς». Αὕτῃ ἡ γλῶσσα, ὅπως ἀποδεικνύει ὁ ἐρευνητής, περικλείει τὶς λύσεις στὰ οἰκουμενικὰ προβλήματα τῆς ἀνθρωπότητος. Τὰ παιδιὰ μας, ποῦ τὰ κατάφεραν νὰ μὴ θέλουν νὰ ὁμιλοῦν Ἑλληνικά, ἀλλὰ νὰ θεωροῦνται σπουδαῖοι ὅταν ὁμιλοῦν Εὐρωπαϊκά, δηλαδὴ τὶς γλῶσσες ποῦ ἡ ἑλληνικὴ ἀνέθρεψε, εἶναι, νομίζω, πλέον καιρὸς νὰ μάθουν τὴν ἀλήθεια, δηλαδὴ τὸ ἱστορικὸ συμβὰν ποῦ παρέμεινε στὴ μνήμη τῆς γεωλογίας. Μόνον ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴ γλῶσσα θ’ ἀνοίξουμε τὰ μάτια τῶν παιδιῶν. Αὕτῃ εἶναι ἡ ἐπιταγὴ τῶν καιρῶν. Πρέπει νὰ μάθουν ἐπὶ τέλους τί σημαίνει Ἑλλήν.

Ἐρινὺς

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Θ. ΠΑΠΠΑΣ*

Ἀντιβαρύτης, Ἐλεγχος Βαρύτητος

Δύο σοβαρές ἐπιλογές πρὸς τὴν ἐφικτὴ ἀντιβαρύτητα φαίνεται ὅτι ὑπάρχουν: 1) μὲ βάσι τὸ φαινόμενο Hatchison¹ καὶ 2) μὲ βάσι τὸ φαινόμενο Παππᾶ² μεταξὺ συμφασικῶν ρευμάτων διηγεγμένων διπολικῶν κεραιῶν. Ἡ προέλευσι τοῦ φαινομένου Hatchison δὲν εἶναι γνωστὴ καὶ ὑπὸ ἔλεγχον. Ἐν τούτοις ὑπάρχει ἰσχυρὴ ἔνδειξι ὅτι τὰ δύο φαινόμενα διασυνδέονται ἢ εἶναι τὸ ἴδιο φαινόμενο. Διὰ νὰ εὑρεθῇ, ἂν ὑπάρχη, αὐτὴ ἢ σύνδεσι, πρέπει νὰ θεωρηθῇ εἰς βάθος ἡ φύσι τῆς βαρύτητας.

Ἡ Νευτώνεια βαρύτητα ἐξηγεῖ ποσοτικὰ τὴν τροχιακὴ συμπεριφορὰ τῶν οὐρανίων σωμάτων σὲ ὑψηλὸ βαθμὸ ἀκριβείας, ἂν καὶ μὲ μικρὴ συγκεκριμένη ἀπόκλισι παρέμειναν ἀνεξήγητα κάποια φαινόμενα ὅπως ἡ πρόοδος τοῦ περιηλίου τοῦ Ἑρμῆ, τῆς Ἀφροδίτης, τῆς Γῆς, τοῦ Ἄρεως, τοῦ ἀστεροειδοῦς Ἰκάρου κλπ. Ἐν τούτοις ἡ θεωρία τοῦ Νεύτωνος δὲν ἐξηγεῖ καθόλου τὴν κατανομὴ τῶν πλανητῶν σύμφωνα μὲ τὸ γνωστὸ νόμο τοῦ Bodes εἰς τὸ ἥλιακὸ σύστημα ἢ ἄλλες ὑπάρχουσες κανονικότητες τῶν τροχιῶν. Ἀκόμη ἰδιαίτερες δομὲς δὲν ἐξηγοῦνται ἐπίσης καθόλου, ὅπως ἐκείνη τοῦ δακτυλίου τοῦ Κρόνου.

Μὲ τὴ γενικὴ θεωρία τῆς σχετικότητος νοεῖται μία μεγάλη σειρὰ μαθηματικῶν προτύπων, βασισμένων στὴ γεωμετροδυναμικὴ μέθοδο τῶν Kaluza, Christoffel, Ricci καὶ Einstein. Τὸ πρότυπο ποὺ περιγράφει τὴν γνωστὴ δυναμικὴ τοῦ ἥλιακοῦ συστήματος καὶ ἀκολουθεῖ τὴν μεθοδολογίαν τῆς γενικῆς σχετικότητος, εἶναι τὸ πρότυπο Schwarzschild. Τὸ πρότυπο Schwarzschild κατὰ ἓνα μεγάλο βαθμὸ προσεγγίσεως εἶναι ταυτόσημο μὲ τὴν Νευτώνειο θεωρίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἀρκετὴ καὶ ἡ πλέον κατάλληλη δι' οἰονδήποτε πρακτικὸ σκοπὸ. Ἡ ὑπεροχὴ τοῦ προτύπου Schwarzschild ὑποτίθεται ὅτι εὑρίσκεται στὴν ἐξήγησι τῆς προόδου τοῦ περιηλίου τοῦ Ἑρμοῦ. Ἐν τούτοις αὐτὸ τὸ φαινόμενο τῆς τάξεως τῶν 42 δευτερολέπτων τῆς μοίρας τοῦ τόξου ἀνὰ ἑκατονταετία εἶναι ἄνευ σημασίας δι' οἰονδήποτε ἐφαρμογὴν, πρακτικὴ καὶ ἀξία. Ἐπιπλέον ἡ πρόοδος τοῦ περιηλίου τῶν ἄλλων πλανητῶν, τῆς Ἀφροδίτης, τῆς Γῆς, τοῦ ἀστεροειδοῦς τοῦ Ἰκάρου, τοῦ Ἄρεως φαίνεται νὰ μὴν ἔχουν καμμία σχέσι πρὸς τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ προτύπου Schwarzschild. Ἡ θεωρητικὰ βαρυτικὴ κατάρρευσι τοῦ προτύπου Schwarzschild, ποὺ ὁδηγεῖ σὲ μία μαύρη ὀπή, ἂν θεωρηθῇ ὡς πραγματικὴ, εἶναι πέρα ἀπὸ οἰονδήποτε ἀνθρώπινον πρόσβασι ἢ δυνατότητα γιὰ τὰ ἐπόμενα 1000 χρόνια. Τέτοια «φαινόμενα» ὑπόκεινται μόνον σὲ ἰκανότητες «θεῶν», καθόσον ἄπειρος χρόνος καὶ ἄπειρο διάστημα ἀπαιτοῦνται γιὰ τὴν ἐξέλιξι καὶ τὸν σχηματισμὸν τους, ἂν θεωρηθῇ ὅτι πραγματικὰ ὑπάρχουν. Αὐστηρῶς ὁμιλοῦντες καὶ ἔξω ἀπὸ ἀκαδημαϊκὰς θεωρήσεις, ὑπὸ οἰονδήποτε ἄλλῃ πρακτικῇ, οἰκονομικῇ ἢ στρατηγικῇ

* Ὁ δρ. Π.Θ.Π. εἶναι καθηγητὴς τῆς φυσικῆς καὶ τῶν μαθηματικῶν σὲ Α.Ε.Ι. καὶ διεθνῶς γνωστὸς ἐρευνητὴς προβλημάτων τῆς σύγχρονης φυσικῆς. ἔχει δημοσιεύσει ἀνακοινώσεις γιὰ τὶς ἐρευνῆς του σὲ διάφορα ἔγκυρα ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν Η.Π.Α.

ἄποσι, ἡ γενικὴ σχετικότης δὲν προσφέρει τίποτε περισσότερο ἀπὸ τὴ Νευτώνεια βαρύτητα. Συνεπῶς ὅσον ἐνδιαφερόμεθα γιὰ τὴ ἐφηρμοσμένη βαρύτητα, ἡ γενικὴ σχετικότης εἶναι πλεονασμός, ἐν σχέσει πρὸς τὴν πολὺ ἀπλούστερη Νευτώνεια βαρύτητα.

Ἡ ἐνότις τοῦ κόσμου, ποὺ ἀναφέρεται στὶς ἀντιλήψεις καὶ ἐπιδιώχθηκε στὴν κοσμοθεωρία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων καὶ ποὺ πέρασε σχεδὸν σὲ ὅλες τὶς ἄλλες φιλοσοφίες καὶ θρησκείες, θὰ πρέπει νὰ περιλαμβάνη καὶ τὴν βαρύτητα. Ἡ ἐπιθυμία τῆς ἐνοποιήσεως τῶν φυσικῶν νόμων δὲν ἐκδηλώθηκε τὸ πρῶτον ἀπὸ τὸν Einstein. Παρόλα αὐτὰ εἰρωνικὰ ἡ ἐνοποίησις τῆς γενικῆς σχετικότητος μὲ τὶς σύγχρονες θεωρίες τῆς κβαντομηχανικῆς εἶναι ἡ πλέον τυπικὴ ἀποτυχία τοῦ 20οῦ αἰῶνα. Τὰ ὑπάρχοντα σχέδια τῆς ἐνοποιήσεως δὲν εἶναι κὰν πρότυπα, καθὼς δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένα στοιχειωδῶν ἀντιφάσεων. Ἐπομένως αὐτὰ τὰ σχέδια δὲν μπορεῖ νὰ κληθοῦν κατὰ μείζονα λόγο ἐνοποιημένες θεωρίες καὶ εἶναι κατὰ κανόνα ἄνευ πρακτικῆς σκοπιμότητος καὶ ἐφαρμογῆς.

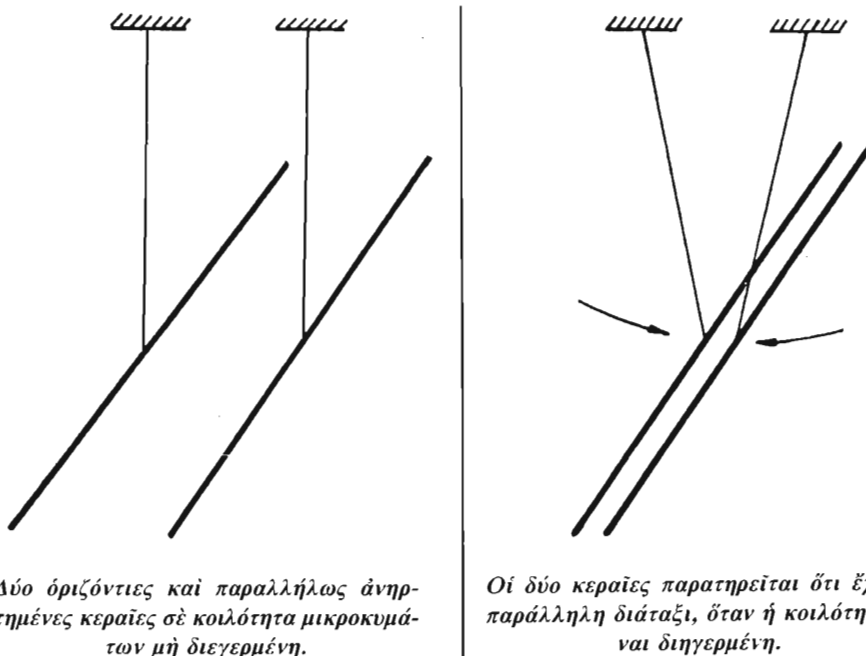
Ἡ ἐνοποίησις τῆς βαρύτητος πρέπει νὰ ἐρευνηθῇ στὸν πλέον τυπικὸ χαρακτηριστὴρα της, ποὺ εἶναι ἡ ἔλξις τῶν ὁμοίων μαζῶν μὲ ἓνα ἀντίστροφο νόμο τετραγώνου, ἀντίθετα ἀπὸ τὸν γνωστὸ νόμο τῆς ἡλεκτροστατικῆς, γιὰ τὴν ἔλξι τῶν ἐτερωνύμων φορτίων ἢ τῆς ἀπώσεως τῶν ὁμοίων φορτίων μὲ ἓναν ἀντίστροφο νόμο τετραγώνου. Οἱ μόνες γνωστὲς ἑλκτικὲς δυνάμεις μεταξὺ ὁμοίων ἀντικειμένων σὲ μία διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν βαρύτητα περιοχὴ τῆς φυσικῆς εἶναι ἡ ἔλξις τῶν ὁμοίων ρευμάτων. Ἐν τούτοις μία τέτοια ἔλξις μεταξὺ ρευμάτων κλειστῶν κυκλωμάτων εἶναι τυπικὰ ἓνας ἀντίστροφος κυβικὸς νόμος σὲ ἀντίθεσι πρὸς τὸν ἀντίστροφο τετραγωνικὸ νόμο τῆς βαρύτητος. Ἡ ἐξίσωσι τοῦ ἀντιστρόφου κυβικοῦ νόμου τῶν ὁμοίων ρευμάτων πρὸς τὸν ἀντίστροφο τετραγωνικὸ νόμο τῆς βαρύτητος εἶναι δυνατὴ, ἂν ἀντὶ τῶν ρευμάτων τῶν κλειστῶν κυκλωμάτων θεωρηθοῦν ὑφιστάμενα ρεύματα ἀνοικτῶν κυκλωμάτων. Οἱ δυνάμεις μεταξὺ ἀνοικτῶν ρευμάτων εἶναι ἓνας νόμος ἀντίστροφα τετραγωνικὸς καὶ ὁμοπολικὸς ἀκριβῶς ὅπως τῆς βαρύτητος. Σύμφωνα μὲ τὸν ὑπογράφοντα οἱ δυνάμεις αὐτὲς ὀρθὰ περιγράφονται ἀπὸ τὸν ξεχασμένο θεμελιώδη νόμο τῆς ἡλεκτροδυναμικῆς τοῦ Ἀμπέρ τοῦ 1821-26 (ποὺ ἐδῶ καὶ ἑκατὸ περίπου χρόνια ἔχει ἀποσυρθῇ ἀπὸ τὴν βιβλιογραφία μὲ τὴν πρώτη ἐμφάνισι τῶν βάσεων τῆς θεωρίας τῆς σχετικότητος ἀπὸ τὸν Lorentz τὸν περασμένο αἰῶνα). Ἡ μαθηματικὴ καὶ πειραματικὴ διερεύνησις τοῦ ξεχασμένου θεμελιώδους νόμου:

$$F_{12} = -k r_{12} (I_1 I_2 / r_{12}^3) [2 ds_1 \cdot ds_2 - (3/r_{12}^2) (ds_1 \cdot r_{12}) (ds_2 \cdot r_{12})]$$

ἔγινε σχεδὸν σκοπὸς ζωῆς τοῦ γράφοντος³.

Μέχρι αὐτῆς τῆς στιγμῆς ὁ ξεχασμένος θεμελιακὸς νόμος τῆς ἡλεκτροδυναμικῆς παραμένει ἀλάνθαστος σὲ ὅλες τὶς γνωστὲς περιστάσεις. Τελευταῖα πειράματα τοῦ γράφοντος² καὶ τῶν συνεργατῶν του μὲ κεραεῖς διηγεγμένες μὲ ραδιοκύματα καὶ μικροκύματα ἀπέδειξαν ἔλξι ὅμοια μὲ τὴν βαρυτικὴ ἢ ἄπως ὅμοια μὲ ἀντιβαρυτικὴ, ποὺ ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὴν «ἐν φάσει» ἢ «ἐκτὸς φάσεως» διέγερσι τῶν κεραίων καὶ συμφωνοῦσε ἀκριβῶς μὲ τὶς προβλέψεις τοῦ ξεχασμένου θεμελιακοῦ νόμου τῆς ἡλεκτροδυναμικῆς.

Ἡ σύμπτωσι τῶν θεωρητικῶν προβλέψεων τοῦ ξεχασμένου θεμελιώδους νόμου μὲ τὶς πειραματικὲς παρατηρήσεις (τὸ φαινόμενο Παππᾶ), ποὺ χαρακτηριστικὰ δὲν προβλέπονται ἀπὸ τὴν κλασσικὴ ἡλεκτροδυναμικὴ, κατὰ πρῶτον ἀνα-

σκευάζει τὸν νόμο γιὰ τὴ δύναμι τῆς σχετικότητος τοῦ Lorentz, τὴν θεωρία τῆς σχετικότητος καὶ τὴν κλασσικὴ ἠλεκτροδυναμικὴ στὶς περιπτώσεις ποὺ ἀναφέρονται σὲ φυσικὰ ἀνοικτὰ κυκλώματα, κατὰ δεῦτερον φαίνεται ὅτι ὁ ξεχασμένος θεμελιώδης νόμος τῆς ἠλεκτροδυναμικῆς εἶναι τὸ κλειδί γιὰ τὴν ἐλεγχόμενη βαρύτητα καὶ ἀντιβαρύτητα.

Ἡ ἐν φάσει διεγερσι ρευμάτων μεταξύ πολλῶν σωμάτων μπορεῖ τεχνικὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ μόνο, ἂν μπορῇ νὰ ὑπάρχῃ ἀκαριαία μετάδοσι τῆς διεγέρσεως. Ἀκριβῶς τέτοιες πιθανές ἀκαριαῖες διεγέρσεις παρατηρήθησαν στὰ συμπληρωματικὰ πειράματα Παπᾶ - Obolensky⁴, ὅπου διαταραχὲς μὲ ταχύτητες σημαντικὰ μεγαλύτερες ἀπὸ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός φαίνεται ὅτι ὑπάρχουν. Τὰ πειράματα αὐτὰ ἀναπαρήχθησαν στὴν Ἀθήνα τὸ 1989⁵.

Τὸ φαινόμενο Hatchison συνίσταται στὴν τυχαία καὶ ἀπότομη ἀπώλεια τοῦ βάρους ἢ τῆς συζεύξεως διαφόρων ἀντικειμένων μὲ τὴ Γῆ ὑπὸ τὴν ἐπήρεια ἰσχυρῶν ἐκκενώσεων Τέσλα. Τὰ ἀντικείμενα πλησίον ἰσχυρῶν ἐκκενώσεων Τέσλα τυχαῖα καὶ ἀπότομα ἐκτινάσσονται στὸν ἀέρα γιὰ λίγο χρόνο τῆς τάξεως τῶν μερικῶν δευτερολέπτων καὶ κατόπιν πέφτουν στὸ ἔδαφος. Ἐπίσης τὰ ἀντικείμενα φαίνεται νὰ χάνουν μέρος ἀπὸ τὸ βῆρος τους γιὰ μερικὰ λεπτά, πάντα πλησίον πολλαπλῶν ἐκκενώσεων Τέσλα. Μιὰ ἀπλὴ ἐξήγησι, καὶ ἡ μοναδικὴ γνωστὴ στὸν γράφοντα μέχρι στιγμῆς, αὐτοῦ τοῦ φαινομένου δίδεται κάτω ἀπὸ τοὺς ὅρους τοῦ ξεχασμένου θεμελιώδους νόμου. Αὐτὴ ἡ ἀπλὴ ἐξήγησι εἶναι ἡ ἀκόλουθη: Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασι τῶν ἰσχυρῶν ἐκφορτίσεων Tesla ὁ συγχρονισμὸς τῶν συμφασικῶν ρευμάτων, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν σύγχρονη κίνησι τῶν ἠλεκτρονικῶν φορτίων τῶν σωμάτων καὶ τὴν σύγχρονη κίνησι τῶν ἠλεκτρονικῶν φορτίων τῆς γῆς, καὶ ὁ ὁποῖος συγχρονισμὸς προκαλεῖ τὴν βαρύτητα, διαταράσσει-

ται. Ἡ διαταραχή τοῦ συγχρονισμοῦ αὐτοῦ ἔχει ἀποτέλεσμα ἀμέσως τὴν ἀπώλεια τῆς βαρύτητος ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ ἢ ἀκόμη τὴ μετατροπὴ τῆς βαρύτητος σὲ ἄπωσι.

Ἀνεξάρτητα ἂν ἡ ἀληθὴς φύσις τῆς βαρυτικῆς ἑλξεως εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ ξεχασμένου θεμελιώδους νόμου ἢ ὄχι, ὁ θεμελιώδης νόμος εἶναι γεγονὸς ὅτι μπορεῖ νὰ ἀσκῇ δυνάμεις τύπου βαρυτικῆς ἑλξεως ἢ τύπου ἀντιβαρυτικῆς ἀπώσεως μεταξὺ συμφασικὰ διηγερμένων ἢ ἀντιφασικὰ ἀντίστοιχα διηγερμένων διπόλων. Οἱ δυνάμεις αὐτὲς (φαινόμενο Παππᾶ) εἶναι τουλάχιστον ὑπαρκτές, χωρὶς νὰ προβλέπωνται ἀπὸ τὴν κλασσικὴ ἠλεκτρομαγνητικὴ θεωρία καὶ σχετικότητα. Ὁ ξεχασμένος νόμος τῆς ἠλεκτροδυναμικῆς, χωρὶς νὰ συμβιβάζεται μὲ τὴ θεωρία τῆς σχετικότητος, ἔχει αὐτὸν τὸν ἐλάχιστο λόγο ὑπάρξεως. Οἱ δυνάμεις τοῦ νόμου αὐτοῦ γιὰ μὴ κλειστὰ ρεύματα, ἂν δὲν εἶναι βαρυτικὲς, ἀπὸ κάθε πρακτικὴ ἄποψι μποροῦν νὰ ὑποκαταστήσουν τὶς βαρυτικὲς ἢ τὶς «ὑποθετικὲς» ἀντιβαρυτικὲς. Αὐτὸ ἀποτελεῖ βάσι ἀπὸ τὸν ξεχασμένο θεμελιακὸ νόμο τῆς ἠλεκτροδυναμικῆς γιὰ τεχνολογικὴ ἐφαρμογὴ.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1. Τὸ φαινόμενο Hatchison συνίσταται στὴν ἀπώλεια βάρους σωμάτων πλησίον ἰσχυρῶν ἐκκενώσεων.
 - Hatchison effect, Video Tape Documenter, Καναδικῆς Τηλεόρασης, 1987.
 - Διεθνὲς Συνέδριο Tesla, Colorado, Springs 1988.
2. Τὸ φαινόμενο Παππᾶ συνίσταται σὲ παρατηρούμενες ἐλκτικὲς δυνάμεις μεταξὺ δύο ὁμοια διηγερμένων κεραϊῶν.
 - P.T. Pappas, Tim Vaughan, "*Forces on a Stigma Antenna*", Physics Essays, 1989.
 - P.T. Pappas, Tim Vaughan, International Conference "Physical Interpretations of Relativity Theory", London 1988.
 - P.T. Pappas and Tim Vaughan, *Thorny Way of Truth*, v. IV, p. 158, Int. Pub. East-West, Graz 1989.
3. P.T. Pappas, *Nuovo Cimento* 76B, 189, 1983.
 - P.T. Pappas, et al., Phys. Lett. 111A, 4, 193, 1985.
 - P.T. Pappas, et al., J. Appl. Phys., 59 (1), 19, 1986.
 - P.T. Pappas, "*On the Ampere Electrodynamics and Relativity*", Physics Essays, 1989.
 - P.T. Pappas, Raum and Zeit, 36, 76, 1988.
 - P.T. Pappas and L. R. Dragone, "*The electroentropic generation*", patent 1987.
 - P.T. Pappas, patent 1988.
 - P.T. Pappas, International Conference on Relativity and Gravitation, Duetch Museum, Munich 22-24 April 1988.
 - P.T. Pappas, Proceedings, International Tesla Conference, Colorado Springs 1988.
 - P.T. Pappas, "*On the Non Equivalence of Ampere and Lorentz/Grassmann Force Laws; and Longitudinal Contact Forces*", Physics Essays 1989.
4. P.T. Pappas and A.G. Obolensky, Electronics and Wireless World, 94, 1162, Nov. 1988.
 - P.T. Pappas, Electronics and Wireless World, p. 132, February, 1989.
 - P.T. Pappas, Electronics and Wireless World, p. 414, April, 1989.
 - P.T. Pappas, A.G. Obolensky, International Conference "Physical Interpretations of Relativity Theory", London, 1988.
 - Π.Θ. Παππᾶς, «Δαυλός», τεύχ. 86, σ. 4893, 1989.
 - Π.Θ. Παππᾶς, «Δαυλός», τεύχ. 91, σ. 5218, 1989.
 - Π.Θ. Παππᾶς, «Τεχνικὴ Ἑκλογή», τεύχ. 267, σ. 380, 1989.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Διευκρινήσεις για τη λεξαριθμική λύση της Πυθαγόρειας εξισώσεως $0+\infty=1$

Κύριε διευθυντά,

Ύστερα από την παρουσίασι της σχετικής με τη γένεσι των καλουμένων «Α-ραβικών» αριθμών μελέτης μου στο ύπ' αριθμ. 90/1989 τεύχος του «Δαυλού» διατυπώθηκαν από μερικούς αναγνώστες ώρισμένες παρατηρήσεις ή κρίσεις ή επικρίσεις άκόμα. Η ύπαρξι παρατηρήσεων και κρίσεων αποδεικνύει τὸ μεγάλο ενδιαφέρον τῶν ἀναγνωστῶν καὶ ἄγει σὲ διάλογον, ὁ ὁποῖος προάγει τὴν ἔρευνα. Οἱ παρατηρήσεις ἐμφανίσθηκαν καὶ ἐντοπίζονται ὅλες μόνο σ' ἓνα σημεῖο τῆς μελέτης καὶ δὲν ἀφοροῦν στὸ βασικὸ μέρος αὐτῆς.

Συγκεκριμένα ἐντοπίζονται, καὶ στὴ διατύπωσι καὶ στὴ λύσι τῆς Πυθαγόρειας ὑπερβατικῆς εξισώσεως $0+\infty=1$, ἡ ὁποία μάλιστα φιλοτεχνήθηκε στὸ ἐξώφυλλο τοῦ «Δαυλού», εἶναι δὲ οἱ ἑξῆς:

Α) Ἀφοῦ ἡ ὑπάρχουσα σήμερα Ἱστορία τῶν ἀριθμῶν παραδέχεται ὅτι στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο πρωτοπαρουσιάσθηκε ἡ μέθοδος τῆς ἀπεικονίσεως τῶν ἀριθμῶν μετὰ τὰ γράμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου κατὰ τὸν 4ον π.Χ. αἰ., πῶς ἐμφανίζεται ὁ Πυθαγόρας κατὰ τὸν 6ον π.Χ. αἰ. νὰ ξέρη τὴν μέθοδο αὐτὴ καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει πῶς τεκμηριώνεται ἡ εὔρεσις τῶν ἀριθμητικῶν τιμῶν τῶν λεξαρίθμων ἀπὸ τὸν ὑπολογισμὸ τοῦ κατωτάτου ἀθροιστικοῦ ὁρίου τῶν ἐπὶ μέρους ψηφίων - γραμμάτων αὐτοῦ (πρᾶγμα ποὺ εἶναι τελείως διάφορον τῆς μεθόδου ποὺ εἶναι σήμερα γνωστὴ καὶ ἐφαρμόζεται ἀπὸ πολλοὺς);

Β) Τὰ σύμβολα τῆς προσθέσεως καὶ τοῦ ἴσον ποὺ χρησιμοποιοῦμε σήμερα, δηλαδὴ τὰ + καὶ =, δὲν ἦταν γνωστά στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα ἀλλ' οὔτε καὶ προφέρονταν ἔτσι.

Γ) Ἡ ὁλόγραφη παρουσίασι τῆς εξισώσεως «ΜΗΔΕΝ ΣΥΝ ΑΠΕΙΡΟΝ ΙΣΟΝ ΕΝΑ» πάσχει γραμματικὰ --- συντακτικὰ, ἐ-

πειδὴ ἡ λέξι ΕΝΑ ἔπρεπε νὰ γραφῇ ΕΝ, ὁπότε ἡ ἀριθμητικὴ ἰσοδυναμία «χαλαεῖ» καὶ δὲν ἐπαληθεύεται ἡ ἐξίσωσις.

Ἐπὶ ὅλων τῶν ἀνωτέρω παρατηρήσεων ἔχω νὰ ἐπεξηγήσω τὰ ἑξῆς:

Γιὰ τὴν πρώτη παρατήρησι ἡ «Παγκόσμια Ἱστορία τῶν Ἀριθμῶν» τοῦ Georges Ifrah (ἐκδόσεις «Σμυρνιωτάκη») στηριζόμενη σὲ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα, ὅπως εἶναι τὰ νομίσματα τοῦ Πτολεμαίου Β' καὶ ὁ πάπυρος τῆς Ἐλεφαντίνης τῆς Αἰγύπτου, ἀναφέρει ὅτι ὁ συμβολισμὸς τῶν ἀριθμῶν μετὰ τὰ γράμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου κατὰ τὸν 3ον καὶ 4ον π.Χ. αἰ. ἦταν ἀποδεδειγμένα σὲ κοινὴ χρῆσι καὶ ὅχι ὅτι τότε ἐφευρέθηκε. Ὑπάρχουν ὁμως ἀρχαῖες καὶ νέες γραπτὲς μαρτυρίες ὅτι κατὰ τὸν 6ον π.Χ. αἰ., ἂν ὅχι καὶ πολὺ ἀρχαιότερα, μιὰ ὀρισμένη μερίδα ἀνθρώπων (ιερατεῖα, μῦσαι, ἐπιγραμματοποιοὶ κ.λ.π.) γνῶριζαν τὴν χρῆσι τῶν ἀριθμογραμμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων μυστῶν ἦτο καὶ ὁ Πυθαγόρας. Ὁ ἴδιος ὁ Πυθαγόρας συμβόλιζε τὸν ἀριθμὸ τέσσερα διὰ τῆς λέξεως ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ μετὰ τὸ τέταρτο κατὰ σειρὰν γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, τὸ Δέλτα (Δ).

Ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐρευνητὲς τοῦ βίου καὶ τῆς μυστικῆς διδασκαλίας τοῦ Πυθαγόρα, Πλάτων, Πορφύριος, Ἰάμβλιχος, βεβαιώνουν τὴν ἀλήθεια μιᾶς ιδιότητος τῆς Τετρακτύος λέγοντας ὅτι τὸ ἄθροισμα τῶν τεσσάρων ἀρχικῶν ἀριθμῶν μᾶς δίδει τὸν ΘΕΙΟΝ ἀριθμὸν ($1+10$), δηλαδὴ $\alpha+\beta+\gamma+\delta = 1$ ἢ $1+2+3+4 = 10$. Τὰ ἀνωτέρω δὲν ἀποτελοῦν ἀποδείξεις ὅτι καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πυθαγόρα (6ος π.Χ. αἰ.) ὀρισμένη κάστα ἀνθρώπων χρησιμοποιοῦσαν τὰ ἀριθμογράμματα;

Ἀκολούθως οἱ διαφορὲς μεταβολὲς ποὺ παρουσιάσθηκαν ἐπάνω στὶς ἐννοίες τῶν ἀριθμῶν κατὰ τὴν διάρκεια τῶν αἰῶνων ἐ-

πηρέασαν και τον τρόπο σχηματισμού των αριθμητικών τιμών των λεξαριθμών. Έτσι, ενώ στην αρχαία εποχή αρχικά ίσχυε ή προσθετική αρχή των κατά παράθεσιν ψηφίων, από κάποια εποχή και μετά, κατά την οποίαν έφευρέθηκε ο κανόνας της θέσεως και το σύμβολο του «Μηδέν», άλλαξε ή ισχύς ή άλλως ή αριθμητική αξία των ψηφίων σε μονάδες ανάλογα με τη θέση που κατέχει το ψηφίο αυτό στον αριθμό.

Επί τη βάσει αυτών των κανόνων ένας λεξαριθμός, π.χ. αβγδ, αρχικά θα είχε μια αξία σε μονάδες όση προέρχεται από την άθροισι $\alpha + \beta + \gamma + \delta = \iota =$ δέκα μονάδες (10), ενώ μετά την εποχή της ευρέσεως του κανόνα θέσεως ο ίδιος λεξαριθμός θα έχη πλέον ως αριθμητική αξία σε μονάδες 1234 (χίλιες διακόσιες τριάντα τέσσερες), πράγμα που έκτοτε ισχύει και μέχρι σήμερα.

Έξ άλλου ή μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την επαλήθευσι της δοθείσης υπερβατικής σχέσεως $0 + \infty = 1$ δεν είναι καθόλου άγνωστη στα μαθηματικά. Στην πρακτική αριθμητική εφαρμόζεται σε ευρεία κλίμακα: στον έλεγχο της ακρίβειας του πολλαπλασιασμού, (‘Ο γνωστός, από τις μικρές τάξεις του σχολείου, τρόπος επαλήθευσεως του πολλαπλασιασμού με τη βοήθεια του σταυρού και της ευρέσεως του κατωτάτου μονοψήφιου άθροιστικού όριου όλων των επί μέρους στοιχείων της πράξεως κ.λ.π.).

Για τη δεύτερη παρατήρησι έχω να πω τα εξής:

‘Ο τρόπος της ολόγραφης και αριθμητικής παρουσιάσεως της υπερβατικής εξίσωσεως έγινε με σημερινά δεδομένα στοιχεία και σύμβολα και όχι με τα άγνωστα των Αρχαίων Έλλήνων, με σκοπό να κατανοηθή όσο το δυνατόν καλύτερα το νόμα της και ή μέθοδος αποσυμβολισμού της. Είναι γνωστόν, ότι τα χρησιμοποιηθέντα στοιχεία και σύμβολα ΣΥΝ (+) και ΙΣΟΝ (=) δεν ήσαν αρχαία Έλληνικά εύρηματα. Το μὲν ΣΥΝ (+) καθιερώθηκε το έτος 1489

μ.Χ. το δὲ ΙΣΟΝ (=) το έτος 1557 μ.Χ.

‘Η βιβλιογραφία διέσωσε μόνο την πληροφορία, ότι ο Πυθαγόρας μιλούσε για μια υπερβατική εξίσωσι με την έννοια $0 + \infty = 1 = \Theta\text{ΕΟ}\Sigma$. Το πὼς τήν διατύπωσε ακριβῶς είναι άγνωστο.

Τέλος για την τρίτη παρατήρησι διασαφηνίζω τα εξής:

‘Η δοθείσα εξίσωσι έχει μια απόλυτως συμβολική έννοια και κυρίως το δεύτερο σκέλος της συμβολίζει την αρχική Μονάδα της δημιουργίας του σύμπαντος, την οποία με τον τρόπο του ο Πυθαγόρας καλεῖ «ΘΕΟΣ» — και στην βιβλιογραφία παρουσιάζεται ή άνω εξίσωσι (με σύγχρονα βέβαια σύμβολα) σαν διπλή εξίσωσις της μορφής

$$0 + \infty = 1 = \Theta\text{ΕΟ}\Sigma$$

Στην δημοσιευθείσα λοιπόν μελέτη μου στον «Δαυλὸ» (τ. 90) παρουσίασα την άνω εξίσωσι στην άπλη της μορφή δίχως την λέξι «ΘΕΟΣ» προσδώσας ὅμως στον αριθμό 1 την λαϊκή συμβολική έννοια του Ένός δημιουργού, δηλαδή (ΤΟΝ) ΕΝΑ (ΘΕΟΝ): ὁπότε ή δοθείσα εξίσωσι πρέπει να διαβασθῇ νοηματικά, συμβολικά, και ὁχι σχολαστικά, αριθμητικά ή συντακτικά, ὡς εξής:

«‘Ο (διψήφιος) αριθμός 0∞ (μηδὲν ἄπειρον) παριστάνει (ή ποιεί) (τόν) ΕΝΑ (δημιουργὸν Θεὸν) ή την αρχικήν δημιουργικήν Μονάδα του Σύμπαντος Κόσμου ήτοι τὸ $A = \Lambda\Phi A = 1 + 30 + 500 + 1 = 532 \rightarrow 5 + 3 + 2 = 10 \rightarrow 1 + 0 = 1$.

Συνεπῶς ή τεθείσα λέξις ΕΝΑ συμβολίζει ὁχι τὸν ἄψυχο αριθμό, τὸ ΕΝ, ἀλλὰ τὸν συμβολισμό της λέξεως που λείπει ἀπὸ την πλήρη εξίσωσι ΘΕΟΣ, που είναι (τόν) ΕΝΑ Δημιουργὸν (δηλαδή σε τύπο αιτιατικής πτώσεως ἀρσενικοῦ γένους).

Μετά τιμῆς

‘Ιπποκράτης Δάκογλου
Πολιτικὸς Μηχανικὸς
Ἀθῆναι

Οί Μυκηναῖοι στήν Ἀγγλία

Κύριε διευθυντά,

Εἶναι πλέον γεγονός, ὅτι ὁ «Δαυλός» εἶναι μία πνευματική ὄσσις, καί δι' αὐτό τὰ συγχαρητήρια τὰ δικά μου εἶναι πλεονασμός.

Εἰς τὸ ἐνενηκοστὸ πρῶτο τεύχος τοῦ «Δαυλοῦ» (Ἰούλιος 1989) ὁ συνεργάτης σας κ. Κωνσταντίνος Γεωργανᾶς, εἰς τὸ ἄρθρον του «Οἱ Μυκηναῖοι εἶχαν φθάσει στήν Ἀγγλία» καί εἰς τὴν σελίδα 5209 (8η καί 9η σειρὲς ἀπὸ τὸ τέλος), ἀναφέρεται εἰς τὸ Stonehedge, «... πὺ οἱ Ἀγγλοὶ ἐβάπτισαν "πέτρινο φράκτην"». Δὲν γνωρίζω, ἂν πράγματι οἱ Ἀγγλοὶ τὸ ἐβάπτισαν ἔτσι ἢ εἶναι μετάφρασις τοῦ συγγραφέως.

Διὰ νὰ διευρύνω τίς γνώσεις μου, ἀνέτρεξα εἰς τὸν ὁδηγὸν τὸν ὁποῖον ἔχω (*Illustrated Guide to Britain*), ὅπου συμπτωματικῶς ἀνεῦρον ἄλλην γραφὴν τῆς λέξεως Stonehedge, ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὁποῖαν ἀναφέρει ὁ κ. Γεωργανᾶς, δηλαδὴ τὴν γραφὴν Stonehenge (ἡ ἀντί d), καί ἡ ὁποία φαίνεται νὰ μὴ συμβιβάζεται μὲ τὴν μετάφρασιν «πέτρινος φράκτης». Πρὸς διευκρίνησιν ἀνέτρεξα εἰς τὸ ἐπιτομὸν λεξικὸν Webster, ὅπου ἀνεῦρον μόνον τὸ λῆμμα Stonehenge, ὅπου ἀναγράφεται (κατὰ μετάφρασίν μου): «μία προϊστορική λιθινὴ συγκρότησις εἰς

τὴν Ἀγγλίαν». (Καὶ ἐδῶ ἡ ἀντί d). Λέξιν *Henge* δὲν ἀνεῦρον.

Τὸ ἔτος 1976, εὐρισκόμενος εἰς Ἀγγλίαν, ἐπεσκέφθην τὸ Stonehenge καὶ τὸ Λευκὸ Ἄλογο, ἀλλὰ βέβαια δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνθυμοῦμαι τὴν γραφὴν τῆς λέξεως, ὁ δὲ «Δαυλός», δυστυχῶς, δὲν ἐξεδίδετο τότε, ὥστε οἱ διάφοροι ξεναγοὶ νὰ μὴ μποροῦν νὰ σερβίρουν τὰ... Ρωμαϊκά τους. (Σὰς ἐσωκλείω σχετικὲς φωτοτυπίες τοῦ ὁδηγοῦ μου).

Ἐχετε ἀναλάβει, κύριε διευθυντά, ἔργο βαρὺ καὶ δύσκολο καὶ πρέπει νὰ ἀναμένετε ἀντιδράσεις καὶ ἐμπόδια ἀπὸ αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι, γιὰ διαφόρους λόγους, ἐνοχλοῦνται ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ «Δαυλοῦ», ὁ ὁποῖος ἔτσι δικαιώνει καὶ τὸ ὄνομά του. Χρειάζεται ἐπιμονὴ καὶ συνέχεια εἰς τὸν ἀγῶνα σας, καὶ οἱ ἀναγνώσται σας θὰ βοηθήσουν, ὅπως ἐδειξε καὶ ἡ ἐκδήλωσις εἰς τὸν «Παρνασσόν» τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1987.

Μετὰ τιμῆς

Ἀναστάσιος Γαρδίκας

Ὑποστράτητος ἐ.ἀ.

Ἑστίας 13-15

115 26 Ἀθῆναι

Τηλ. 7771347

Καὶ ἄλλη ἄποψη γιὰ τὰ γράμματα

Κύριε διευθυντά,

Μὲ ἀφορμὴν τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰ τεύχη 90 καὶ 91 διὰ τὴν ὀρθογραφίαν τῶν Ἑλληνικῶν λέξεων ὑπὸ τῶν κ.κ. Δ. Νικορέτζου καὶ Γ. Γαβριηλίδου θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε νὰ συμπληρώσω αὐτά, λίαν περιληπτικῶς, μὲ τὰ ἀναγραφόμενα εἰς ἀνέκδοτον βιβλίον τοῦ πατρός μου, γιὰ τὸ ἴδιο θέμα.

Ὁ πατέρας μου χωρίζει τὰ ἀρχικῶς ὑπάρχοντα 28 (εἴκοσιν ὀκτῶ) γράμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου εἰς ὀκτὼ κατηγορίας καὶ ἀποδίδει εἰς ἕν ἕκαστον ἐξ αὐτῶν τὰς ἀναφερομένας κατωτέρω σημασίας:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

1. Ὀντότητος ἢ Οὐσίας	Γ, Κ, Μ, Π.
2. Δημιουργικά	Β, Φ.
3. Σχετλιαστικά	Θ, Χ.
4. Εὐγενῆ	Λ, Ρ.
5. Διπρόσωπα	Ζ, Υ.
6. Οὐδέτερα ἢ βοηθητικά	Ε, Δ, Ν, Τ, Σ, Α, Ο, Ι καὶ τὸ δασύ (').

7. Νόθα Ξ, Ψ, Η, Ω.

8. Ἠμίφωνοι φθόγγοι F, J, Q.

ΑΙ ΕΝΝΟΙΑΙ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ὀντότητος ἢ Οὐσίας

Γ σημαίνει τὴν Γυναῖκα καὶ τὴν Γῆν.

Κ » » Κόρην, τὴν Νεότητα καὶ τὸν Κοῦρον.

Μ » » Μητέρα.

Π » τὸν Πατέρα.

Ε καὶ Ν εἶναι βοηθητικά, πλὴν ἀντικαθιστοῦν πολλὰς φορές τὰ τῆς παρούσης κατηγορίας.

Ὅμοιως τὰ ἀνωτέρω σημαίνουν ἀκόμη καὶ τὰ ἀντικείμενον, πρόσωπον, ζῶον ἢ πρᾶγμα, τὰς Γῆν, χώραν, πόλιν, τὸν τόπον καὶ τὸ «ἔθνος».

Δημιουργικά

Β σημαίνει τὸν Νοῦν, τὸν ὄγκον, τὸ δίδυμον, τὰς οἰκίαν, πύλην, εἴσοδον.

Φ » » θάνατον, τὰς δημιουργίαν, γέννησιν.

Σχελιαστικά

Θ σημαίνει τὰς διαίρεσιν, κατάρτησιν, διάλυσιν, τὸ πολυσχιδές.

Χ » » κακουχίαν, κακότητα καὶ τὰ βάρος, ἄχθος.

Εὐγενῆ

Λ καὶ Ρ ἔχουν τὴν ἰδίαν σημασίαν καὶ σημαίνουν τὰς Σοφίαν, Δικαιοσύνην, Ἀλήθειαν, Τιμὴν, Δόξαν, Ἀρετὴν, τὰ Κάλλος, Περίβλεπτον, Ἐπιβάλλον, Ὀρώμενον κ.λ.π.

Διπρόσωπα

Ζ σημαίνει τὰ ζῶν, εὐχάριστον, ξηρόν, ἀνιάρων, κακόν, τὰς χαράν, ἡδονήν, καθὼς ἐπίσης ἔχει καὶ τὰς ἐννοίας τῶν συνθετικῶν του, ΤΣ, ΔΣ καὶ ΘΣ.

Υ σημαίνει τὰ καλὸν καὶ κακόν.

Βοηθητικά

Ε σημαίνει τὸ ἄπειρον.

Δ » τὰ ἄνω, ἀνώτερον, ἀνώτατον, ἀκρότατον, ἀπεριόριστον.

Ν » τὰς δύναμιν, ὁρμὴν, χάραξιν, πηγὴν, ἀνάδυσιν, τὰ βάθος, ὕψος.

Τ » » στάσιν, κίνησιν, ἀσφάλειαν, διάρκειαν.

Σ » » ἀδελφὴν, θυγατέρα, τὰ μεγάλο, πολὺ.

Α » » ἄθροισιν, ἐπίταξιν, πρόσθεσιν καὶ μερισμόν.

Ο » τὰ περίπου, ἄθροισμα.

Ι » τὴν ἐπίταξιν.

᾿ (τὸ δασὺ) δὲν ἦτο γράμμα, πλὴν ἀναπληροῦσε ἢ ἐτρέπετο εἰς τὰ πλείστα τῶν συμφῶνων καὶ εἰς τὸ φωνῆεν Υ.

Νόθα

Ξ σημαίνει ὅ,τι τὰ συνθετικά του ΚΣ, ΓΣ, ΧΣ.

Ψ σημαίνει ὅ,τι τὰ συνθετικά του ΠΣ, ΒΣ, ΦΣ.

Η εἶναι εὐφῶνον καὶ χρησιμοποιεῖται καὶ πρὸς διάκρισιν τῶν μακρῶν συλλαβῶν.

Ω Ὅμοιως ὡς τὸ Η.

Ἠμίφωνοι φθόγγοι

Εἰς τὰς ἰδιότητας τῶν συνθετικῶν τῶν, πλὴν ἀφηρέθησαν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου τὸ 403 π.Χ., ἐπὶ ἄρχοντος τῶν Ἀθηνῶν Ἀρχινόου, σὲ Πανελλήνια συνέλευσιν τῶν λογίων ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, πλὴν τῶν τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, αἱ ὁποῖαι ἐκληροδότησαν αὐτὰ εἰς τὸ Λατινικὸν ἀλφάβητον.

Ὅμοιως ἀναφέρω ἢ παραθέτω καὶ μερικὰς λέξεις μὲ τὰς ἐννοίας καὶ αὐτῶν καὶ τῶν γραμμάτων τῶν.

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΕΞΕΙΣ

G είδος, ἀντικείμενον	}	ἀποτύπωσης κάθε δημιουργίας ἢ σκέψεως.
R φανερόν, ὁρώμενον		
A		
M δημιουργούμενον ἢ		
M κατασκευαζόμενον.		
A	}	ἐγχάραξις σώματος.
O		
N ἐγχάραξις		
O		
M σῶμα		
A	}	τὸ ὄν μὲ τὴν ἄπειρον δημιουργίαν.
E ἄπειρον		
M σῶμα		
B δημιουργία		
I		
O	}	τὸ στερούμενον δημιουργίας ὄν.
N		
A στέρησις		
B δημιουργία		
I		
O	}	τὸ γεννώμενον καὶ θνήσκον ἀκίνητον.
N		
F γέννησις, θάνατος		
Y καλόν, κακόν		
T ἀκίνητον		
O	}	τὸ χρήσιμον, εὐχάριστον, ἀλλὰ καὶ ἀνιαρὸν ὄν.
N		
Z ζῶν, εὐχάριστον κ.λ.π.		
V		
O		
N	}	τὸ ἐπιβαλλόμενον ὄν μὲ τὴν πολυσχιδῇ του δύναμιν, σοφίαν, δικαιοσύνην κ.λ.π., ἐπὶ πάντων τῶν ὄντων.
A ὁρμή		
N δύναμις		
U πολυσχιδές		
R θεῖον, σοφόν, δίκαιον κ.λ.π.		
V εὐφωνον		
P πατήρ		
O περίπου		
S πολὺ		

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται, ὅτι ἡ σύνθεσις τῶν Ἑλληνικῶν λέξεων δὲν εἶναι τυχαία καὶ ὥς ἐκ τούτου κάθε ἐπέμβασις πρὸς ἀλλαγὴν τῆς ὀρθογραφίας τῆς οἰασθήποτε λέξεως

δὲν εἶναι δυνατὴ, διότι, ἐὰν γίνη, ἀλλάσσει ἢ ἔννοιά της. Ἡ Δημοτική, μὲ μόνα τὰ ε, ι, ο καὶ τὰ β, κ, λ, μ, ν, π, ρ, σ καὶ τ, δὲν ἔχει νόημα καὶ δύναται μόνο νὰ ἐκφράζη ἀνθρώπους περιωρισμένης ἀντιλήψεως καὶ μορφώσεως.

Εὐχαριστῶ πολὺ

Σπυρίδων Φαρμάκης

Εὐτυχίας 18
Ἀθῆναι 112.52
τηλ. 8654961

Περὶ τὰ ἑλληνικὰ ἐπώνυμα

Ἀγαπητὲ κύριε διευθυντά,

Ἦθελα νὰ ἐνώσω κι ἐγὼ τῇ φωνῇ μου γιὰ τὸ θέμα «Τὰ ἐπώνυμα τῶν Ἑλλήνων», ποὺ θίγει ὁ ἀξιότιμος κ. Ἀ. Τάγαρης στὸ 91 τ. τοῦ «Δαυλοῦ». Παρ' ὅτι ἀναρμόδιος ἀσχολοῦμαι κι' ἐγὼ ἐπὶ εἴκοσι χρόνια μὲ τὸ παρεμφερὲς θέμα τῆς κάθαρσης ἔστω μερικῶς τῆς πατρικῆς μας γλώσσας. Βλέπετε οἱ φωστῆρες ποὺ αὐτάρεσκα ἀποκαλοῦνται δάσκαλοι τοῦ ἔθνους, ζῶντες καὶ μὴ, ὅχι μόνον δὲν ἔκαναν τίποτε γιὰ τὴν διασωσί της, ἀλλὰ τὴν κατακουρέλιασαν μὲ τὴν κατάργησι τῶν γνήσιων καὶ καλῶν λέξεων τῆς καθομιλουμένης, ποὺ χρησιμοποιοῦμε στὸν καθημερινὸ μας λόγο, ὡς «καθαρευουσιάνικων», ποὺ τίς ἀντικατέστησαν μὲ τίς βαρύγδουπες ἀλβανοσλαβοτουρκικές, ὡς δῆθεν δημοτικές. Ἀλλὰ ἐρωτῶ:

Ἡ λέξι «*συζητᾶμε*» εἶναι καθαρευουσιάνικη καὶ τὸ «*κουβεντιάζουμε*», ποὺ τόσο αὐτάρεσκα ἀναμασοῦν καθημερινῶς ἀπ' τὸν Πρωθυπουργὸ μέχρι τὴν τελευταία κυρία τῶν Σταθμῶν, εἶναι δημοτική; Οἱ λέξεις *βοσκός*, *σύγαμπρος*, *κηπευτικά*, *κομωτής* εἶναι καθαρευουσιάνικες καὶ οἱ ἀντίστοιχες *πέρα* γιὰ *πέρα* *βάρβαρες τσοπάνης*, *μπαντζανάκης*, *ζαρζαβατικά*, *μπαρμπέρης* εἶναι δημοτικές; Ἐδῶ ξαναλέω, πῶς ὅσοι ἱππεύουν τὸ καλὰμι χάνουν μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἐθνική τους συνείδησι. Γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ ὁ «Δ» μὲ εἶχε ξαναφιλοξενήσει στὰ 38 καὶ 71 τεύχη του· καὶ ἀνέφερα τότε πῶς στίς ἐνέργειές μου πρὸς τοὺς ἀρμόδιους συνάντησα τὴν παγερή τους ἀδιαφορία: Προσθέτω ἐδῶ, πῶς μόνον ὁ ἀείμνηστος Ν. Λοῦρος, ποὺ ἦταν διακεκριμένος ἐ-

πιστήμονας καὶ ἀνώτερος πνευματικὸς ἄνθρωπος, ἔδειξε θερμὸ ἐνδιαφέρον, καὶ ἂν ζοῦσε, μὲ τὸ κύρος του, τὸ ζήτημα ἴσως νὰ εἶχε λυθεῖ.

Συμφωνῶ μὲ τὸν κ. Α. Τάγαρη γιὰ τὸ ποσοστὸ τῶν ξένων ἐπωνύμων μας (90%), ποὺ ἴσως εἶναι καὶ μεγαλύτερο, ἂν λάβουμε ὑπ' ὄψιν μας, πῶς κι' αὐτὰ ποὺ νομίζουμε ὡς ἑλληνικότετα ἔχουν ξένη ρίζα. Κι ὅταν δὲν ἔχουν, ἡ καλὴ προφορά τους, ὅπως τὰ δικά μας γιὰ παράδειγμα, τὰ κάνει ὑποφερτά. (Ἀλλωστε τὰ κληρονομήσαμε καὶ ποτὲ δὲν μᾶς δόθηκε τὸ ἐρέθισμα γιὰ νὰ μετατρέψουμε τουλάχιστον τὴν κατάληξί τους, τὰ «φέρουμε» θέλοντας καὶ μὴ. Τὰ αἷτια εἶναι λίγο πολὺ γενικά, κι ἂν τ' ἀναφέρουμε ἐδῶ, δὲν θὰ ὠφελήσει σὲ τίποτε). Τί νὰ ποῦμε ὅμως γιὰ μερικά, καὶ εἶναι χιλιάδες, ποὺ ἡ προφορά τους προκαλεῖ ντροπή: Μπαστάρδογλου, Καθίκογλου, Τσανακογλύφτης, Μπινόγλου. Μερικῶν δὲ προέρχονται ἀπὸ ἀλβανοσλαβικὲς ἀκατονόμαστες λέξεις. Ἐδῶ μιλάω γιὰ τὰ ἐπώνυμα αὐτὰ ποὺ φανερώνουν τὴν πλήρη ὑποτέλεια καὶ δουλοπρέπεια αὐτοῦ τοῦ λαοῦ ὡς συνόλου, καὶ ὅχι αὐτῶν ποὺ τὰ φέρουν. Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ μὲ τίς τοπωνυμίες. Ἀκόμη καὶ μέσα στὴν Πρωτεύουσα ἀκοῦς Ντουργούτι, Χασάνι, Μπραχάμι, Τουρκολίμανο, Πασαλιμάνι καὶ δὲν συμμαζεῦεται. Μετὰ ἀπ' αὐτὰ πῶς νὰ μὴν λείει ὁ Ὁζάλ πῶς «ἡ Ἑλλάδα εἶναι ἓνα κομμάτι τῆς Τουρκίας»;

Μετὰ τιμῆς

Ἡλίας Γαζής

Βριλήσια

ΕΡΣΗ ΛΑΓΚΕ ‘Η Οὔσα τῆς ‘Ανατολῆς

Κοντὰ στὰ σύνορα, ἐκεῖ πού τὸ βασιλικὸ ποτάμι πράσινο ἀπ’ τὰ νερόκρινα· καὶ κεῖνα ἀθίζανε στὶς ἀκαθόριστες ὄχθες του τὶς γεμάτες πάπυρους καὶ καλάμια καὶ μπαμποῦ. Πιὸ κεῖ ὁρυζῶνες χωρισμένοι μὲ ὑπερυψωμένα τοιχαράκια, λάσπες ἢ πάσσαλους ἢ ἐπιπλέοντες κορμούς. ‘Η ζωὴ σ’ ἀγῶνα μὲ τὸ νερό, ἀπ’ τὸ νερὸ σπάνια καλλιέργεια ἐπιπεδοπρόσωπη, πού γύριζε στὸ νερὸ καὶ πάλι.

Κοντὰ στὰ σύνορα ἔμεν’ ἡ Οὔσα, κοντούλα, πλατσομύτα, φεγγαροπρόσωπη κάποτε, ἀποστεωμένη τώρα, τὰ ζυγωματικά μυτερά, τὸ δέρμα ρυζόχαρτο, 40 χρονῶν γιὰ παραδομένη στὸ θάνατο, καὶ πόσα τῆς ἔμεναν ἀκόμα; Ἦδη πρηζόταν οἱ ἀρθρώσεις της σὲ ὑγρασίες χρόνων καὶ γρόμποι παρουσιάστηκαν στὰ μεγάλα δάχτυλα τῶν σὰν βεντάλλια γυμνῶν, ἀνοιχτῶν της ποδιῶν.

Τὸ ρύζι πάντα ἀπ’ τὸ νερὸ φυτρῶνει, ὀργώνεται στὸ νερὸ καὶ μόνο, θερίζεται ἀπ’ τοὺς βάλλους κομμένο.

Πέντε γέννες θανάτου τὴν εἶχαν ὅπως κορμὶ φοινικιάς ξεράνει· καὶ κεῖνο πούμεινε, τὸ ἕνα, μακρυνὸ κι’ αὐτό, φευγάτο, στρατιώτης νὰ προστατεύῃ τὸ βασιλεῖα.

Μὴν πῆτε λέξη γιὰ τοὺς μονάρχες, ἔχουν καὶ τοὺς ταῖζουν χήνα στὶς γιορτὲς καὶ ὅλα ὅσα ἀπίθανα τῆς ἔγραψε· ὅταν ἔβαλε νὰ τῆς διαβάσουν τὸ γράμμα (μισὴ μέρα δρόμο, ξυπόλυτη τὸν πῆγε, τὰ τσόκαρα δεμένα στὸν ὦμο), ὅταν μπῆκε στὸ πλαῖνὸ χωριὸ μὲ μικρά, κομπᾶ βηματάκια ὅπως ἀρμόζει στὶς Κυράδες, τὶς πού λαβαίνουν ἐπιστολές.

‘Ο γυιὸς της.

Τῆς εἶχε στείλει ὁ γυιὸς της 20 μπάτ, νὰ πάρη, λέει, ὕφασμα καὶ κεῖνος εἶχε, λέει, χαρεῖ τὶς ὁμορφιὲς τοῦ

γρήγορου τούτου κόσμου. Εἶχε πιεῖ κρασί μὲ μυρουδιὰ ποντικίλας κι εἶχε δοκιμάσει τ’ αὐγὸ τῶν 100 ἡμερῶν μὲ τὸν πηγμένο σὰν αἷμα κροκό.

Εἴκοσι μπάτ! Ποτὲ δὲν κράτησε λεφτὰ στὰ χέρια. Τώρα τί νὰ τὰ κάνη; Τὰ πῆρε, τὰ ἔρραψε σ’ ἕνα πανὶ μὴν τῆς τὰ κλέψουν, τοῦ γυιοῦ της τὸ μόχθο πού αὐτὴ εἶχε κάνει ἄντρα· καὶ γύρισε ἀπὸ τὶς μπανονοφυτεῖες, τὶς παροδικές, λοξὲς βροχὲς νὰ τὴν τρέχουνε πίσω, ἀνάκατες μὲ πνεύματα ζηλόφθονα.

‘Οχι, δὲν θάπαιρνε ὕφασμα. Εἶχε τὸ παλιὸ νυφιάτικο, τὴ ζώνη περασμένη διαγώνια πάν’ ἀπ’ τὸν ὦμο. ‘Εκεῖνος (ὁ πεθαμένος) τῆς τόχε πάρει κάποτε σ’ ἔκρηξη ἀγάπης· καὶ τ’ ἄρесе, ἔλεγε, νὰ τὴ βλέπῃ νὰ πηγαίνόρχεται σέρνοντας δῆθεν βασγεστημένα τὴν πατούσα, βράζοντάς του τὸ σπάνιο τσάι, τὴν ὥρα πού βγαῖναν οἱ ψυχὲς τῶν προγόνων νὰ εὐωδιαστοῦν τὴν μυρουδιὰ τοῦ κόσμου· καὶ ξύνονταν στὴ γωνιά τῆς καλύβας τοὺς κλαίγοντας γιὰ ἀνάμνηση.

Πᾶν τώρα αὐτά.

‘Οπως γύριζε, σύντομο τ’ ἀπόγευμα. Φτάνοντας στὸ πάνω σὲ πάσσαλους σανιδένιο σπίτι της, παραμέρισε τὶς νερολίλιες τοῦ πλωτοῦ της κήπου στὴν αὐλὴ, ἐκεῖνες ἀνέβαιναν τρυφερὰ πράσινες, πίσω πάλι, στριφογύριζαν, ἀνάκατες μὲ τοῦφρες χαμηλὸ καλάμι καὶ τὴ μονάκριβη βενταλλομπανανιά, τὴ γυρισμένη μὲ τὴ φαρδεῖα, ἀνοιχτὴ της παλάμη κατὰ τὸ σπίτι. Φυσοῦσαν οἱ μουσῶνες, ἀνέμιζε ἡ μπανανιά, στὸν κοντινὸ μαῦρο τοῦ σύννεφου δαίμονα, νὰ τὸν παραμερίσῃ, νὰ λάμψῃ γαλάζιος-ἀνοιχτογάλαζος στὶς ὑγρασίες, ὁ Δράκος τ’ οὐρανοῦ, καυτός, γεμάτος χρυσὲς βελόνες ζέστης.

‘Οπως παραμέριζε τὶς νερολίλιες

μπαίνοντας στο καλύβι, αποφάσισε να φύγει. Προσκύνησε το ιερό του σπιτιού πεσμένη μπρούμυτα (τά χέρια μπροστά) στο πλεούμενο πάτωμα· και βγήκε. Δεν κλείδωσε. Ποιός νάρθη;

Πίσ' απ' τὸ σπίτι ὁ Ἴσκιος τὰ γυριστὰ σκυλόδοντα σὰ δρεπάνια ἀνάποδα. Ὁ ἴδιος Ἴσκιος, ποῦχε, χρόνια πρὶν, ἀρπάξει τὰ νεογέννητα παιδιὰ της, προτοῦ καλά-καλά τελειώση μὲ τῆς ἀπελευθέρωσης τὴν κραυγὴ.

Θάχουμε θάνατο, εἶπε. Μείναμε δύο. Ἄς μὴν ἐννοῇ τὸ γυιό μου.

Προχώρησε.

Λοιπὸν θὰ πήγαινε στὴν πρωτεύουσα. Ἔλα, τί ἦταν ὁ δρόμος; Μία βδομάδα, δύο; Θὰ τὸν περπάταγε, καὶ ἄς τὴν δαγκῶναν μετὰ τὰ δόντια τὰ δρεπανηφόρα, ἄς τὴν ἄρπαζε ὁλόκληρη τὸ τέρας μὲ τίς μυτερὲς ἀπολήξεις σὲ γόνατα κι' ἀγκῶνες, θᾶχε ζήσει.

Προχώραγε στὶς ρυζοκαλλιέργειες. Τὶς πέρασε. Στὰ καουτσοῦκ τὴν τσάκωσε ὁ ἐπιστάτης τ' ἀφέντη, ὅταν ἔτυχε (τυχαῖα εἶπαμε) νὰ διασταυρώση τὸ μονοπάτι της ὁ πορτογάλλος Ἀρχοντας, ποῦχε αὐτὴ μολύνει μὲ τὸ σιαμέζικο χνῶτο της. Τὴν ἔδιωξε μὲ καμτσικιές.

Ἦστερα ἦρθ' ἡ ζούγκλα κλειστή, γεμάτη κουρτίνες φυτικοῦ ὡς τὸ ὀργιάζον χῶμα. Χτύπησε. Τὸ πόδι της κακοφόρμισε ἀπὸ μιὰ ρίζα δηλητηρίου, ἔβγαλε πυρετό, λάμπαν οἱ ὀρχιδέες σὰν πεταλοῦδες ὁλόγυρα, ἀνέμιζαν οἱ λιάνες, ἀπ' τίς λιάνες τὰ μαῦρα φίδια. Τίποτε. Φοροῦσε φυλαχτό. Ἡ μυρουδιά του τὰ ἔδιωχνε.

Τέλος φάνηκε τὸ σύννεφο σκόνης τῆς πόλης, χοντρόκοκκο, πηχτό, τελείως ἄλλο ἀπ' τὸν καπνὸ τῶν κρεματορίων π' ἀνάπνεαν οἱ Δαίμονες, γεμίζοντας βάρος χωμάτινο τ' ἀέρινα σπλάγχνα τους, κάνοντάς τους ἔτσι νὰ μποροῦν χωρὶς δάχτυλα νὰ κρατηθοῦν στὴν πρόσγεια γῆ.

Μπῆκε στὴν πόλη. Περπάταγε. Δὲν μίλησε σὲ κανένα.

Τρεῖς φορές ὁ δράκος τῆς νύχτας ξέρασε πάλι τὸ φῶς, μὴ δυνάμενος νὰ τὸ κρατήσῃ, ἔτσι φεγγοβόλο πού ἐγινε· καὶ τρεῖς φορές πέθαν' ἡ μέρα. Κι αὐτὴ ἀκόμη γύριζ' ἄγνωστη, προσπαθώντας ν' ἀναπνεύσῃ τὴ νερένια ἀπόπνοια τοῦ καφετιοῦ ποταμοῦ, χωρὶς νὰ γίνεται νὰ μαντέψῃ, πού ἄπιαστα περνᾶν τὰ κατάστιχα πλεούμενα νησιὰ ρυζιοῦ, τὰ νερά του, αὐτά, οἱ σύντροφοι τῶν 40 χρόνων, τὰ μὲ τὴν ὑγρὴ τους ἀνάσα μαρκάροντας τὴν ὑφήλιο.

Γύριζε, πεινοῦσε καὶ δὲν τολμοῦσε νὰ ξοδέσῃ τὰ 20 μπάτ.

Σ' ἓνα δρόμο μ' ἔντονη μυρουδιά ποντικοῦ, ὅπου ὅτι ποθοῦσε ἡ ψυχὴ σου βραζόταν, τσιγαριζόταν, τηγανιζόταν, γινόταν παγῶδες ἀπὸ κρέατα μαῦρα, ἴδια κρεμασμένες νυχτερίδες καὶ σπαράγγια καὶ σαλιγκάρια κι ἀκρίδες ροδαλές. Σ' ἓνα σοκάκι, πλαί σ' ἄγνωστα πανύψηλα πετρόχτιστα, πλησίασε.

— Ἀχά, εἶπε κι' ἡ γλῶσσα της, βαρειά στὰ σύμφωνα, σερνόταν ἡχητικὰ σὰ γκόνγκ στὴ βόρεια προφορὰ της, ὑποκλινόμενη πάλι καὶ πάλι σὲ μιὰν ἄλλη γυναῖκα μπρός.

— Ἀχά, εἶπε, ζητώντας νὰ φάῃ.

Ἡ ἄλλη τὴ σέρβιρε, σὲ μπανανόφυλλο, ἀκρίδες μὲ ρύζι καὶ σάλτσα φύτρου φασολιῶν. Κάθησε κεῖ στὶς φτέρνες, ἔφαγε κι ἡ δύναμη τῆς πληρωμῆς τὴν γέμιζε.

Χορτάτη τόλμησε νὰ ρωτήσῃ γιὰ τὸ ποτάμι· καὶ τὰ σκυλιὰ στὶς βρωμιὲς ὁλοτρίγυρα, λιμάρικα σκυλιὰ, γεμάτα ραβδώσεις πλευρῶν κι ἡ λάσπη καὶ τὰ γυμνοτσίτσιδα παιδιὰ πού παῖζαν καὶ σπρώχνονταν στὰ πόδια της, χωρὶς νὰ χουν ποτὲ βουτήξει νὰ καθαρίσουν στὰ κιτρινωπὰ νερά τοῦ Μενάν Τσάο Μπρία κι οἱ ψεῖρες τους τρέχαν στὰ μὲ ἀφέλειες, ἀχτένιστα, πίσω ψηλὰ ξου-

ρισμένα κεφάλια.

Πῆρε τὸ δρόμο.

Κάποτε θὰ ἔφθασε στὸν ποταμό, μπροστὰ στὴν ξέφωτη ἐξέδρα τοῦ παλατιοῦ καὶ τὰ νανόδεντρα σὰ μπάλλες ἀπὸ πράσινο, μπηγμένες σὲ πανάρχαιους πάνω κορμούς, στὶς πορσελάνινες γλάστρες, τὶς τετράγωνες κι' ὀγκώδεις. Κι οἱ κολῶνες-φίδια, τὰ λέπια χρυσᾶ, τὰ λέπια πάγχρωμα, εἶχανε σηκωθεί ἀπὸ/ καὶ σ' ἐξαῦλωση προσευχῆς κι εἶχανε μείνει ἐκεῖ νὰ ὑποδηλώνουν τὴν θεϊκὴ τους προέλευση, ἀνάμεσα στὰ πρασινόμορφα τέρατα, τὰ μὲ τὶς γλῶσσες κρεμασμένες καὶ τὰ σκυλόδοντα κατὰ πάνω.

Μικρὴ εἶχε δεῖ ἓνα Βούδα σὲ διαλογισμό. Πίσω του, λέει, στεκόταν τὸ κόμπρα τὸ βασιλικό, ἔτοιμο νὰ δαγκώσει. Ὁ Βούδας τίποτα. Παρατηροῦσε τὰ τῆς Μάγια. Τί 'ταν τὸ φίδι καὶ τί ὁ θάνατος; Ἐκεῖνο πλησίασε σερνάμενο, τὸ Χάρο στὰ δόντια· μὰ ὡς τὸ πῆρε ἡ ἀλλελευκὴ αὐρα τοῦ διαλογιζόμενου καὶ κλεῖσαν γύρω του οἱ κραδασμοὶ τοῦ Μποτισάτβα, φούσκωσε σ' ἀπώτατη διαστολὴ τὴ μεμβράνη του, σκιὰ μονάχα, μονάχα σκιὰ νὰ τοῦ δώση.

— Ὁ Πάνσοφε, εἶπε κείνη, πού ἐγὼ ἡ ταπεινὴ πατῶ τὸ ἱερὸ προαύλιο τοῦ ναοῦ σου!

Νύχτωνε, νύχτα ἀφέγγαρη καὶ βαθεῖα σκοτεινὴ. Ἀπ' τὸ ποτάμι χιλιάδες πλεούμενα κερὰ γιὰ τὴ θάλασσα. Ὁ ἦχος ἀπὸ τὰ κουδουνάκια τῶν πύργων ἀσημένιος, τὸ παροδικὸ τοῦ κόσμου τούτου χτυπώντας, συμπαρασέρνοντας τὶς ψυχὲς στὸ ἀσχήματο τῆς νύχτας καὶ τοῦ θανάτου.

Ἡ Οὔσα κρύφτηκε στὰ πελώρια ἀγάλματα τῶν Τεράτων γιὰ ν' ἀντικρύση, προτοῦ τὴν διώξουν, τὴν γιὰ κείνη μοναδικὴ μορφή τ' ἀνθρώπου.

— Τί θάθελες πιὸ πολύ, ἂν ἦταν νὰ πεθάνης σὲ λίγο;

— Ν' ἀκούσω τὴ φωνὴ τοῦ παιδιοῦ μου.

Τριγύρω χρυσᾶ τὰ λέπια τῶν τοίχων, οἱ πορσελάνες τοῦ βάθρου πελώρια ποταμίσια νούφαρα εἰκονίζοντας, δίπλα στὶς μορφὲς τὶς στὸ ἓνα πόδι γονατισμένες, τὶς κρατοῦσες τὸν ἀνανεωνόμενο στὰ ὕψη ναό. Οἱ τεράστιες ἀναποδες καμπάνες τῶν προσευχητάρων, μὲ τὶς ἀλλεπάλληλες δαχτυλιδωτὲς ἀπολήξεις τῆς ἐξέλιξης τοῦ ὄντος, γιὰ πάνω, πάντα γιὰ πάνω μιλοῦσαν, μέχρι τὴν ἀπότομη βελόνα π' ὁρμοῦσε τρυπώντας νὰ μπῇ στὸν Οὐρανό.

— Τί θάθελες περισσότερο, ἂν σοῦμεναν λίγα μόνον λεπτὰ ζωῆς ἀκόμα;

— Ν' ἀντικρύσω τὸ πρόσωπο τοῦ γιοῦ μου.

— Γένοιτο.

Κι' ὡς εἰπώθηκαν οἱ σκέψεις αὐτὲς, τὸν εἶδε νάρχεται ἀνάμεσα σὲ φίλους καὶ γέλαγε γήινα, κουρεμένος, τὰ φουσκωτὰ χεῖλια παιδιοῦ· κι' ἄς ἦταν 25 οἱ περίοδες τῆς βροχῆς ἀπ' ὅταν τὸν κράταγε στὰ χέρια.

— ... Καααα... εἶπε στ' ἄορατο. Τὸν εἶδα, τὸν ἄκουσα. Ἐσὺ κι' ἐγὼ τώρα.

Προχώρησε ξυπόλυτη κι' ἀθόρυβα, ὀστεώδης, τὶς ρυτίδες στὰ ρουφηγμένα μάγουλα, τὰ νύχια φαγωμένα ἀπ' τὴ δουλειά, τὸ στήθος ἀνύπαρχτο, αὐτὸ ποῦχε θρέψει 5 παιδιὰ καὶ 4 χάσει, προχώρησε 40 χρόνων γριά, καὶ μπῆκε στὸν κεντρικὸ ναό τοῦ ὑπερυψωμένου Βούδα.

Εἶχ' ἀκούσει, ὅτι, λέει, χρυσάφι καὶ χρυσάφι μαζεύνονταν χρόνια γι' αὐτὸν τὸν Ἀνομολόγητο. Κι ὅτι καλόγεροι ξουρισμένοι, οὔτε φρύδια, καμμιά τρίχα στὸ σὰ γουλι κεφάλι, καλόγεροι τὸ φέρναν κρυμμένο μέσ' στὶς πτυχὲς τῶν ράσων τους, ζητιανεύοντας λίγα σπυριά ρυζιοῦ γιὰ νὰ ζήσουν, καὶ τὸ μαζεῦαν βουνὰ, αὐτὸν τὸν Θεὸ τῶν μετὰλλων, τὸν ἀνάλλαγο, τὸ ἐπίγειο τοῦ ἡλίου ὁμοίωμα, τὸ μόνο ἄξιο νὰ ἀ-

πεικονίση τὸν Ὑπέρτατο προσευχόμενο.

Εἶδε τὸ Βούδα τεράστιο, ἀκούνητο, σὲ φτώχεια ἄρνησης ἠθελημένης, ὀλόχρυσο, μπρὸς σ' αὐτὴν ποὺ δὲν εἶχε ποτὲ τῆς ἀποχτήσει - φορέσει - κρατήσει χρυσάφι. Χάιδεψε μὲ τὰ χεῖλια τὰ δάχτυλα τῶν πελώριων ποδιῶν νὰ δεχτῇ τίς ἀλαντώσεις τῆς ὕλης ποὺ τὸν εἰκόνιζε.

Μακρυά, σιγανὰ τύμπανα χάλκινα δηλώναν τὴ νύχτα.

Ἀνασηκώθηκε διαποτισμένη μπρὸς στὴ γαλήνη αὐτοῦ ποὺ τὴν ἀπόχτησε. Κάθισε ἀπέναντί του στὴ δική του στάση.

Δὲν ἤξερε τί νὰ τοῦ πῇ, πῶς νὰ μπορέσει, γυναῖκα αὐτῇ, γριά, νὰ τοῦ προσφέρει τὸ Λόγο. Δὲ γνώριζε λέξεις μὲ καταλυτικὴ σημασία. Αὐτὲς ποὺ κοίμιζε τὸ παιδί της; περάσαν. Παιδικὰ μάγουλα ἦταν καὶ πᾶν. Ἐκεῖνες πούλεγε στὸ νεαρὸ πούγινε ἄντρας της, ὅταν τὴν πῆγε στὰ ρυζοχώραφα γιὰ πρώτη φορά; Ποιὸς τίς θυμᾶται; Λυῶσαν τὰ πάθη· καὶ κείνος θαμμένος. Αὐτὲς πούρχονταν τώρα στὸ νοῦ της, γιὰ γαλήνη καὶ γιὰ συγγνώμη;.. Ποιὰ

συγγνώμη; Τ' ἀνθρώπινα, ἀνθρώπινα εἶχε ζήσει.

— Τέλειε, εἶπε σιγά. Υἱὲ καὶ Βούδα μου, τοῦπε, ποὺ σὲ νανούριζα μὲ πόνο καὶ σὺ ἀνέτελλες μόνο, νὰ τῆς Αὐγῆς, εἶπε.

Γύρω της τὰ κυνόδοντα Τέρατα κατεβήκανε ἀπ' τὰ βάθρα, τὴ γλώσσα κρεμασμένη σὲ δίψα θανάτου, πρᾶσινοπρόσωπα, φολιδωτά, ἀκόμα πέτρινα, μέσα στὴ μαλακὴ νύχτα πανέτοιμα.

Τὸ ποτάμι στὸ βάθος μαῦρο, ρευστό, ἀπόπνεε ζωὴ μακρυνὴ κι ἀναπόφευχτη. Προχώρησ' ἕνα βῆμα. Τὸ ἄγαλμα εἶχε τὸ χέρι στὰ γόνατα, μὲ τὴν παλάμη ἀνεστραμμένη. Σκαρφάλωσε μὲ δυσκολία στὸ βάθρο. Τῆς ἔλειπ' ὁ ἄερας, κι' οἱ τερατόμορφες Ὀντότητες πλησίαζαν ἀβήματα νὰ τῆς τὸν πᾶρουν τελείως, αὐτὲς ποὺ ζοῦν ἀπ' τὴ δική μας ἀναπνοή.

Στὸ χέρι ξάπλωσε.

— Υἱὲ καὶ θεέ μου, ψιθύρισε, καθὼς γι' αὐτὴν τέλειωνε ἡ ἀτμόσφαιρα. Ἀπέναντι, στὴν πυραμίδα τοῦ ναοῦ, πρῶτες ἀχτίδες μέρας ἐπερχόμενης ἀνάβαν κεριὰ φωτός, σπίθες στὰ χρυσὰ κέρατα τῆς ἀνανέωσης τῶν πάντων.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΒΕΡΕΤΕΚΝΙΔΗΣ

Ἐγκύπτων φιλέργως

Ἡ μαγεία τοῦ ἀπόλυτου

(πόθος καὶ μέθη)

εἰσχωρεῖ στίς κρίσιμες ὥρες,

τότε ποὺ παίζεις μὲ τὴ Ζωή,

μὲ τὸ θάνατο.

Ἐγκύπτων φιλέργως

στὴν εὐγλωττία τοῦ ἐγχόρδου

δὲν γίνεται, θὰ τὴν προλάβεις

τὴν Ἀρμονία τῇ Μείζονα,

τὴν ἐκεῖθεν τῶν χώρων

- τὴν ἀπερίκλειστη.

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΠΑΖΟΣ, *Λεπτομέρειες από ένα δείπνο*

Τὸ δράμα τῶν συγγραφέων, τῶν ἐπιστημόνων, τῶν φιλοσόφων, ποὺ δὲν ὑποκύπτουν στὶς πιέσεις τοῦ σκοταδιστικοῦ κατεστημένου — «τὸ ὁποῖο μὲ τὸν τρόπο τῆς θείας πηροῦνας ζητεῖ νὰ φάμε τὰ πνευματικά του περιττώματα» — καὶ δὲν πέφτουν στὶς «στημένες φάκες τῶν διανοητικῶν κοπριτῶν», μᾶς περιγράφει μὲ κάθε λεπτομέρεια ὁ Βασίλης Μπάζος στὸ «διπλὸ μυθιστόρημά» του *«Λεπτομέρειες ἀπὸ ἕνα δείπνο»*, ἐνῶ παράλληλα, μὲ τέχνη καὶ φαντασία, μᾶς δίνει «τὸ ἀληθινὸ συμπόσιο τοῦ Πλάτωνος», ὅπως ὁ συγγραφέας (ποὺ πρόκειται γιὰ διακεκριμένο φιλόλογο) πιστεύει ὅτι διαδραματίσθηκε στὸ ἀρχοντικὸ τοῦ Ἀγάθωνα τὸ 416 π.Χ.

Ὅσοι ἀπ' τοὺς ἀναγνώστες ἔτυχε νὰ συνδεθοῦν μὲ μὴ «νομιμόφρονες» συγγραφεῖς ἢ ἐκδότες, θὰ βροῦν στὸ πρῶτο — ἂς ποῦμε — μυθιστόρημα, ποὺ σίγουρα πρόκειται γιὰ ἀφήγηση πραγματικῶν κακῶν ἐμπειριῶν τοῦ συγγραφέα, πλεῖστες ἀναλογίες κι ὁμοιοότητες μὲ τὰ παθήματα τῶν πρώτων. Ὅσοι πάλι «ἔχουν θυσιάσει τὴ ζωὴ τους καὶ τὰ μάτια τους» μελετώντας, θὰ βεβαιωθοῦν, ἀνατρέχοντας στὶς παλιές τους σημειώσεις, ὅτι ὁ ἀνασκευαστὴς τοῦ «συμποσίου» δὲν αὐθαιρετεῖ κι ὅτι ἀξίζει τῆς ἐμπιστοσύνης μας. Τὸ ὅτι τὸ «Συμπόσιον» τοῦ Πλάτωνος εἶναι ἀλλοιωμένο, παραχαραγμένο κι ἀκρωτηριασμένο, ὅπως καὶ τὰ περισσότερα ἔργα τῶν κλασσικῶν Ἑλλήνων, δὲν χωρεῖ καμμία ἀμφιβολία· τὸ σωζόμενο σήμερα ἴσως ἀποτελεῖ «ἄθλον» τῶν ὀργάνων τῆς λογοκρατίας κι ὄχι τοῦ Πλάτωνα, καθὼς πιστεύει ὁ Β.Μ.

* * *

Ἑλληνικὸ Λεξιλόγιο στὶς γλῶσσες τοῦ Κόσμου

Καθηγητὴς Φυσικῶν Ἑπιστημῶν καὶ φαρμακοποιὸς ὁ Ἀνδρέας Ἀναρ. Δεονόζος ἐκπλήσσει κυριολεκτικὰ μὲ τὶς γλωσσολογικὲς το ἐπιδόσεις. Ὑστερ' ἀπὸ τὴν συνταξιοδότησή του ἄρχισε νὰ ἐρευνᾷ διάφορες γλῶσσες, προκειμένου νὰ καταδείξῃ ἐμπρακτὰ τὴν ἐπίδραση τῆς ἑλληνικῆς πάνω σ' αὐτές. Ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἴδιος, ἔχει τελειώσει τὴ δουλειὰ αὐτὴ μὲ τὴν οὐγγρική γλῶσσα. Στὰ χέρια μας ἔχομε δυὸ ἄλλες ἐργασίες τοῦ Ἀνδρέα Δεονόζου:

1) «Ἑλληνικὸ Λεξιλόγιο στὴν Τουρκικὴ Γλῶσσα», Ἀθήνα — Ἀμφισσα, 1989, φωτοτυπημένη ἔκδοση, μικροῦ σχήματος, σελίδες 110, μὲ τέσσερες χιλιάδες ἑλληνικὲς λέξεις.

2) «Ἑλληνικὸ Λεξιλόγιο στὴ Ρωσικὴ Γλῶσσα», Ἀθήνα — Ἀμφισσα, 1989, φωτοτυπημένη ἐπίσης ἔκδοση, μεγάλου σχήματος, σελίδες 16+122, μὲ ὀκτῶ χιλιάδες περίπου ἑλληνικὲς λέξεις.

Ὁ κ. Δεονόζος συνεχίζει τὶς ἐρευνές του σὲ ἄλλες γλῶσσες, βαλκανικὲς καὶ μακρυνότερες.

Ἐδῶ θὰ δοῦμε ὀρισμένες πλευρὲς τοῦ ἔργου «Ἑλληνικὸ Λεξιλόγιο στὴ Ρωσικὴ Γλῶσσα». Τὸ ἔργο αὐτὸ ἔχει στὸ ἐξώφυλλο κάμποσα ἑλληνικὰ ἔπεα περὶ—

Ἡ Διο-τίμα μέχρι στιγμῆς ἐθεωρεῖτο φανταστικό πρόσωπο, ἕνα ἡχείο ἀπόψεων -πιστό φερόφωνο τοῦ δημιουργοῦ τοῦ Πλάτωνα. Ὁ Β.Μ. μᾶς αἰφνιδίασε! Μὲ συντριπτικά ἐπιχειρήματα, ἱστορικά καὶ λογικά, ἀποδεικνύει ὅτι ἡ Διο-τίμα ἀποτελεῖ ἱστορικώτατο πρόσωπο, ποὺ παραβρέθηκε μάλιστα στὸ συμπόσιο ἐκεῖνο καί... συνέτριψε τὴν περὶ ἔρωτος γνωστὴ θεωρία τοῦ Σωκράτη. Ἡ ἱέρεια τοῦ Λυκ-αίου Διὸς «τοῦ ἡλιακοῦ θεοῦ ποὺ ἀντιπροσωπεύει τὴ δύναμη τῆς Ἀνθρωπότητος, ζευγνυόμενη μετὰ τὴ Σοφία» (Δ.Ι.Λ., «Δαυλός» τ. 88) — περνώντας γιὰ τελευταία φορὰ ἀπ' τὴν πόλιν τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς, προσεκλήθη στὸ συμπόσιο καὶ τιμητικὰ προήδρευσε τῆς συζητήσεως ἐκείνης. Λέγω γιὰ τελευταία φορὰ, γιὰτὶ στὸν κόρφο τῆς φύλαγε τὴ «γραφὴ» τῆς ἀνάκλησής της ἀπ' τὴ θέσιν ποὺ κατεῖχε, καὶ τὴν εἰλημμένη καταδίκη της ἀπ' τὸ «νομιμόφρον» - ἀστυνομικὸ ἱερατεῖο τοῦ ξεπεσμένου πιά Μαντείου τοῦ ἐν Δελφοῖς, ποῦ, ὡς γνωστόν, προΐστατο ὅλων τῶν ἄλλων. Βλέπετε, τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη οἱ ἱερεῖς τοῦ σὲ τίποτα δὲν ἔμοιαζαν μετὰ τῆς ἀθάνατης Σίβυλλας — ποῦ «μεινόμενῳ στόματι ἀγέλαστα καὶ ἀκαλλώπιστα καὶ ἀμύριστα φθεγγόμεναι, χιλίων ἐτῶν ἐξικνούντο τὴ φωνὴν διὰ τὸν θεόν» — ἀλλ' ἀποτελοῦσαν ὄργανα τῆς ἐκάστοτε πολιτικῆς, γι' αὐτὸ καὶ ἄλλοτε ἀνατολικομυστικίζαν, ἄλλοτε φιλιππιζαν ἢ θεμιστοκλιζαν, μέχρι ποῦ καὶ πρῶτες διδάσασες ἔγιναν τῆς διπλῆς γλώσσας, σύμφωνα μετὰ τὸ θέλημα τοῦ νέου θεοῦ, τοῦ ὁποῦ προετοίμαζαν τὸν ἐρχομό. Ἡ Διο-τίμα, λειτουργὸς τοῦ Ἑλληνιστοῦ Λόγου, δὲν φαίνεται νὰ τῆς παρακολουθοῦσε στὸν κατήφορό της, γι' αὐτὸ ἀσφαλῶς καὶ ἡ ἀνάκληση κι ὁ ἐξολοθρεμὸς της, βιολογικὸς καὶ πολιτικο-ιστορικὸς.

* * *

Μιὰ τέτοια συνεδρίαση, ὅπως ἐκείνη τοῦ «συμποσίου», ὅπου μιὰ Διο-τίμα, μιὰ ἰσάζια καὶ ἰσότιμη Σίβυλλα προήδρευσε, φυσικὸ ἦταν ν' ἀσχοληθῇ μετὰ τὸ σοβαρώτερο θέμα, μετὰ τὸ αἰώνια καυτὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, τουτέστιν τοῦ Ἑρωτος, ποὺ στηρίζει κι ἀναπαράγει τὴ Ζωή. Σύμφωνα μετὰ τὸ συγγραφεὴ κύριος ὁμιλητὴς ὑπῆρξε ὁ Ἀλκιβιάδης — ὁ τρομερὸς ἐκεῖνος νοῦς, «ποῦ ὅμοιός του δὲν ἀναφάνηκε τὰ τελευταῖα δέκα χιλιά-

→
εντα, ποὺ ἔχουν περάσει στὴ ρωσικὴ γλῶσσα ὡς **κρυλάτνιε σλοβά** (=φετερωμένα λόγια): **Ἀχίλλεσοβα πιάτκα** ('Αχιλλεῖος πτέρνα), **Ἀττίτσεσκαγια σὸλ** ('Αττικὸν ἄλας), **Πόντ ἐγκίντοϊ** ('Υπὸ τὴν αἰγίδα), **Γκομερίτσεσκι χόχοτ** ('Ομηρικὰ γέλια), **Γκόρντιεβ οὔζελ** (Γόρδιος δεσμός), **Ντάρι Ντανάιτσεβ** (Τὰ δῶρα τῶν Δαναῶν), **Ἀβγκίεβι κονιούσι** (Οἱ σταῖλοι τοῦ Αὐγείου), **Νι νὰ ἰώτου** (Οὔτε κατὰ ἕνα ἰῶτα), **Ότ ἄλφνι ντό ὁμέγκι** ('Απὸ τὸ ἄλφα ὡς τὸ ὁμέγα). Πρὶν ἀνοίξομε τὸ βιβλίον, ἔχομε ἤδη μιὰν εὐγλωττὴ ἀπόδειξιν τῶν ἐπιδράσεων τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος πάνω στὸν ρωσικὸ λαόν, καθὼς καὶ μιὰ γεύσιν τῆς ἀρχαιολατρείας καὶ «ἀρχαιογνωσίας» τοῦ ἰδιόμορφου λεξικογράφου. Θὰ ἦταν ἀπαραίτητη ἡ μετεγγραφὴ τῶν ρωσικῶν λέξεων στὰ ἑλληνικά — γιὰ τοὺς ἀγνοοῦντας τὸ σλαβικὸ ἀλφάβητο Ἑλλήνες.

Ἐνα ἐμπεριστατωμένο εἰσαγωγικὸ σημεῖωμα τοῦ συγγραφεὴ μᾶς δίνει πολλὰ στοιχεῖα γιὰ τῆς ἐμπορικῆς, πολιτιστικῆς καὶ πολιτικῆς σχέσεως τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ρώσων ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα χρόνια. Γιὰ τὸ κύριον μέρος τοῦ Λεξιλογίου θὰ εἶχα νὰ κάμω μερικὰ παρατηρήσεις.

Ὅταν ἀνάμεσα στὴν ἑλληνικὴ καὶ στὴ ρωσικὴ λέξιν ὑπάρχει ὁμοιότητα μορφῆς, ἡ σχέση τῶν δυὸ λέξεων εἶναι αὐταπόδεικτη: **σύνταξις — σίντακσις, τρόπαιον — τροφέι, ἰστογένεσις — ἰστογκενέζ...** Τὰ πράγματα δὲν εἶναι τόσο ἀπλά, ὅταν οἱ δυὸ λέξεις διαφέρουν μορφικά. Στὸ βιβλίον βρῖσκομε πολλοὺς ἐπιτυχεῖς συσχετισμοὺς ἑλληνικῶν καὶ ρωσικῶν λέξεων: **γυνή** (σύζυγος) — **ζενά**

→

δες χρόνια και πού καμμιὰ ἀπειλή δὲν ἀνεχότανε ὡς φόβητρο καὶ τροχοπέδη τῶν σκέψε-
 ῶν του» — ἀλλὰ ἡ ὁμιλία του χάθηκε κι ἀντ' αὐτῆς μᾶς «ἐμβολίασαν» ἕνα γελοῖο ὕμνο
 πρὸς τὸ Σωκράτη, κάτι ἐντελῶς ἀταίριαστο, σὰν συμπεριφορά, στὸ γιὸ τοῦ Κλεινία. Ὁ
 Ἀλκιβιάδης μ' ἀκλόνητα φιλοσοφικὰ θεωρήματα, μὲ δλύμπια χάρη καὶ γοργίειον ρητο-
 ρικὴ κατεκρήμνισε τὶς ξενόφερτες περὶ θεῶν θεωρίες, κονιορτοποίησε τὰ ψευδοεπιχειρή-
 ματα τοῦ Ἐρυξίμαχου — αὐτός, φαίνεται, ὑπῆρξε ὁ κρυφὸς κατήγορος τοῦ Ἀλκιβιάδη,
 ἂν καὶ τὴ «γραφὴν» κατέθεσε κάποιος Ἀνδροκλῆς — ἀπέδειξε τὴν ἀνυπαρξία τοῦ θανάτου
 κι ἐκμηδένισε τὰ δόγματα τῶν λογοκρατῶν· κι ὅλ' αὐτὰ κάτω ἀπ' τὸ ἐπιδοκιμαστικὸ
 βλέμμα τῆς θεσπέσιας Διοτίμας καὶ τὸ ὅλο περηφάνεια χαμόγελο τοῦ Δασκάλου τῶν κα-
 λῶν Ἀθηναίων.

● Πῶς λένε σήμερα: «τὸ κράτος ἐπεκλήρυξε τὸν τάδε»; Ἔτσι καὶ τότε τὸ ἱερατεῖο ἐπε-
 κλήρυξε τόσο τὸ Σωκράτη ὅσο καὶ τὸν Ἀλκιβιάδη. Τὸ «συμπόσιο» ἐκεῖνο — καὶ τὰ ὅσα
 ἀποκαλύφθηκαν ἐκεῖ — ὑπῆρξε τὸ αἷτιο τῶν δύο αὐτῶν πολιτικῶν καταδικῶν, ἄσχετο ἂν
 ἡ ἐκτέλεση τῶν δύο ἀνδρῶν δὲν ἐγινε ἀμέσως. Ἔτσι ἐξηγοῦνται τὰ περὶ «καινῶν δαιμονί-
 ῶν», πού εἰσηγεῖτο τάχα ὁ Σωκράτης, ὅπως καὶ τὰ περὶ «ἐξυβρίσεως τῶν Μυστηρίων», τὰ
 ὁποῖα «διεκωμώδησε (τάχα), ὁ Ἀλκιβιάδης φορῶντας γυναικεῖα ροῦχα» (Πλουτάρχου,
 Ἀλκιβ. 19-22).

Εἶναι ἀπορίας ἄξιο, πῶς διαλανθάνουν τῆς προσοχῆς τῶν φιλολόγων οἱ «λεπτομέ-
 ρειες» αὐτές, λεπτομέρειες πού μαρτυροῦν περὶ τῆς τῶν πόλεμο πού ὑπέστησαν οἱ Ἕλ-
 ληνες φιλόσοφοι καὶ τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα ἀπ' τὴ λογοκρατία. Εἶναι δύσκολο νὰ πιστέ-
 ψη κανεὶς ὅτι ὅλοι οἱ φιλόλοφοί μας εἶναι ἀνέραστοι σοφίας, πού ἀρκοῦνται «ν' ἀντιλαμ-
 βάνωνται ὅσα μόνο ἐπιτρέπεται ν' ἀντιλαμβάνωνται», καθὼς λέγει ὁ συγγραφέας. Γιατὶ
 παρὰ τὶς κακοποιήσεις τῶν ἀρχαίων κειμένων, γιὰ τοὺς γνωστοὺς πιά λόγους, ἔχουν δια-
 σωθεῖ φράσεις καὶ ἀποσπάσματα, πού 'ναι ἀρκετὰ γιὰ νὰ ὀδηγήσουν τὸν ἄξιο ἐρευνητὴ
 στὴν ἀνακάλυψη τῆς ἀλήθειας. Τὸ ἔργο τοῦ Β.Μ. τὸ βεβαιώνει ἀναμφίβολα.

Σαράντος Πᾶν

λούτς (ἀκτίνα φωτός) — ἀπὸ τὸν **λύκειο** Ἀπόλλωνα (θεὸ τοῦ φωτός) κ.λ.π. (τὰ
 παραδείγματα εἶναι, βέβαια, ἐνδεικτικά). Κάποιοι τολμηροὶ συσχετισμοὶ ἑλλη-
 νικῶν καὶ ρωσικῶν λέξεων ἴσως νὰ δφείλονται στὸ παλιὸ Ἑτυμολογικὸ Λεξικὸ
 τῆς Ρωσικῆς Γλώσσας (Ἑτυμολογικίτσεςκι Λεξικὸν Ρούσικογγο Γιαζυικά) τοῦ
 Φ. Ρέιφ (1835), τὸ ὁποῖο ἔχει χρησιμοποιήσει μαζί μὲ ἄλλα βοηθήματα ὁ κ. Δε-
 νιόζος. Λόγου χάριν, τὸ ρῆμα **ἐμέσσω** καὶ τὰ παράγωγά του οὐσιαστικά, ἐπίθετα
 κ.λ.π. μᾶλλον εἶναι ἄσχετα πρὸς τὸ ρωσικὸ ρῆμα **рβāt** (κόβω, μαδῶ, ξερριζῶνω),
 ὅπως συνάγεται ἀπὸ τὸ τετράτομο Ἑτυμολογικίτσεςκι Σλοβάρ Ρούσικογγο Για-
 ζυικά τοῦ Μάκς Φάσμερ, Μόσχα, 1986-1987. Ἐπίσης ἡ ἑλληνικὴ λέξη **καρδιά**
 καὶ ἡ ρωσικὴ **сέρντσε** ἔχουν κοινὰ μόνο τὰ σύμφωνα **ρ** καὶ **δ** (ντ). Δύσκολα θὰ
 μπορούσαν νὰ συσχετιστοῦν ἡ ἑλληνικὴ λέξη **ἐμπειρος** καὶ ἡ ρωσικὴ **знáιουσ-
 ти** (μετοχὴ τοῦ ρήματος **знáт=γνωρίζω**)· ἀνάμεσά τους ὑπάρχει μιὰ ἐννοιολο-
 γικὴ συγγένεια μόνον.

Οἱ μικρὲς αὐτὲς ἀδυναμίες δὲν μειώνουν τὸ ἔργο τοῦ Ἀνδρέα Δενιόζου, τὸν
 ὁποῖο θαυμάζω καὶ γιὰ τὶς πρωτοτυπίες του: πρῶτον, νὰ δημιουργῇ ἐκτὸς τῆς ἐ-
 πιστημονικῆς του εἰδικότητος, δεύτερον, νὰ ἐπιλέγῃ τομεῖς σπάνιους ἀκόμη καὶ
 γιὰ τὸν φιλόλογο.

Γιάννης Ν. Γαβριηλίδης

ΚΩΝ. Β. ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗΣ, Τὸ Ὀμηρικὸν Ἰλιον τῆς Τροίας

Ὁ κ. Κ.Β.Κ., ἐ.ἀ. ταξίαρχος τῆς Γεωγραφικῆς Ὑπηρεσίας Στρατοῦ καὶ μέλος τῆς Ἑλληνικῆς Γεωγραφικῆς Ἑταιρίας, ἔχει προφανῶς ὑπ' ὄψιν του στὴν προσπάθειά του αὐτὴ γιὰ τὴ στήριξη τῆς ἱστορικότητος τῶν προϊστορικῶν μύθων καὶ τῶν παραδόσεων τῆς φυλῆς μας καὶ τὰ κλασσικὰ ἔργα τοῦ Schliemann «*Ἰλιος*» καὶ «*Τροία*». Παρ' ὅλ' αὐτὰ ἡ μελέτη του βασίζεται στὰ Ὀμηρικὰ τοπογραφικὰ στοιχεῖα καὶ μόνο σ' αὐτά. Πιστεύει δέ, ὅτι ἡ πόλη ποὺ βρῆκε ὁ Schliemann ἦταν τὸ ἱστορικὸν καὶ ὄχι τὸ ὁμηρικὸν Ἰλιον, τὸ ὁποῖο ὁ Στράβων τοποθετοῦσε 30 στάδια (5.550 μέτρα) στ' ἀνατολικά τοῦ ἱστορικοῦ Ἰλίου. «*Ἡ πραγματικὴ πόλη τοῦ ὁμηρικοῦ Ἰλίου, γιὰ τὸ ὁποῖο πολέμησαν οἱ Ἀχαιοί, δὲν ἀνακαλύφθηκε ἀκόμη*», μᾶς λέγει χαρακτηριστικά. Ὁ συγγραφέας χρησιμοποιοῖ στὴ μελέτη του αὐτὴ κυρίως τὴν «*Ἰλιάδα*» τοῦ Ὀμήρου (τὴν ὁποία μόνο ἀντιπαραλληλίζει μὲ ἄλλες ἀρχαῖες πηγές) στὸ πρωτότυπο καὶ σὲ δόκιμες νεοελληνικὲς μεταφράσεις. Χρησιμοποιώντας αὐτὰ τὰ στοιχεῖα καὶ τὴ σύγχρονη ἐπιστημονικὴ μεθοδολογία, τῆς ὁποίας, λόγῳ ἐπαγγέλματος, εἶναι τέλειος γνώστης, ἀποφεύγει τὶς παγίδες στὶς ὁποῖες ἔπесαν προηγούμενοι, νέοι καὶ παλιοί, μελετητές, καὶ καταλήγει στὰ ἑξῆς συμπεράσματα: 1) Ὁ ὁμηρικὸς ποταμὸς Σκάμανδρος ἢ Ξάνθος δὲν εἶναι ὁ σημερινὸς Μεντερὲς ἀλλὰ τὸ Κιλελί ρέμα. Ὁ ποταμὸς Σιμόεις ταυτίζεται μὲ τὸ ρέμα τοῦ Ἑρένκιοι. Κι ἀνάμεσά τους τοποθετεῖται τὸ πεδίο μάχης τῶν δύο ἀντιπάλων, Ἀχαιῶν καὶ Τρώων, κατὰ τὸν Ὀμηρο. 2) Τὸ στρατόπεδο-ναῦσταθμὸς τῶν Ἀχαιῶν εἰκάζεται ὅτι βρισκόταν στὴν παραλία ποὺ βρισκεται στὰ βόρεια τοῦ σημερινοῦ χωριοῦ Ἑρένκιοι καὶ μέχρι τὸ ρέμα Καλαμπακλί, καὶ ὄχι στὴ συνεχόμενη παραλία τοῦ Ἑλλησπόντου μέχρι καὶ πέρα τοῦ τύμβου τοῦ Αἰσούτου, γιὰτὶ «*εἶναι ἀπόκρημνη καὶ δὲν διαθέτει ἀμμουδιά, ὅπως λέγει ὁ Ὀμηρος*». 3) Τὸ ὁμηρικὸν Ἰλιον δὲν εἶναι στὴν τοποθεσίαν Χισσαρλίκ, ὅπου τὸ βρῆκε ὁ Schliemann. Ἡ Τροία τοῦ Ἑκτορος βρισκόταν 15.000 μέτρα ἀνατολικά ἀπὸ τοὺς λόφους τοῦ Χισσαρλίκ καὶ ὄχι 5.550, ὅπως λέει ὁ Στράβων («*Γεωγραφικά*», ΙΓ' 25). Ἐντοπίζεται ἐπὶ τοῦ ὑψιπέδου Οὐλοῦ Τεπέ, κατὰ τὸν χαρακτηρισμὸ τῆς πόλης «*κοίλη καὶ λοφώδης*» ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου.

Οἱ ἀπόψεις ποὺ ἐκτίθενται ἐδῶ φανερά εἶναι ἀντιπροσωπευτικὲς καὶ πρέπει ἴσως νὰ τίς υἱοθετήσουμε καὶ ἐνδεχομένως νὰ τίς ἐπεκτείνουμε καὶ τροποποιήσουμε. Προσῆκει σὲ θέματα σὰν κι αὐτὰ νὰ ὑπενθυμίσουμε ὅτι μία ὄψη δὲν ἀρκεῖ νὰ ἀναφερθεῖ. Ἀλλωστε, ὅπως λέει καὶ ὁ ἴδιος ὁ συγγραφέας στὸ τέλος τῆς Εἰσαγωγῆς του: «*Εἶναι γνωστὸ, ὅτι ἡ πρώτη δημοσίευση μιᾶς ἔρευνας παρουσιάζει ἀτέλειες καὶ λάθη. Στὴν περίπτωσιν αὐτὴ ἡ ἐπισημανσὴ τους καὶ ἡ ἐπιεικὴς κρίσις ἀπὸ τὸν ἀναγνώστη παρέχουν ἓνα θετικὸ στοιχεῖο διορθώσεως*».

Γιὰ νὰ συνοψίσω τὰ προαναφερθέντα: ὅπως προσδιόρισε τὰ διανοήματά του ὁ κ. Κ.Β.Κ., ὅλα φαίνονται πολὺ ἀπλά. Οἱ εἰκόνες ποὺ εἶχαμε πρὶν ἦταν ἐσφαλμένες καὶ παραισθητικές. Ἡ ὑπόθεσις ποὺ κάνω εἶναι ὅτι, ὅσες σοβαρὲς ἀντιρρήσεις καὶ ἄν διατυπωθοῦν, πολλὲς γνώμες του θὰ ἐπικρατήσουν, ἔστω καὶ διαφοροποιημένες. Βιβλία σὰν καὶ τοῦτο πρέπει νὰ διαβάζονται ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἕλληνες, γιὰτὶ ξαναζωντανεύουν πολιτιστικὰ ἐπιτεύγματα ποὺ χάθηκαν στὴν ἀχλὺ τῶν μύθων. Ἀναρωτιέται ὁμως κανεὶς, πότε ἢ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία τῆς Τουρκίας θ' ἀρχίσει τίς γεωφυσιτικὲς καὶ ἀνασκαπτικὲς ἐρευνες, ὅπως ἐλπίζει ὁ συγγραφέας-ταξίαρχος (ἂν πράγματι οἱ Τοῦρκοι ἐνδιαφέρονται γιὰ μιὰ ἱστορία, ποὺ δὲν εἶναι δική τους)...

Ἰθὺν Μ. Δέφνερ

IVARS PETERSON, *Μαθηματικὴ περιήγησις* (*Ματιὲς στὰ Σύγχρονα Μαθηματικά*)

Ποιὸ μονοπάτι πιθανολογεῖται ὅτι θὰ ἀκολουθήσῃ ἡ φωτιά μέσα στὸ δάσος, καθὼς ἐ-

ξαπλώνεται κατά κύματα και απανθρακώνει τα δένδρα; Πόσα μίλια θα διήνυε ένα μυρμήγκι, αν προχωρούσε από το Πόρτλαντ έως το Μαϊάμι ακολουθώντας κάθε καμπύλη της παραλίας του Ἀτλαντικού, παραμένοντας πάντα ένα βήμα πριν από το κύμα; Τι σχήματα θα πάρουν επτά σαπουνόφουσκες αν ένωθοῦν;

Ἐπάρχει μόνο ένα μέρος εἰς τὸν κόσμον, ὅπου μποροῦμε νὰ ἀκούσουμε ὅλες αὐτὲς τὶς ἐρωτήσεις, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ μέρος ποῦ ὁ Ivars Peterson ὀνομάζει «*Χώρα τῶν Μαθηματικῶν*». Τὸ βιβλίο του εἶναι μία πρόσκληση γιὰ περιήγηση εἰς αὐτὸ τὸ περίεργο καὶ ἀπαγορευμένο βασίλειον, ὅπου ἡ παρουσία τῶν ὑπολογιστῶν εἶναι ἔντονη, τόσο ὡς ὀργάνων ἐξερευνησεως ὅσο καὶ ὡς πηγῶν ἐμπνεύσεως.

Οἱ ὑπολογισταὶ κατ' ἀρχὴν ἐχρησιμοποιήθησαν γιὰ νὰ τοὺς ἀπευθύνονται ἐρωτήσεις οἱ ὁποῖες ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐταλαιπώρησαν τοὺς μαθηματικούς, ὅπως παραδείγματος χάριν: πόσα χρώματα ἀπαιτοῦνται γιὰ νὰ βαφῇ ἕνας χάρτης οὕτως, ὥστε δύο γειτονικὲς χώρες νὰ μὴ ἐμφανίζονται μὲ τὸ ἴδιον χρῶμα; Ἐπίσης ἀπεδείχθησαν χρήσιμοι εἰς τὴν ἔρευνα τῶν περιττῶν ἀριθμῶν. Κατὰ τὸ 1988 ἕνας ὑπερυπολογιστὴς ἐργάσθηκε ἐπὶ ἑνδεκα λεπτά, γιὰ νὰ ἀνακαλύψῃ ἕναν περιττὸ ἀριθμὸ μὲ τριάντα τρεῖς χιλιάδες ψηφία.

Οἱ ὑπολογισταὶ ὁμῶς ἔχουν ἀποκαλύψει καὶ ἄγνωστες περιοχὲς τῆς «*Χώρας τῶν Μαθηματικῶν*». Ἀπομυμνῶνται φυσικὰ φαινόμενα, ὅπως ἡ ἐξάπλωση μιᾶς ἀσθένειας καὶ τῆς φωτιᾶς στὸ δάσος. Καὶ ἀποδεικνύουν τὴν ἀρχή, κατὰ τὴν ὁποία μία ἀκτὴ φαίνεται μακρύτερη, ὅταν μετρᾶται μὲ μικρὴ μονάδα (ἡ ἀπόσταση μεταξὺ Πόρτλαντ καὶ Μαϊάμι εἶναι γιὰ ἕνα μυρμήγκι περίπου τριάντα χιλιάδες μίλια, ἐνῶ γιὰ ἕναν ἄνθρωπον δέκα πέντε χιλιάδες μίλια). Προγραμματισμένοι νὰ μετατρέψουν ἐξισώσεις σὲ ἐγχρωμες εἰκόνες, οἱ ὑπολογισταὶ ἐπιτρέπουν, ἐπίσης, στοὺς μαθηματικούς νὰ περιπλανηθοῦν ἐπάνω, γύρω καὶ διὰ μέσου ὑποθετικῶν ἀντικειμένων, ἀπὸ τετραδιάστατες σφαῖρες μέχρι ἐπιφάνειες ἐλαχίστου ἐμβαδοῦ, ποὺ μᾶς ἀποκαλύπτουν τὴν δυναμικὴ τοῦ σχηματισμοῦ μιᾶς σαπουνόφουσкас.

Ἡ «*Χώρα τῶν Μαθηματικῶν*» μπορεῖ νὰ ἔχῃ ξεπηδήσει ἀπὸ τὰ μυαλὰ τῶν μαθηματικῶν, ἀλλὰ σήμερα ὑπάρχει ἐξ ἴσου μέσα στὰ μυαλὰ τῶν μηχανῶν.

Νίτσα Ἀργυροπούλου

Διόρθωση ἡμαρτημένων:

Στὴ σελίδα 5293 τοῦ προηγουμένου τεύχους τοῦ «Δ», στὸ ἄρθρον τοῦ κ. Γιάννη Ν. Γαβριηλίδη «*Ἡ Γραμματικὴ τῶν ἀγραμματίστων*», μετὰ τὴν πρώτη τελεία τῆς τελευταίας παραγράφου νὰ διαβαστῇ: *Οἱ «ἀνατρεπτικὲς» αὐτὲς ἰδέες τοῦ Γιάννη Ν. Γαβριηλίδη πρωτοδημοσιεύτηκαν...* • Ἡ τέταρτη παράγραφος τῆς σελίδας 5294 νὰ διαβαστῇ: *Τὸ μυστικόν, ὅπως ἀπεδείχθη, βρίσκεται σὲ μιὰ τερατώδη σύγχυση τῆς προσωπικῆς καὶ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, σύγχυση, ποὺ ὀφείλεται στὴ μορφολογική...* • Σελίδα 5295, δευτέρη παράγραφος: ἀντὶ «*δὸς μου πᾶ στῶ*» νὰ διαβαστῇ «*δὸς μοι πᾶ στῶ*»... • Στὴν ἴδια σελίδα (5295), τέταρτη παράγραφος: (Κάποιος καθηγητὴς Ἀνωτάτης Σχολῆς ὑπεστήριξε) *μὲ πάθος, ὅτι ἡ δημοτικὴ γλῶσσα κατήργησε τὴ δοτικὴ πτώση...*

• Στὴ σελίδα 5298, στίχ. 4, μετὰ τὶς λέξεις «*Ἐπουργεῖον Παιδείας*» νὰ προστεθῇ: «*καὶ νὰ κληθοῦν ν' ἀναλάβουν τὶς εὐθύνες τοὺς οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Γλωσσολογίας, ποὺ μένουν ἀμέτοχοι στὸν ἀγῶνα ἐτεροχρονισμοῦ τῆς Γραμματικῆς μας.*»